

Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll

(Företagsundersökningen)

Resultat från en riksomfattande undersökning våren 2017

Förord

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusket, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket.

Undersökningarna har till syfte att:

- ge underlag för en bedömning av hur inställningen till skattesystemet och Skatteverket utvecklas,
- ge underlag för en bedömning av hur medborgare och företag ser på Skatteverkets service, olika former av fusk och kontrollens effekter,
- ge underlag för bedömning av hur Skatteverkets mål uppfylls och som underlag i verksamhetsplaneringen

I denna rapport redovisas resultaten från den del av 2017 års undersökning som handlar om företagens förhållningssätt till skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll ("Företagsundersökningen").

Fältarbetet för Företagsundersökningen genomfördes dels i form av en postal enkät, dels i form av en webbaserad enkät under mars – maj 2017 av undersökningsföretaget Kantar Sifo. Rapporten har tagits fram vid Skatteverkets analysstab av Henrik Franzon och Anders I Andersson, kundmötesavdelningen.

Solna i mars 2018

Eva Samakovlis

Chef för Analysstaben

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	5
1 Allmänt om undersökningen	9
1.1 Bakgrund och syfte	9
1.2 Population och urval	9
1.3 Undersökningens genomförande	10
1.4 Bortfallsanalys och skattningsförfarande (viktning av data)	12
1.5 De svarandes sammansättning	12
1.6 Branschindelning	14
1.7 Redovisning av resultat	14
1.8 Undersökningens tillförlitlighet	17
2 Två beräkningar av förändringar mellan 2013 och 2017	18
2.1 Ordinarie analys (inkluderar all tillgänglig data)	18
2.2 Extra analys (rättvis jämförelse mellan 2013 och 2017)	19
2.3 Skillnad i resultat mellan de två analyserna	19
2.4 Redovisning av resultat från de två analyserna i rapporten	20
3 Skatteverkets inriktning, skattefelsmodellen och rapportens disposition	21
3.1 Skatteverkets inriktning	21
3.2 Skattefelsmodellen	21
3.3 Rapportens disposition	23
4 Omvärlden	24
4.1 Skatteintäkternas utveckling	24
4.2 Regeländringar	25
4.3 Institutionell kvalitet	25
5 Medborgarperspektivet	27
5.1 Företagens syn på skattesystemet	27
5.2 Intresset för skattefrågor	30
5.3 Förtroendet för myndigheter i allmänhet	33
5.4 Företagens uppfattning om Skatteverket	35
5.4.1 Förtroendet för Skatteverket	35
5.4.2 Skatteverkets kontroll	37
5.4.3 Uppfattningen om förstärkta åtgärder mot skattefusk	40
5.4.4 Skatteverket och rättvis behandling	43
5.5 Normerna inom företagsvärlden	47
5.6 Uppsummering av utvecklingen för medborgarperspektivet	49

6	Skattebetalarperspektivet.....	50
6.1	Förutsättningar att göra rätt	50
6.1.1	Skattesystemets komplexitet	51
6.1.2	Information om ändrade skatteregler.....	53
6.1.3	Uppgiftslämnande och fullgörandekostnader	54
6.1.4	Hur företagen uppfattar Skatteverkets e-tjänster.....	60
6.1.5	Redovisning av anställdas löner och preliminärskatt.....	68
6.2	Felutrymme.....	71
6.2.1	Uppfattning om möjligheter att undanhålla inkomster.....	72
6.2.2	Uppfattning om möjligheter att göra större avdrag än tillåtet	75
6.2.3	Kassaregister och personalliggare.....	77
6.3	Upplevd risk för upptäckt samt konsekvensbedömning.....	81
6.3.1	Upptäcktsrisk.....	81
6.3.2	Konsekvenser vid upptäckt.....	85
6.4	Uppsummering av utvecklingen för skattebetalarperspektivet	89
7	Skattefelet.....	91
7.1	Kännedom om fusk.....	91
7.1.1	Kännedom om fusk i den egna branschen	91
7.1.2	Personlig kännedom om fusk	96
7.2	Uppsummering av utvecklingen när det gäller kännedom om fusk.....	98
8	Utvecklingen i byggbranschen.....	99
9	Samvariation mellan frågor	101
9.1	Samvariation mellan utsatthet för konkurrens från skattefusk och förtroende för Skatteverket.....	101
9.2	Utsatthet för konkurrens från skattefusk – samvariation med andra variabler.....	101
9.3	Förtroendet för Skatteverket – samvariation med andra variabler.....	102
9.4	Jämförelse av svarsmönstren i de båda frågorna.....	103

Bilagor (separat dokument)

Bilaga 1.	Enkätformulär 2017.....	2
Bilaga 2.	Enkätformulär 2013.....	5
Bilaga 3.	Grundtabeller. Tidsserier 2002–2017 på totalnivå. Ordinarie analys.....	8
Bilaga 4.	Grundtabeller. Tidsserier 2002–2017 på gruppnivå. Ordinarie analys.....	21
Bilaga 5.	Grundtabeller. Resultat 2017 på gruppnivå. Ordinarie analys.....	369
Bilaga 6.	Grundtabeller. Tidsserier 2013–2017 på totalnivå. Extra analys.....	542
Bilaga 7.	Grundtabeller. Tidsserier 2013–2017 på gruppnivå. Extra analys.....	550

Sammanfattning

Skatteverket har under våren 2017 gjort en undersökning av företagens inställning till skattesystemet, skattefelet och Skatteverkets kontroll. Senast motsvarande undersökning gjordes var 2013.

Enkätundersökningar är en av flera metoder för att försöka ringa in hur utvecklingen ser ut inom områden som är viktiga för Skatteverkets verksamhet. Förutom att självrapporterade attityder och normer är intressanta i sig, kan de på olika sätt bidra till en bättre förståelse av utvecklingen av underliggande företeelser. En osäkerhet i enkätundersökningar är dock att svaren bygger på självrapportering.

Redovisningen i denna rapport grundar sig på Skatteverkets skattefelsmodell, som används för att på ett systematiskt och strukturerat sätt bedöma skattefelets utveckling. Modellen baseras på forskningsresultat kring vilka förhållanden som påverkar skattebetalarnas beteende och utgår från att skattefelet bestäms av ett antal skattefelsfaktorer. Undersökningens frågor har sorterats in i skattefelsmodellens medborgarperspektiv, skattebetalarperspektiv, samt frågor som går direkt mot skattefelet.

Medborgarperspektivet tar sikte på faktorer som har indirekt påverkan på skattebetalarnas medverkan, det vill säga kvaliteten på samhällets institutioner, regelverk och normer kring skattebetalning.

Skattebetalarperspektivet handlar om den enskildes förutsättningar att medverka till att rätt skatt betalas och har koppling till åtgärder som Skatteverket vidtar. Åtgärder som direkt påverkar den enskilde via faktorerna förutsättningarna att göra rätt, felutrymme och upplevd risk för upptäckt.

Sedan 2013 har en rad förändringar gjorts i lagstiftningen som kan ha betydelse för hur företagen ser på skattesystemet och skattekontrollen. Exempel på sådana är att personalliggare har införts även för företag i tvätter- respektive byggbranschen, höjningen av arbetsgivaravgifter för unga samt att jobbskatteavdraget trappats av samtidigt som gränserna för uttag av statlig inkomstskatt har sänkts. Till detta kommer att ROT- och RUT-avdragen har stramats åt under den senare delen av perioden.

Statistiskt signifikanta skillnader mellan 2013 och 2017 års undersökningar

Urvalet i 2013 års undersökning drogs enbart bland företag med telefonnummer. Till denna rapport har jämförelser mellan 2013 och 2017 beräknats på två sätt:

- (1) Ordinarie analys: Med samtliga svarande i båda undersökningarna. Det är genomgående dessa resultat som presenteras i rapportens diagram och tabeller.
- (2) Extra analys: Med företag utan telefonnummer exkluderade även från 2017 års undersökning, för en rättvis jämförelse mellan 2013 och 2017.

I text har vi skrivit att skillnaden mellan 2013 och 2017 är statistiskt signifikant endast om resultatet är statistiskt signifikant i både den ordinarie analysen och i den extra analysen. Sett till hela företagspopulationen uppfylls detta villkor endast för tre påståenden, samtliga i ofördelaktig riktning:

- *”Information om ändrade skatteregler för företag kommer i tid”*
Andelen företag som instämmer i att information om ändrade skatteregler kommer i tid minskade från 57 till 49¹ procent mellan 2013 och 2017. Den för Skatteverket positiva utvecklingen mellan 2003 och 2013 har vänt. Resultatet 2017 är i nivå med 2007 års mätning.
- *”Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar”*
Andelen företag som instämmer i att de är utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar ökade från 17 till 21 procent mellan 2013 och 2017. Den för Skatteverket fördelaktiga utvecklingen mellan 2007 och 2013 har inte fortsatt utan gått tillbaka något.
- *”Svarta löner förekommer i vår bransch”*
Andelen företag som instämmer i att svarta löner förekommer i deras bransch har ökat, från 14 till 20² procent mellan 2013 och 2017, en oroväckande utveckling. Den största ökningen finns bland företag i byggbranschen, där instämde hela 53³ procent i påståendet jämfört med 26 procent 2013. Påståendet ställdes för första gången i 2013 års undersökning.

Utöver dessa tre påståenden kan sägas att efter den fördelaktiga utveckling som noterades mellan 2007 och 2013 års undersökningar ligger resultaten i huvudsak kvar på 2013 års goda nivå. Utvecklingen för byggbranschen är dock negativ när det gäller ett stort antal av undersökningens påståenden.

Övriga resultat

Medborgarperspektivet

Uppfattningen om skattesystemet i stort är ganska jämnt fördelat mellan dem som tycker att det är bra, varken eller, respektive illa om det. Bland aktiebolag skedde en kraftig förbättring när det gäller inställningen till skattesystemet mellan 2005 och 2013, men i den här undersökningen ökade andelen aktiebolag som tycker illa om skattesystemet, från 21 till 31 procent. När det gäller egenföretagare har svängningarna över åren varit mindre och i förhållande till den förra undersökningen har det inte skett någon förändring.

Förtroendet för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift ligger kvar på samma höga nivå som tidigare. Uppfattningen om rättvis behandling, både för egen och andras del, ligger också kvar på en för Skatteverket fördelaktig nivå.

Andelen som anser att Skatteverket är bra på att motarbeta fusket bland företag har minskat något sedan 2013. Det korresponderar med att andelen som instämmer i att Skatteverket borde göra mer för att förhindra skattefusk bland företagen, har ökat något.

¹ 50 procent i den extra analysen.

² 19 procent i den extra analysen.

³ 48 procent i den extra analysen.

Skattebetalarperspektivet

Jämfört med den förra undersökningen svarade en något större andel av företagen att de upplever att skattesystemet är komplicerat. Det är också färre företag (minskning från 57 till 49 procent) som instämmer i att information om ändrade skatteregler kommer i tid. I detta fall är det tydligt att den för Skatteverket tidigare fördelaktiga utvecklingen har vänt.

Företagens inställning till uppgiftslämnandet och fullgörandekostnaderna har inte förändrats i förhållande till 2013. I årets undersökning var det 46 procent som instämde och 23 procent som inte instämde i att det är enkelt för företag att deklarerat och lämna uppgift om olika skatter. När det gäller om fullgörandekostnaderna är rimliga är uppfattningen något mer delad, men med en liten övervikt för dem som anser att dessa kostnader är rimliga.

Omkring tre fjärdedelar av företagen var positivt inställda till Skatteverkets e-tjänster, både när det gäller tjänsterna som sådana och om de underlättar för företagen. Två tredjedelar av företagen instämde i att det är enkelt att redovisa löner och preliminärskatt för anställda.

Beträffande felutrymmet skedde en liten ökning av andelen som instämde i att det finns stora möjligheter att undanhålla inkomster från beskattning, jämfört med den förra undersökningen. Samtidigt var det även i denna undersökning en majoritet – över 70 procent – som var av motsatt uppfattning. När det gäller uppfattningen om möjligheterna att göra större avdrag än tillåtet var det över 80 procent som inte instämde i påståendet.

De företag som har kassaregister ansåg i högre grad än företag som inte har kassaregister, att systemet med certifierade kassaregister gör det svårare att undanhålla inkomster. Drygt 75 procent av företagen instämde i att systemet med personalliggare motverkar svartarbete i de aktuella branscherna. I byggbranschen, där personalliggare infördes 2016, var andelen som instämde lägre, 66 procent.

En övervägande del av företagen instämde i att det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som det egna, samt att den upplevda upptäcktsrisken gör att företagen i branschen betalar rätt skatt.

Uppfattningen att konsekvenserna blir allvarliga vid upptäckt av skattefusk delades av drygt 70 procent av företagen. Jämfört med 2013 är det en liten minskning men i förhållande till undersökningarna dessförinnan, har synen på konsekvenserna blivit allvarligare. Över 80 procent av företagen instämde i att det skulle skada företagets rykte om det blev känt att ett företag som deras fuskade med skatten.

Skattefelet

Andelen som uppgav att de är utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar, har ökat sedan den förra undersökningen. Den för Skatteverket fördelaktiga utvecklingen mellan 2007 och 2013 har inte fortsatt utan gått tillbaka något. I förhållande till undersökningarna längre tillbaka är utvecklingen fördelaktig för Skatteverket.

Delar vi in företagen efter bransch kan vi konstatera en större ökning av företag som upplever illojal konkurrens bland företag i byggbranschen respektive företag verksamma inom handel. Bland företag i restaurangbranschen har andelen minskat något.

Andelen som instämmer i påståendet ”Svarta löner förekommer i vår bransch” har totalt sett ökat, från 14 till 20 procent, en oroväckande utveckling. Den största ökningen finns bland företag i byggbranschen, där instämde 53 procent i påståendet jämfört med 26 procent 2013.

När det gäller påståendet ”Jag känner personligen företagare som skattefuskar” skedde en kraftig minskning av andelen som instämmer mellan 2007 och 2013, från 27 till 9 procent. Resultatet 2017 ligger kvar på ungefär samma nivå som 2013.

Utvecklingen i byggbranschen

Vi ser en tydlig utveckling i byggbranschen mellan 2013 och 2017 för ett stort antal påståenden. Bland annat upplever byggföretagen en kraftigt förändrad och negativ utveckling när det gäller möjligheten att fuska och förekomsten av svart arbetskraft, samtidigt som de upplever att upptäcktsrisken har minskat. Detta kräver för Skatteverkets del ett ännu större fokus på en bransch som redan hör till dem som utreds mest, samtidigt som diskussionen med branschen måste intensifieras.

Personalliggare infördes för byggbranschen 1 januari 2016. Det är osäkert i vilken mån detta har betydelse för resultaten, men det kan såväl ha orsakat irritation över ett ökat uppgiftslämnande som en ökad medvetandegrad kring skattefusk.

Trots att byggföretagen upplever att konkurrensen med svartarbete och förekomsten av fusk har ökat, samt att upptäcktsrisken har minskat, är deras förtroende för Skatteverket fortsatt högt. Det var 78 procent av byggföretagen som instämde i påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att arbeta”.

Åsiktsmönstret i två centrala frågor

Två av frågorna i undersökningen kan sägas vara centrala mått på hur Skatteverket lyckas med sin verksamhet. Den ena frågan gäller utsattheten för konkurrens från företag i den egna branschen som skattefuskar. Den andra är frågan om företagen har förtroende för Skatteverket sätt att sköta sin uppgift.

När vi studerar hur dessa två frågor samvarierar med varandra ser vi att sambandet är lågt. En klar majoritet av företag, både bland dem som är utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar och bland dem som inte är det, har förtroende för Skatteverket.

Frågan om utsattheten för konkurrens från företag som skattefuskar har framför allt ett samband med frågor som beskriver fuskmiljö (förekomst av svarta löner) och felutrymme (möjlighet att undanhålla inkomster från beskattning eller att göra större avdrag än lagen tillåter).

Förtroendefrågan har ett starkt samband med undersökningens rättvisefrågor, i synnerhet upplevelsen av att Skatteverket behandlar företag på ett likartat sätt, men även om Skatteverket behandlat det egna företaget korrekt. Det finns även en stark korrelation mellan att ha förtroende för Skatteverket och att ha förtroende för myndigheter i allmänhet. Dessutom finns ett samband med synen på Skatteverkets förmåga att motarbeta skattefusk, synen på skattesystemet och hur man uppfattar uppgiftslämnandet.

1 Allmänt om undersökningen

1.1 Bakgrund och syfte

Skatteverket har sedan 1986 genomfört attitydundersökningar riktade till medborgare respektive företag. Sedan mitten av 1990-talet har dessa båda undersökningar i sin tur delats upp i två delundersökningar med olika fokus:

- synen på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll bland samtliga medborgare respektive företag (benämnda ”Medborgarundersökningen” respektive ”Företagsundersökningen”)
- synen på Skatteverkets service och bemötande hos dem som har haft kontakt med verket – de så kallade Brukarundersökningarna.

Företagsundersökningen, som redovisas i denna rapport, genomfördes under våren 2017 med pappersenkät i brevutskick som även innehöll en länk till en webbenkät som alternativ svarsmetod. Det är den första undersökning av denna storlek sedan 2013. Undersökningen har till syfte att ge underlag för en bedömning av hur företagen ser på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll.

1.2 Population och urval

Målpopulationen var aktiva företag (aktie-, handels- och kommanditbolag samt enskilda näringsidkare) i Sverige 2017. Som urvalsram användes SCB:s företagsregister med aktualitet 28 februari 2017. I urvalsramen ingick företag som antingen var registrerade för F-skatt och/eller arbetsgivaravgift och/eller moms och har SNI-kod. Dessutom hade de redovisat en omsättning på minst 1 000 kr⁴ för 2015, eller var nyregistrerade under 2015, 2016 eller 2017. Rampopulationen uppgick totalt till 855 265⁵ företag.

I 2013 års undersökning fastställdes rampopulationen till endast 581 000 företag. Urvalet drogs då av misstag enbart bland företag med telefonnummer, från Bisnodes företagsregister PARAD. Mer om hur detta hanterats i avsnitt 2.

⁴ I framtida företagsundersökningar kommer omsättningsgränsen att höjas till 50 000 kr. Vid jämförelser med kommande undersökningar kommer då stratum ”1–50 tkr” att rensas bort.

⁵ I 2013 års undersökning fastställdes rampopulationen till endast 581 000 företag. Urvalet drogs då enbart bland företag med telefonnummer, från Bisnodes företagsregister PARAD.

Ett stratifierat urval gjordes av 5 400 företag, fördelat på 9 olika strata, se tabell 1.

Tabell 1 Stratumfördelning

Stratum	Population	Urval
1–50 tkr	163 706	400
≥ 50 tkr, bokförings- och revisionsbyråer (SNI 69201–69203)	15 010	500
≥ 50 tkr, bygg (SNI 41100–43999)	83 168	600
≥ 50 tkr, hotell/restaurang (SNI 55101–56300)	26 726	500
≥ 50 tkr, transport (SNI 49100–53203)	25 017	500
≥ 50 tkr, övriga, företag utan anställda	351 583	1 100
≥ 50 tkr, övriga, 1–4 anställda	138 715	750
≥ 50 tkr, övriga, 5–49 anställda	46 110	550
≥ 50 tkr, övriga, minst 50 anställda	5 230	500
Totalt	855 265	5 400

Genom stratifieringen har vi fått ett större urval från vissa branscher och från företag med anställda, i syfte att kunna dra säkrare slutsatser om dessa delpopulationer.

1.3 Undersökningens genomförande

Datainsamlingen genomfördes med pappersenkät i brevutskick, som även innehöll en länk till en webbenkät som alternativ svarsmetod. Kantar Sifo ansvarade för framställning av frågeformulär, utskick, påminnelser samt skanning av inkomna enkäter. Datainsamlingen gjordes under perioden 7 mars–14 maj 2017. Fältarbetet omfattade följande moment:

- Utskick med formulär, följebrev och (portofritt) svarskuvert
- Påminnelse 1 i form av ett kort till dem som inte skickat in sin enkät
- Påminnelse 2 med nytt formulär, följebrev och svarskuvert
- Påminnelse 3 per telefon till dem som inte skickat in sin enkät efter påminnelse 2 (obs! ej telefonintervju), inklusive utskick av ny postal enkät eller webblänk via mejl till dem som önskade detta.
- Påminnelse 4 per telefon för att följa upp (och påminna) dem som nåtts i påminnelse 3 och som ”lovat att svara” men ännu inte gjort det.
- Påminnelse 5 via mejl med länk till webbenkäten till samtliga i urvalet med tillgänglig mejladress som inte hade besvarat enkäten.
- Påminnelse 6 via sms med länk till en förkortad webbenkät till samtliga i urvalet med tillgängliga mobilnummer som inte hade besvarat enkäten.

Påminnelse 3 förekom även 2007 men inte i 2002–2005 års undersökningar. Utan telefonpåminnelsen hade andelen svarande 2007 och 2013 antagligen varit lägre än 50 procent, liksom vid de tidigare undersökningarna. Påminnelserna 4, 5 och 6 infördes först i årets undersökning.

Tabell 2 redovisar resultatet av fältarbetet från årets undersökning, samt de undersökningar som använts till tidsserier i rapporten. Av urvalet på 5 400 företag i årets undersökning svarade 2 662 företag, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 49 procent, vilket är en minskning jämfört med 2007 och 2013 års undersökningar, trots att påminnelserna 4–6 infördes.

Tabell 2 Resultat av fältarbetet

	2002	2003	2005	2007	2013	2017
Urval	3 000	3 000	3 000	3 010	5 000	5 400
Övertäckning ⁶	8	17	14	70	30	22
Bortfall	1 703	1 671	1 768	1 331	2 259	2 716
Antal svarande ⁷	1 297	1 329	1 218	1 609	2 711	2 662
Andel svarande ⁸	43%	45%	41%	55%	55%	49%

Det ökade bortfallet gäller inte bara Skatteverket utan även till exempel Statistiska Centralbyrån⁹. Andra undersökningar som Skatteverket gjort under senare år visar att ökningen av bortfallet är ännu större vid telefonintervjuundersökningar.

Det var 52 företag som svarade på den förkortade webbenkäten i sms-utskicket (påminnelse 6). För majoriteten av frågorna i 2017 års undersökning var det således 2 610 svarande företag (48 procents svarsfrekvens). Därutöver förekommer att företag valt att hoppa över enskilda frågor (partiellt bortfall).

⁶ Övertäckning innebär en person som ingår i urvalsramen men inte tillhör målpopulationen (till exempel att företaget har gått i konkurs).

⁷ Med antal svarande avses de som svarade postalt. Åren 2002–2005 genomfördes telefonintervjuer med ett urval av dem som inte svarat postalt, men dessa har inte använts i denna rapport. Detta är väsentligt eftersom datainsamlingsmetoderna visat sig ge olika svar.

⁸ Andelen svarande är beräknad exkl. övertäckning, dvs. antal svarande / (antal svarande + antal bortfall).

⁹ <http://www.scb.se/Grupp/OmSCB/Verksamhet/Arsredovisningar/Arsredovisning-2014.pdf>

1.4 Bortfallsanalys och skattningsförfarande (viktning av data)

I tabell 3 presenteras svarande och bortfall för varje stratum. Tabellen visar att svarsfrekvensen var lägst bland de minsta företagen, samt i stratumen för bygg och hotell/restaurang. Jämfört med 2013 har svarsfrekvensen sjunkit mest bland byggföretagen.

Tabell 3 Resultat av fältarbetet uppdelat på stratum

	1–50 tkr	≥50 tkr							
		Bok-föring	Bygg	Hotell/ rest.	Tran-sport	Övriga utan anställda	Övriga 1–4 anställda	Övriga 5–49 anställda	Övriga 50+ anställda
Stratumstorlek	163 706	15 010	83 168	26 726	25 017	351 583	138 715	46 110	5 230
Nettourval	400	500	600	500	500	1 100	750	550	500
Svarande (antal)	145	323	241	202	254	500	367	323	307
Andel svarande	36%	65%	40%	40%	51%	45%	49%	59%	61%
Antal svarande / stratumstorlek	0,09%	2,15%	0,29%	0,76%	1,02%	0,14%	0,26%	0,70%	5,87%
<i>Andel svarande 2013¹⁰</i>	-	63%	56%	47%	58%	47%	57%	64%	60%
<i>Skillnad i andel svarande 2013 och 2017 (procentenheter)</i>	-	+2	-16	-7	-7	-2	-8	-5	+1

Antalet svarande per stratum ställdes i relation till populationstotaler som hämtades från SCB i samband med urvalsdragningen. Svarande individer inom strata där antalet svarande var lågt i förhållande till stratumstorleken tilldelades en högre vikt i de statistiska beräkningarna, så att mängden information från varje stratum stod i proportion till stratumstorlekarna.

Ingen så kallad hjälpinformation utöver stratum har använts i den statistiska bearbetningen.

1.5 De svarandes sammansättning

Enkäten inleds med ett antal bakgrundsfrågor. I tabell 4 redogörs för de svarandes sammansättning efter de olika frågorna, både oviktat (hur de svarande faktiskt fördelar sig) och viktat (den effekt gruppen hade på statistiska beräkningar för hela företagspopulationen).

I närmare 90 procent (viktat) av företagen är det företagsägaren eller företagsledaren som svarat på enkätfrågorna. I övriga fall har enkäten besvarats av ekonomiansvarig eller annan som sköter den ekonomiska hanteringen.

¹⁰ I 2013 års undersökning fanns inte något särskilt stratum för företag med omsättning under 50 000 kr. Majoriteten av dessa företag ingick i ”övriga utan anställda”.

Tabell 4 De svarandes sammansättning

Registervariabler			Enkätfrågor		
	Oviktat	Viktat		Oviktat	Viktat
Antal anställda			Svarandes befattning		
Utan anställda	40%	67%	Företagsägare	67%	79%
1–4 anställda	29%	23%	Företagsledare/VD	11%	9%
5–49 anställda	19%	9%	Ekonomiansvarig	15%	6%
50+ anställda	12%	0,8%	Anställd på ekonomiavdelning	4%	2%
Juridisk form			Ej något av ovanstående men "sköter den ekonomiska hanteringen"		
Aktiebolag	66%	46%	Hur länge företaget har drivits		
HB/KB	4%	5%	Mindre än 2 år	8%	9%
Fysisk person	30%	49%	2–5 år	13%	16%
Branschindelning – 8 grupper (se separat specificering)			Mer än 5 år		
Jordbruk m.m.	8%	19%	Huvudsaklig verksamhetsort		
Tillverkning m.m.	9%	6%	Storstad	35%	29%
Bygg	9%	11%	Tätort	40%	36%
Handel	12%	12%	Landsbygd	23%	33%
Restaurang	8%	3%	Utomlands	1,2%	1,1%
Transport	10%	3%	Vet ej	1,2%	1,7%
Finans/fastighet m.m.	36%	33%	Använder extern redovisningskonsult		
"Övriga tjänster"	8%	13%	Ja	70%	76%
			- Löpande bokföring	37%	37%
			- Årsbokslut	57%	64%
			- Årsredovisning	59%	60%
			- Skattedeklaration	42%	47%
			- Inkomstdeklaration	51%	56%
			- Redovisning av anställdas löner	26%	21%
			Nej	18%	22%
			Är själv konsult	12%	1,8%
			Om det är enkelt att förstå information från Skatteverket		
			Nej, på grund av att jag inte är så bra på det svenska språket	0,6%	0,5%
			Inte så enkelt. Det är ofta svårt att förstå ord och meningar som Skatteverket använder	17%	21%
			Ja, det är oftast tydligt och enkelt att förstå	71%	65%
			Ingen uppfattning	11%	13%
			Övrigt		
			För personalliggare	17%	11%
			Har certifierat kassaregister	17%	12%
			Lämnar uppgifter elektroniskt	77%	66%
			Handlar med andra länder än Sverige	28%	21%

1.6 Branschindelning

I presentationen i diagram m.m. används en indelning av företagen i 8 branscher som ges korta beteckningar. Exempel på vilken typ av verksamheter som ingår i respektive bransch framgår av tabell 5.

Tabell 5 Indelning av företag i branscher utifrån SNI (standard för svensk näringsgrensindelning)

Kortbeteckning	Ingående verksamheter (SNI2007-rubriker)
Jordbruk m.m.	A: Jordbruk, skogsbruk och fiske
Tillverkning m.m.	B: Utvinning av mineral C: Tillverkning D: Försörjning av el, gas, värme och kyla E: Vattenförsörjning; Avloppsrening, avfallshantering och sanering
Bygg	F: Byggverksamhet
Handel	G: Handel; Reparation av motorfordon och motorcyklar
Transport	H: Transport och magasinering
Restaurang	I: Hotell- och restaurangverksamhet
Finans/fastighet m.m.	J: Informations- och kommunikationsverksamhet K: Finans- och försäkringsverksamhet L: Fastighetsverksamhet M: Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik N: Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster
Övriga tjänster	P: Utbildning Q: Vård och omsorg; Sociala tjänster R: Kultur, nöje och fritid S: Annan serviceverksamhet T: Förvärsarbete i hushåll; Hushållens produktion av diverse varor och tjänster för eget bruk U: Verksamhet vid internationella organisationer, utländska ambassader o.d.

1.7 Redovisning av resultat

Resultaten presenteras med kommentarer och diagram som visar jämförelser mellan åren 2002, 2003, 2005, 2007, 2013 och 2017 (data på företagsnivå finns ej tillgängligt från tidigare år och aggregerade data innehåller inslag av telefonintervjuer), samt resultat från 2017 indelat i olika redovisningsgrupper.

Uppgiftslämnarna har i regel fått svara på ett antal påståenden med en femgradig svarsskala där 1 = ”Instämmer inte alls” och 5 = ”Instämmer helt”. För jämförelser mellan åren har statistiska tester genomförts på skillnader i medelvärde med signifikansnivå 5 procent.

För att göra resultaten lättöverskådliga i diagram har svarsalternativen lagts samman enligt följande:

- svarsalternativ 4 och 5: Instämmer
- svarsalternativ 3: Varken eller
- svarsalternativ 1 och 2: Instämmer ej

För alla påståenden ges även möjligheten att svara ”ingen uppfattning”.

För att förtydliga trendmönstret bland dem som uttryckt en uppfattning är andelarna ”instämmer”, ”varken eller” och ”instämmer ej” redovisade som andelar utav dem som svarat på den femgradiga skalan, det vill säga exklusive dem som svarat ”ingen uppfattning”. Resultaten redovisas i form av stapeldiagram med redovisning av andelar, samt medelvärden under staplarna.

Efter diagrammen redovisas i tabeller de grupper som i högst och lägst grad instämde i påståendena i 2017 års undersökning. Vilka grupper som ingår i tabellerna är baserat på gruppernas medelvärden, utan någon form av statistiska tester. Det kan skilja lite mellan olika påståenden, men generellt sett har vi inkluderat grupper med minst 75 svarande och medelvärden som avviker med mer än 0,15 från 2017 års totala medelvärde.

I bilaga 3–7 finns grundtabeller och där redovisas förutom andelen svarande inom respektive svarsalternativ även ett medelvärde med avseende på skattningsskalan 1–5 med tillhörande felmarginal för respektive fråga. Detta medelvärde kan tolkas som ett sammanfattande ”medelbetyg” av samtliga svarande som uttryckt en uppfattning. Man ska dock ha i åtanke att även om enbart svarsalternativ 1 och 5 är namngivna kan svarsskalan anses vara en ordinalskala, det vill säga att värdena är rangordnade men att det inte finns något bestämt avstånd mellan värdena.

För jämförelser mellan år och mellan redovisningsgrupper har statistiska tester genomförts på medelvärden med signifikansnivå 5 procent. Statistiskt säkerställda skillnader anges med stöd av bokstäver som markerar kolumntillhörighet. Detta åskådliggörs med följande exempel:

Påstående: Vårt företag försöker undvika att göra affärer med företag som skattefuskar

	2002 a	2003 b	2005 c	2007 d	2013 e	2017 f
Oviktade uppgifter:						
Antal svar	1281	1329	1218	1587	2681	2579
Antal svar med uppfattning (skala 1–5)	1153	1186	1044	1404	2384	2328
Viktade uppgifter:						
Andel av dem med uppfattning (%)						
(4+5) Instämmer	93	92	89	92	95	96
(3) Varken eller	4	5	6	5	2	3
(1+2) Instämmer ej	3	3	5	3	3	2
(5) Instämmer helt	79	79	76	79	87	88
(4)	13	14	13	13	8	7
(3)	4	5	6	5	2	3
(2)	2	1	2	1	1	0
(1)	1	2	3	2	2	1
Medelvärde	4,68	4,66	4,58	4,66	4,77abcd	4,81abcd
Felmarginal	0,08	0,06	0,08	0,06	0,04	0,03
Andel utan uppfattning (%) ¹¹	13	14	19	14	13	13

Från tabellen ovan kan man utläsa att medelvärdet (och andelen instämmande) ökade mellan 2007 och 2013. Bokstäverna ”abcd” intill medelvärdena i kolumnerna ”e” och ”f” markerar att 2013 och 2017 års medelvärden är statistiskt säkerställt högre än i 2002–2007 års undersökningar. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan 2002, 2003, 2005 och 2007, eller mellan 2013 och 2017, i detta exempel.

Flera statistiska tester medför en ökad risk att dra felaktiga slutsatser. Därför har vi enbart genomfört statistiska tester på medelvärdet, eftersom det är det mått som beskriver resultatet över hela svarsskalan. Samtidigt är medelvärdenas nivåer svåra att tolka och för att ge en mer konkret beskrivning av resultaten redovisar vi andelen som ”instämmer” eller ”instämmer ej” i de flesta diagram och texter. Vid en statistiskt signifikant medelvärdesskillnad mellan två år eller mellan olika redovisningsgrupper har vi utan ytterligare tester antagit att skillnad föreligger även för andelarna ”instämmer” och ”instämmer ej”, så länge andelsmåttens tydligt går i samma riktning som medelvärdesskillnaden.

¹¹ Från undersökningarna 2002–2005 ingår förutom de som svarade ”ingen uppfattning” även utelämnade svar, då samma svarskod användes i databearbetningen. Det går inte att i efterhand särskilja de olika kategorierna, trots att utelämnade svar är partiellt bortfall och ”ingen uppfattning” är ett svarsalternativ. Generellt var det partiella bortfallet dock inte större än någon enstaka procent per fråga.

1.8 Undersökningens tillförlitlighet

Resultaten från en urvalsundersökning omges av olika typer av osäkerheter. Den osäkerhet som uppstår till följd av att endast ett urval av populationen undersöks uttrycks ofta i form av ett 95-procentigt konfidensintervall. Felmarginalen (halva konfidensintervallets bredd) är det osäkerhetsmått som redovisas i tabellerna i bilagorna.

Ett 95-procentigt konfidensintervall ges av

$$\text{punktskattning} \pm 1,96 * (\text{punktskattningens medelfel})$$

eller

$$\text{punktskattning} \pm \text{felmarginal}$$

Felmarginalen, det vill säga halva konfidensintervallets bredd, är det osäkerhetsmått som redovisas i tabellerna i bilagorna.

Utöver den osäkerhet som beskrivs med felmarginalen kan det finnas bortfallsfel och mätfel. Bortfallsfel uppstår om det finns skillnader i attityder mellan bortfallet och de svarande. Med ett bortfall på drygt 50 procent är det möjligt att ett betydande bortfallsfel förekommer i de redovisade skattningarna.

När man jämför resultat från olika år i en tidserie är det rimligt att tro att det är i stort sett samma grupper av individer som svarar och inte svarar på undersökningarna. Om svarsfrekvensen hålls konstant över tiden bör jämförelser över tiden bli tämligen rättvisa för gruppen svarande. Svarsfrekvensen har varit ganska stabil i företagsundersökningarna genom åren. Jämfört med 2017 års undersökning var svarsfrekvensen högre i undersökningarna 2007 och 2013 och lägre i undersökningarna 2002–2005.

2 Två beräkningar av förändringar mellan 2013 och 2017

I avsnitt 1.2 skrev vi att *urvalet i 2013 års undersökning drogs enbart bland företag med telefonnummer*. Eftersom företag utan telefonnummer kan ha attityder som skiljer sig från företag med telefonnummer gör detta att jämförelserna mellan 2013 och 2017 inte blir helt rättvisa.

I det vi kallar för en *ordinarie analys* har alla svarande inkluderats. I 2017 års undersökning samlade vi emellertid in uppgifter om vilka företag som hade tillgängligt telefonnummer och gjorde en *extra analys* där företag utan tillgängligt telefonnummer rensades bort, för en rättvis jämförelse mellan 2013 och 2017.

2.1 Ordinarie analys (inkluderar all tillgänglig data)

Den ordinarie analysen inkluderar samtliga inlämnade svar från alla undersökningar. Det finns en skillnad mellan de svarande grupperna från 2013 och 2017, eftersom enbart företag med telefonnummer ingick i urvalet för 2013 års undersökning.

På totalnivå resulterade den ordinarie analysen i åtta statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017, alla åtta i ofördelaktig riktning, se tabell 6.

Tabell 6 Ordinarie analys. Statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017.

Fråga/Påstående	Förändringsriktning
Vad tycker du om skattesystemet i stort (d.v.s. skatternas storlek och reglernas utformning)?	Minskad andel som anser att skattesystemet är bra (ofördelaktig riktning)
Information om ändrade skatteregler kommer i tid	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Svarta löner förekommer i vår bransch	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Om Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som vårt (av samma storlek och bransch) blir konsekvenserna allvarliga	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Om det blev känt att ett företag som vårt fuskade med skatten så skulle det skada företagets rykte	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)

2.2 Extra analys (rättvis jämförelse mellan 2013 och 2017)

I den extra analysen exkluderades företag som saknade telefonnummer i 2017 års urvalsregister. I analysen ingår därmed inte företag som saknar tillgängligt telefonnummer, varken för 2013 eller 2017. Analysen baseras således på något färre observationer från 2017, men jämförelserna mellan 2013 och 2017 blir rättvisa.

På totalnivå resulterade denna analys i sex statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017, varav två i fördelaktig riktning, en i obestämmd riktning och tre i ofördelaktig riktning, se tabell 7.

Tabell 7 Extra analys. Statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017.

Fråga/Påstående	Förändringsriktning
Vårt företag försöker undvika att göra affärer med företag som skattefuskar	Ökad andel (fördelaktig riktning)
Vårt företag har för egen del blivit korrekt behandlat av Skatteverket	Ökad andel (fördelaktig riktning)
Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefuskar på annat sätt	Ökad andel (obestämt om det är en fördelaktig eller ofördelaktig utveckling)
Information om ändrade skatteregler kommer i tid	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Svarta löner förekommer i vår bransch	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)

2.3 Skillnad i resultat mellan de två analyserna

Jämfört med den ordinarie analysen blev utfallet av den extra analysen något mer fördelaktigt för Skatteverket. Några statistiskt signifikanta skillnader i den ordinarie analysen (med ett sämre resultat 2017 än 2013) blev inte längre statistiskt signifikanta medan några nya statistiskt signifikanta skillnader tillkom (med ett bättre resultat 2017 än 2013).

Dessa resultat indikerar att företag utan tillgängligt telefonnummer ger något sämre betyg generellt sett och att 2013 års resultat därmed är något för optimistiskt jämfört med de andra undersökningarna (2002, 2003, 2005, 2007 och 2017).

På totalnivå har den ordinarie analysen och den extra analysen tre gemensamma statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017, alla tre i ofördelaktig riktning, se tabell 8.

Tabell 8 Gemensamma statistiskt signifikanta förändringar mellan 2013 och 2017 i den ordinarie analysen och den extra analysen.

Fråga/Påstående	Förändringsriktning
Information om ändrade skatteregler kommer i tid	Minskad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)
Svarta löner förekommer i vår bransch	Ökad andel instämmer (ofördelaktig riktning)

2.4 Redovisning av resultat från de två analyserna i rapporten

Vår bedömning är att det inte går att säga säkert att någon av de två analyserna är mer tillförlitlig eller mer lämplig att använda i rapporten. Vi har valt att presentera resultaten på följande sätt:

- I rapportens diagram och tabeller presenterar vi resultaten från den ordinarie analysen som inkluderar samtliga svarande från alla undersökningar.
- Resultat från den extra analysen redovisas i text (fotnot) under diagram som visar jämförelser mot tidigare års undersökningar.
- I text har vi skrivit att skillnaden mellan 2013 och 2017 är statistiskt signifikant endast om resultatet är statistiskt signifikant i både den ordinarie analysen och i den extra analysen.

Resultaten från den ordinarie analysen, som inkluderar samtliga svarande från alla undersökningar, redovisas i bilaga 3–5. Resultaten från den extra analysen redovisas i bilaga 6 och 7. Den extra analysen innehåller enbart jämförelser mellan 2013 och 2017, resultat från äldre undersökningar har inte inkluderats.

3 Skatteverkets inriktning, skattefelsmodellen och rapportens disposition

3.1 Skatteverkets inriktning

Skatteverkets uppdrag är att:

- bidra till att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn
- bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv
- motverka brottslighet

Skatteverket har tre långsiktiga mål: att minimera skattefelet, att medborgare och företag har förtroende för Skatteverket samt att Skatteverkets register är korrekta.

I Skatteverkets inriktning ingår att åtgärder prioriteras utifrån hur väl de ökar viljan att göra rätt och förtroendet för Skatteverket. Förtroende förtjänas genom att vi är lyhörda och gör rätt saker på rätt sätt. Vi ska bedriva en legitim och trovärdig kontroll som stärker normer och alla ska få ett bra bemötande av Skatteverket oavsett situation eller vilka de är.

Det finns flera skäl att motverka skattefusk i företagssektorn. Skattefusk sätter konkurrensen ur spel då seriösa företag riskerar att slås ut då de inte kan konkurrera på marknadsmässiga villkor. En annan följd är att marknadsekonomin inte fungerar som den ska vilket leder till minskad framväxt av effektiva företag och produktionsmetoder. Det kan i sin tur medföra att investeringar i den vita sektorn och tillväxten i ekonomin hämmas.

När det gäller företagens redovisning av skatter och avgifter till Skatteverket är myndighetens målsättning att det ska vara lätt att göra rätt och svårt att göra fel. I detta sammanhang ska också nämnas satsningen på att få fler företag att lämna uppgifter på elektronisk väg till Skatteverket. På så sätt kan företagen minska sina fullgörandekostnader och samtidigt ger det möjligheter för Skatteverket att effektivisera verksamheten. Därför har Skatteverket byggt ut sina e-tjänster successivt och deras användning har också ökat stadigt. Att fler och fler företag använder e-tjänsterna medför också en minskad andel formella fel som till exempel beräknings- och summeringsfel.

3.2 Skattefelsmodellen

Redovisningen i denna rapport grundar sig på Skatteverkets skattefelsmodell, som används för att på ett systematiskt och strukturerat sätt bedöma skattefelets utveckling. Skattefelsmodellen är en teoretisk modell som baseras på forskningsresultat kring vilka förhållanden som påverkar skattebetalarnas beteende. Beskrivningen och analysen av hur Skatteverket påverkar skattefelet utgår från att skattefelet bestäms av fem skattefelsfaktorer. Vissa av faktorerna har Skatteverket större möjligheter att påverka medan andra framför allt påverkas av förhållanden utanför Skatteverket.

De fem skattefelsfaktorerna är:

- motivation
- social tillit
- förutsättningar att göra rätt
- felutrymme
- upplevd risk för upptäckt

De två första faktorerna – motivation och social tillit – speglar medborgarperspektivet, den enskildes tillit till de samhälleliga institutionerna i vid mening samt viljan att bidra till finansieringen av de offentliga verksamheterna i samhället. Dessa faktorer påverkas av många fenomen som ligger utanför Skatteverket, såsom kvaliteten i samhällets institutioner (offentliga och privata), allmänna normer i samhället, hur skattereglerna är utformade samt hur skatteintäkterna används. Emellertid påverkas faktorerna i viss mån också av hur väl Skatteverket sköter sina uppgifter dels när det gäller att underlätta för den enskilde att göra rätt, dels när det gäller att säkerställa att alla betalar rätt skatt.

De tre följande faktorerna – förutsättningar att göra rätt, felutrymme och upplevd risk för upptäckt – speglar skattebetalarperspektivet, det vill säga den enskildes vilja och förmåga att medverka i egenskap av skattebetalare. Faktorer som Skatteverket kan påverka i förhållandevis stor utsträckning.

Skattefelsmodellen

3.3 Rapportens disposition

Vi har valt att sortera in och presentera resultaten i huvudsak efter skattefelsmodellens struktur. Rapporten inleds med en beskrivning av förändringar i omvärlden, avsnitt 4. Efter detta avsnitt kommer sedan redovisningen av svaren på frågorna i undersökningen kopplad till skattefelsmodellens delar:

- Medborgarperspektivet, avsnitt 5
- Skattebetalarperspektivet, avsnitt 6
- Frågor direkt riktade mot skattefelet, avsnitt 7

Utvecklingen i byggbranschen analyseras i avsnitt 8 och rapporten avslutas med analys av samvariationen mellan vissa av frågorna i undersökningen, avsnitt 9.

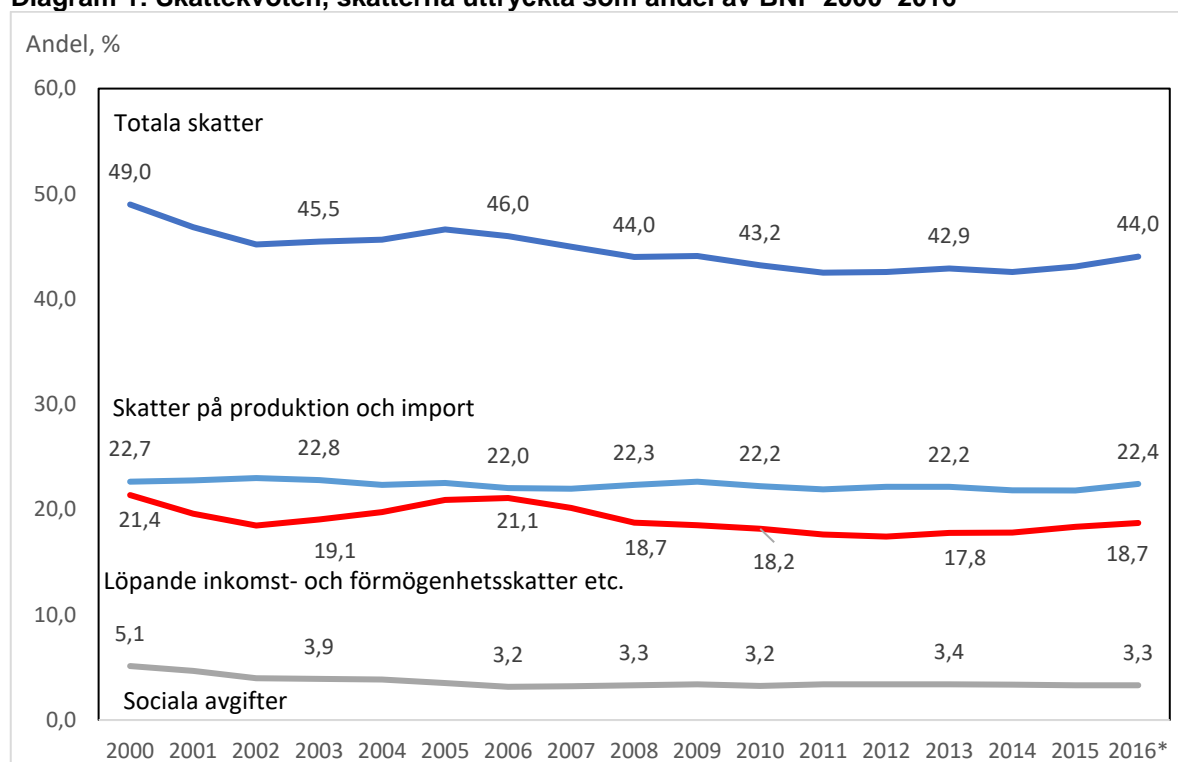
4 Omvärlden

4.1 Skatteintäkternas utveckling

Skatterna uttryckta som andel av bruttonationalprodukten, BNP, har sjunkit från 49 procent 2000 till 44 procent 2016, se diagram 1. Av diagrammet framgår att löpande inkomst- och förmögenhetsskatter (markerat med rött i diagrammet) samt sociala avgifter har varierat över åren medan skatter på produktion och import legat kvar på ungefär samma nivå.

Siffrorna för 2016 är nästan identiska med 2008 års nivåer, efter en period med något lägre skattekvot. När det gäller utvecklingen sedan den förra undersökningen 2013, kan vi konstatera att skatternas andel av BNP har ökat medan de sociala avgifternas andel av BNP är i stort sett oförändrad.

Diagram 1: Skattekvoten, skatterna uttryckta som andel av BNP 2000–2016

Källa: Statistiska centralbyrån (*uppgifterna för 2016 är preliminära):

<http://www.sverigesiffror.scb.se/contentassets/1d1bf3e8a4b941838e937da24f94c928/skattekvot-och-skatteintakter-20170913-1980-2016.xlsx> (läst den 12 oktober 2017).

4.2 Regeländringar

På det politiska planet i Sverige har regeringen som tillträdde efter riksdagsvalet 2014 fört en politik som till vissa delar kan uppfattas som en orientering mot höjda skattesatser.

Skattefrågor har under perioden varit aktuella i debatten. Det gäller inte minst internationella skattefrågor, både när det gäller privatpersoner och företag. Multinationella företags skattepolitik har fått stort utrymme vilket föranlett stater och mellanstatliga organisationer, såsom exempelvis EU, att se på möjligheterna att förändra skatteregler och avtal för att bättre kontrollera och säkra skattebaser. När det gäller enskilda personer har följderna av att fler och fler avtal om informationsutbyte ingåtts mellan länder fått uppmärksamhet i medierna. Under den aktuella perioden har Sverige ingått flera nya bilaterala avtal om informationsutbyte.

De så kallade 3:12-reglerna som gäller fåmansbolag har varit föremål för diskussioner. Reglerna styr hur stor del av inkomsterna delägare som har kvalificerade andelar i ett fåmansföretag kan ta ut som lägre beskattad kapitalinkomst. Diskussionerna har gällt om det är påkallat att begränsa utrymmet för att räkna inkomst som lägre beskattad kapitalinkomst.

Sedan den förra undersökningen 2013 har en rad förändringar gjorts i lagstiftningen som kan antas ha betydelse för hur företagen ser på skattesystemet och skattekontrollen. Här redovisas några:

- Personalliggare har införts i tvätteri- respektive byggbranschen och sedan tidigare finns kravet på personalliggare i frisör- och restaurangbranscherna.
- I början av perioden sänktes arbetsgivaravgifterna för ungdomar men de har därefter successivt höjts efter 2014.
- Jobbskatteavdraget har trappats av under den senare delen av perioden och samtidigt har gränserna för uttag av statlig inkomstskatt sänkts.
- ROT- och RUT-avdragen har stramats åt under den senare delen av perioden.

4.3 Institutionell kvalitet

Vilken tillit medborgare har till samhällets institutioner och hur dessa värderas påverkar skattefelet. Både privatpersoner och företag har intresse av att samhället fungerar väl. Kvaliteten på samhällets institutioner påverkar därför viljan att göra rätt. Skatteverkets arbete med att motverka skattefusk underlättas av goda institutionella förhållanden i samhället.

Ett mått som fångar upp den institutionella kvaliteten är Världsekonomiskt Forums Global Competitiveness Index (GCI)¹². GCI har fått genomslag och är ett av de mest kända måtten på ett lands konkurrenskraft. Indexet baseras på 12 pelare:

- Grupp 1: Baskrav
 - Institutioner
 - Infrastruktur
 - Makroekonomisk miljö
 - Hälsa och grundutbildning

¹² http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

- Grupp 2: Effektivitetsförstärkare
 - Högre utbildning och vidareutbildning
 - Varumarknadens effektivitet
 - Arbetsmarknadens effektivitet
 - Finansmarknadens utveckling
 - Teknologiska färdigheter
 - Marknadens storlek (inhemsk och export)

- Grupp 3: Innovationer och sofistisering
 - Affärssofistik¹³
 - Innovation

Till grund för indexeringen ligger insamlad information om över hundra variabler från enkäter och kvalitativ analys från omkring 140 länder.

Sverige har sedan 2006 legat bland de tio högst placerade länderna och rankas för 2016–2017 på sjätte plats. Det är en förbättring jämfört med den förra rankingen 2015–2016 då Sverige rankades på nionde plats, se tabell 9.

Tabell 9: Tio-i-topp-länder på CGI de senaste åtta åren

Land	Ranking							
	2016-2017	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012	2010-2011	2009-2010
Schweiz	1	1	1	1	1	1	1	1
Singapore	2	2	2	2	2	2	3	3
USA	3	3	3	5	7	5	4	2
Nederländerna	4	5	8	8	5	7	8	10
Tyskland	5	4	5	4	6	6	5	7
Sverige	6	9	10	6	4	3	2	4
Storbritannien	7	10	9	10	8	10	12	13
Japan	8	6	6	9	10	9	6	8
Hong Kong SAR	9	7	7	7	9	11	11	11
Finland	10	8	4	3	3	4	7	6

När det gäller de 12 pelarna ligger Sveriges styrkor (2016–2017) på institutioner (placering 4), teknologiska färdigheter (4) samt makroekonomisk miljö (5). Vad beträffar institutioner och makroekonomisk miljö är detta förbättringar jämfört med den förra mätningen då rankingen var 11:e respektive 17:e plats.

Sveriges svagheter jämfört med andra länder är enligt CGI marknadens storlek (placering 40), följt av hälsa och grundutbildning där Sverige låg på första plats 2006–2007 men tappat kontinuerligt sedan dess och nu ligger på plats 24.

¹³ Begreppet ”affärssofistik” kan närmast översättas med vilken infrastruktur som finns kring möjligheterna att genomföra affärer, till exempel affärskultur samt förutsättningar för finansiering.

5 Medborgarperspektivet

Medborgarperspektivet i skattefelsmodellen utgår ifrån det perspektiv man har på skattesystemet i egenskap av medborgare. I detta medborgarperspektiv finns skattefelsfaktorerna *social tillit* och *motivation*.

Vi tar upp hur företagen har svarat på de frågor som knyter an till hur man ser på skattesystemet, förtroendet för myndigheter i allmänhet, förtroendet för Skatteverket, Skatteverkets kontroll samt uppfattningen om att man blir rättvist behandlad både för egen del och jämfört med andra.

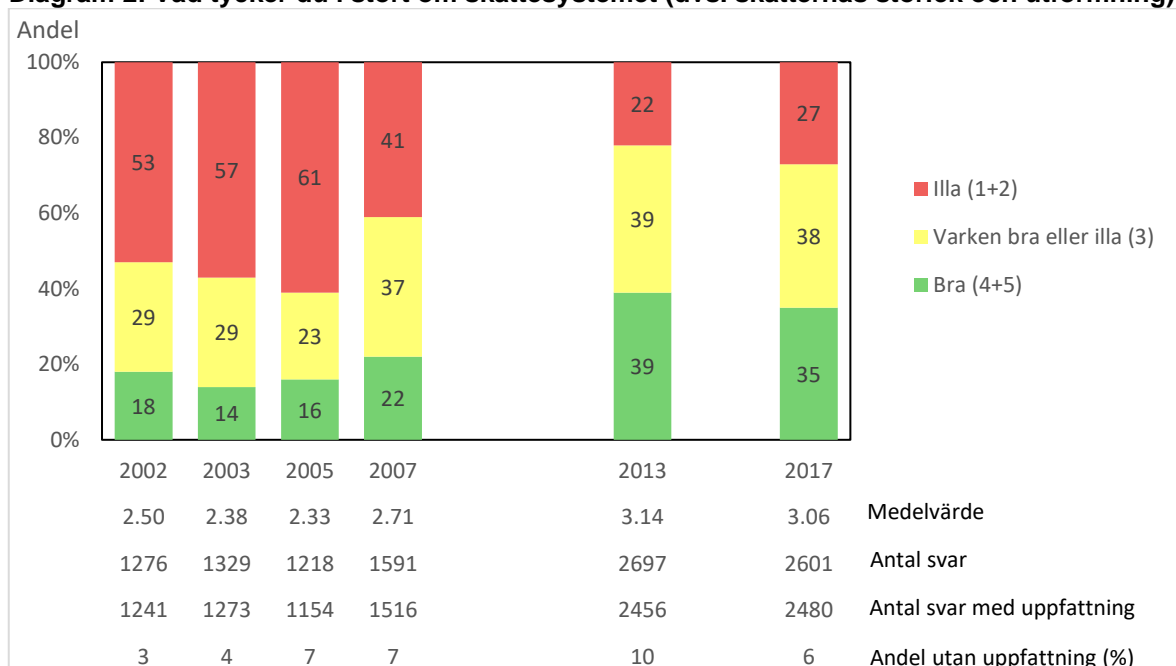
5.1 Företagens syn på skattesystemet

Inställningen till skattesystemet skapas i ett samspel mellan politiker och medborgare i den demokratiska processen kring hur skattesystemet bör utformas. Detta är främst en politisk fråga. Skatteverket deltar emellertid i dialogen med beslutsfattarna på olika sätt, till exempel via remissvar på utredningars förslag. Skatteverkets fokus ligger därvid i första hand på de administrativa och kontrollmässiga aspekterna på förslagen.

Ett missnöje med skattesystemet bland företagen är naturligtvis inte bra för det klimat som Skatteverket verkar i. Det leder till att det skapas en grund för försvar av eget skattefusk.

Jämför vi resultatet från undersökningarna sedan 2002 kan vi konstatera att andelen som tycker illa om skattesystemet ökade mellan 2002 och 2005. I de två följande undersökningarna minskade andelen kraftigt, från 61 procent 2005, till 41 procent 2007 och 22 procent 2013. I årets undersökning har andelen som tycker illa om skattesystemet återigen ökat, till 27 procent, se diagram 2. Förändringen i medelvärde mellan 2013 och 2017, sett till hela svarsskalan (medelvärdet) är dock inte statistiskt säkerställd.

Diagram 2: Vad tycker du i stort om skattesystemet (dvs. skatternas storlek och utformning)?

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Ill 27%, Varken bra eller illa 37%, Bra 36%, Medelvärde 3,08.

Den förbättrade inställningen till skattesystemet mellan 2005 och 2013 var särskilt dramatisk bland aktiebolagen, där andelen som tyckte illa om skattesystemet minskade från 70 till 21 procent. I årets undersökning hade andelen aktiebolag som tyckte illa om skattesystemet ökat till 31 procent, en statistiskt säkerställd ökning.

Bland egenföretagarna var inte missnöjet riktigt lika stort som bland aktiebolagen 2005 och förändringen till 2013, där resultatet för aktiebolagen och egenföretagarna i stort sett var detsamma, blev inte fullt så kraftig. I årets undersökning är egenföretagarna återigen mer nöjda än aktiebolagen. Synen på skattesystemet bland egenföretagarna är i stort sett oförändrad mellan 2013 och 2017, se diagram 3.

Diagram 3: Vad tycker du i stort om skattesystemet (dvs. skatternas storlek och utformning)? Uppdelning på aktiebolag och egenföretagare.

Bas: Samtliga aktiebolag och egenföretagare

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Aktiebolag: Illa 30%, Varken bra eller illa 38%, Bra 32%, Medelvärde 3,01.

Egenföretagare: Illa 24%, Varken bra eller illa 35%, Bra 41%, Medelvärde 3,15.

Om vi delar in företagen efter bransch kan vi konstatera att skillnaderna överlag är ganska små, men att andelen som tycker illa om skattesystemet är högst bland företag i transportbranschen, 39 procent. Sett till företagens ålder är det störst andel som tycker illa om skattesystemet bland nystartade företag, 34 procent.

Anställda på ekonomiavdelning, företag med fler än 50 anställda samt redovisningskonsulter var de grupper som i årets undersökning var mest positivt inställda till skattesystemet. De två grupper som var mest negativt inställda var de som haft skatterevision och de som ofta har svårt att förstå information från Skatteverket, se tabell 10.

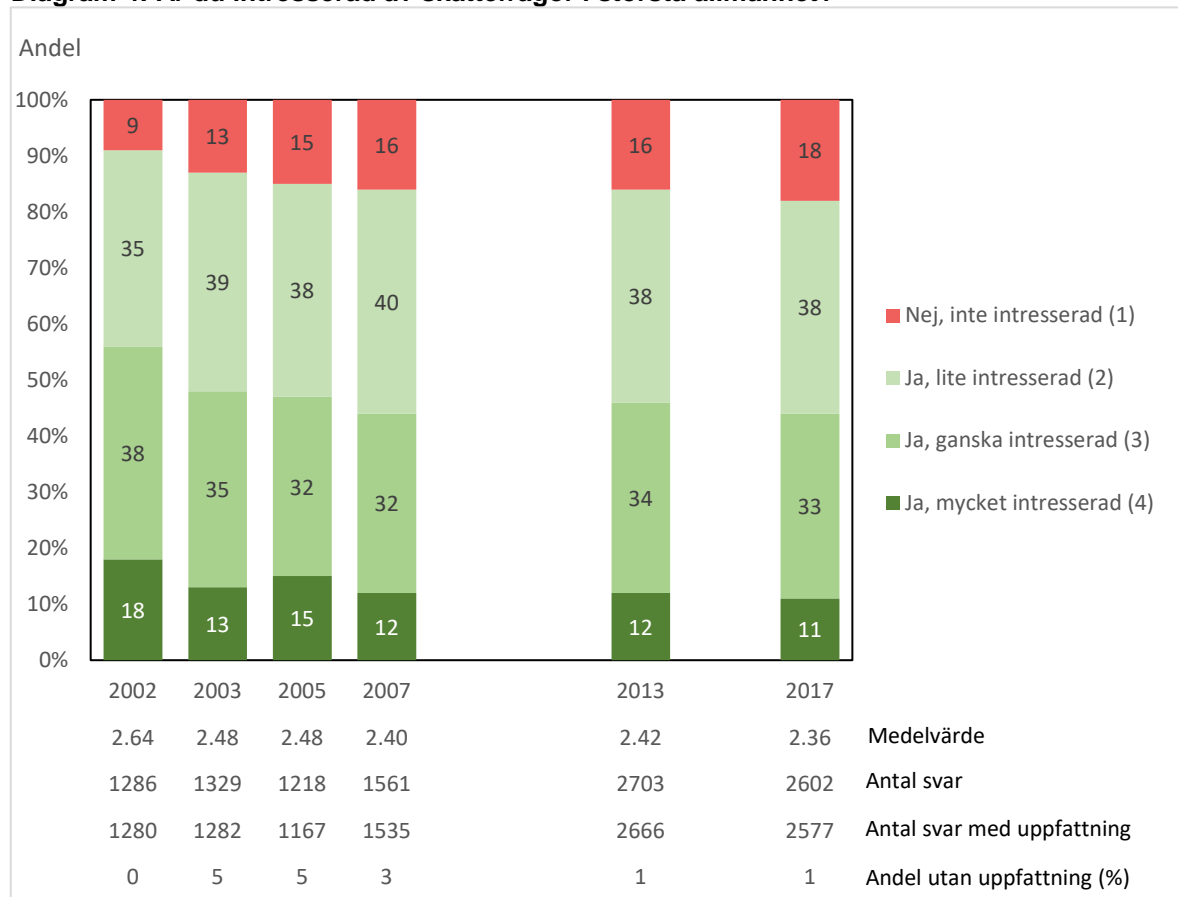
Tabell 10: Grupper med högst andel som i stort tyckte bra respektive illa om skattesystemet (dvs. skatternas storlek och utformning) i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel som tycker bra om systemet (%)	Andel som tycker illa om systemet (%)	Medelvärde
Mest positivt inställda grupper				
Anställda på ekonomiavdelning	107	50	4	3,50
50+ anställda	301	49	18	3,34
Redovisningskonsulter	316	49	23	3,25
Har inte hjälp av redovisningskonsult	405	46	21	3,22
Företag som drivits i 2–5 år	328	42	24	3,22
Mest negativt inställda grupper				
Haft besök angående revision	79	33	47	2,78
Har ofta svårt att förstå information från Skatteverket	421	28	37	2,85
Har konsulthjälp för redovisning av anställdas löner	641	30	36	2,86
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	416	31	38	2,86
Transport	229	32	39	2,86
Har kassaregister	432	30	35	2,88
Företagsledare/VD	267	32	33	2,89
Företag som drivits < 2 år	192	33	34	2,93

5.2 Intresset för skattefrågor

Resultatet från årets undersökning visar att intresset för skattefrågor har minskat något sedan den förra undersökningen 2013, men skillnaden är inte statistiskt säkerställd. Ser vi till resultaten från de tidigare undersökningarna kan vi konstatera att intresset även sjönk mellan 2002 och 2007 för att sedan ligga kvar på ungefär samma nivå 2013, se diagram 4.

Diagram 4: Är du intresserad av skattefrågor i största allmänhet?

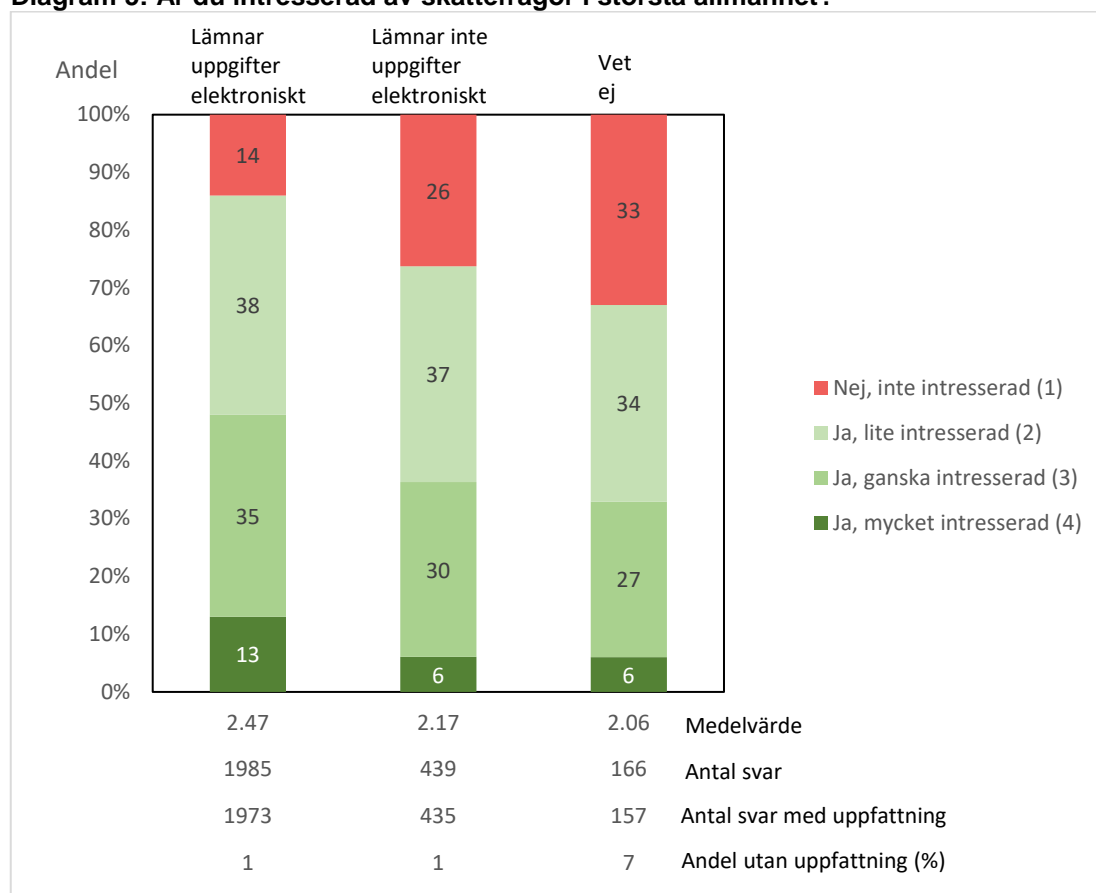
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Nej inte intresserad 18%, Ja lite intresserad 38%, Ja ganska intresserad 35%, Ja mycket intresserad 10%,
Medelvärde 2,36

De företag som lämnar uppgifter till Skatteverket elektroniskt är mer intresserade än företag som inte lämnar uppgifter elektroniskt, se diagram 5. Skillnaden är statistiskt säkerställd.

Diagram 5: Är du intresserad av skattefrågor i största allmänhet?

Bas: Besvarat frågan ”Lämnar ditt företag uppgifter elektroniskt till Skatteverket?” i 2017 års undersökning.

Tabell 11 visar att utöver redovisningskonsulter är intresset för skattefrågor högst bland företag med minst 50 anställda och företag med särskild ekonomiansvarig personal. Lägst är intresset bland svarande som ”får sköta den ekonomiska hanteringen” utan att de är ekonomiansvariga eller företagsledare/-ägare. Om vi ser till branschindelning är företag verksamma inom finans/fastighet m.m. samt restaurang de som har högst andel som svarat att de är intresserade av skattefrågor.

Tabell 11: Grupper med störst respektive minst intresse för skattefrågor i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel ganska eller mycket intresserade (%)	Andel inte intresserade (%)	Medelvärde
Mest intresserade grupper				
Redovisningskonsulter	319	90	3	3,48
50+ anställda	315	75	4	3,05
Ekonomiansvariga	375	63	8	2,73
Haft besök angående revision	81	66	11	2,71
Blivit kontaktad av Skatteverket via telefon	508	55	11	2,61
För personalliggare	430	56	13	2,59
Aktiebolag	1710	54	13	2,58
5–49 anställda	498	53	10	2,57
Restaurang	192	55	14	2,56
Finans/fastighet m.m.	942	53	15	2,55
Handlar med andra länder	726	53	13	2,55
Minst intresserade grupper				
Varken företagsledare/-ägare eller ekonomiansvarig men ”sköter den ekonomiska hanteringen”	88	27	33	2,02
Övriga tjänster	203	30	24	2,15
Enskild näringsidkare	751	35	24	2,16
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	435	36	26	2,17
Har ofta svårt att förstå information från Skatteverket	428	34	27	2,17
Jordbruk m.m.	204	36	22	2,17
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	568	35	22	2,19

5.3 Förtroendet för myndigheter i allmänhet

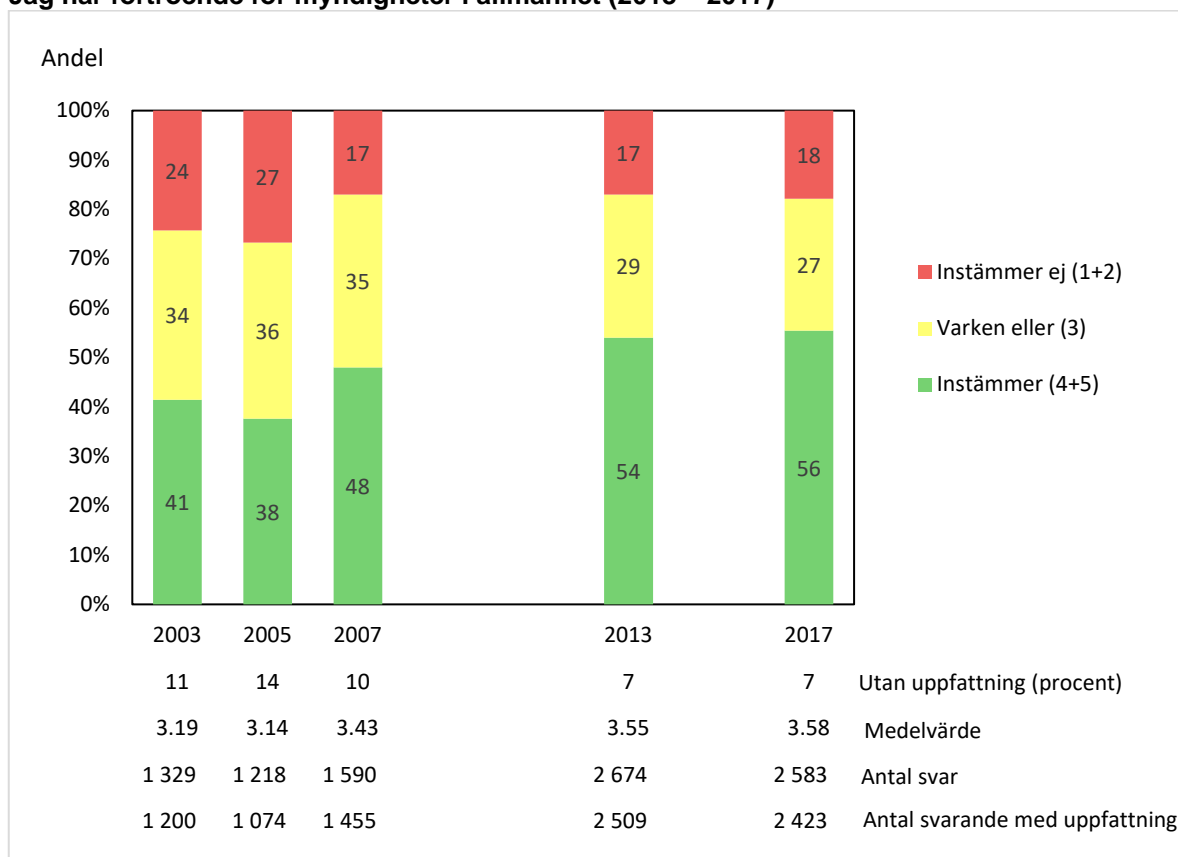
Kvaliteten i samhällets institutioner handlar bland annat om hur myndigheter sköter sina uppgifter. I denna undersökning tillfrågas företagen dels om deras förtroende för myndigheter i allmänhet, dels mer specifikt om deras förtroende för Skatteverket.

Genom åren har det visat sig att enkätfrågor som är allmänt hållna är svårare att ta ställning till än mer konkret hållna frågor. Påståendet ”Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet” är ett exempel på ett påstående som en intervjuperson kan ha svårare att uttala någon uppfattning om än påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”.

Huvudfokus är därför utvecklingen över tid för respektive påstående och inte en jämförelse mellan ”myndigheter i allmänhet” och Skatteverket.

Av diagram 6 framgår att andelen som uppgett att de har förtroende för myndigheter i allmänhet har ökat från 38 procent 2005 till 56 procent 2017. Jämfört med 2013 är resultatet i stort sett oförändrat.

Diagram 6: Totalt sett har jag förtroende för myndigheter i allmänhet (2002 – 2007), Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet (2013 – 2017)

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 17%, Varken eller 27%, Instämmer 56%, Medelvärde 3,60

Tabell 12 visar att förtroendet för myndigheter i allmänhet är högre bland unga företag, ett mönster som inte setts i tidigare års undersökningar.

Tabell 12: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet" i 2017 års undersökning.

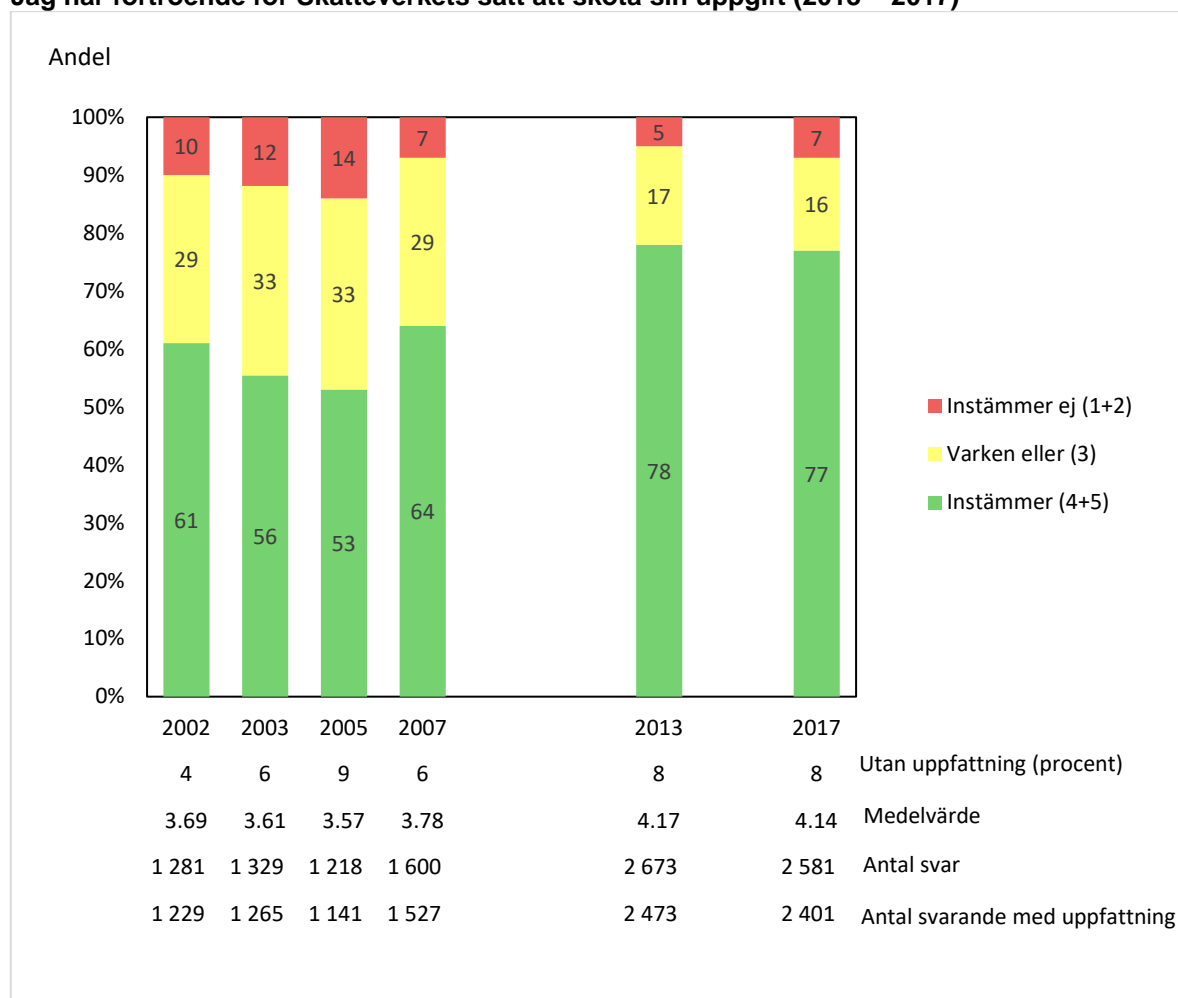
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Företag som drivits < 2 år	186	65	11	3,90
Anställda på ekonomiavdelning	105	63	10	3,85
50+ anställda	305	64	9	3,81
Restaurang	177	63	12	3,80
Har kassaregister	417	65	15	3,77
Minst instämmande grupper				
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	404	46	25	3,33
Jordbruk m.m.	188	50	24	3,36
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	522	51	22	3,43
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	403	50	25	3,43
Har ofta svårt att förstå information från Skatteverket	403	50	23	3,43

5.4 Företagens uppfattning om Skatteverket

5.4.1 Förtroendet för Skatteverket

När det gäller företagens förtroende för Skatteverket framgår det av diagram 7 nedan, att förtroendet ökade mellan 2005 och 2007 varefter det fortsatte att öka mellan 2007 och 2013. I årets undersökning ökade andelen som inte instämmer något, men sett till hela svarsskalan (medelvärdet) ligger förtroendet kvar på en nivå motsvarande den förra undersökningen, 2013.

Diagram 7: Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket (2002 – 2007), Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift (2013 – 2017)

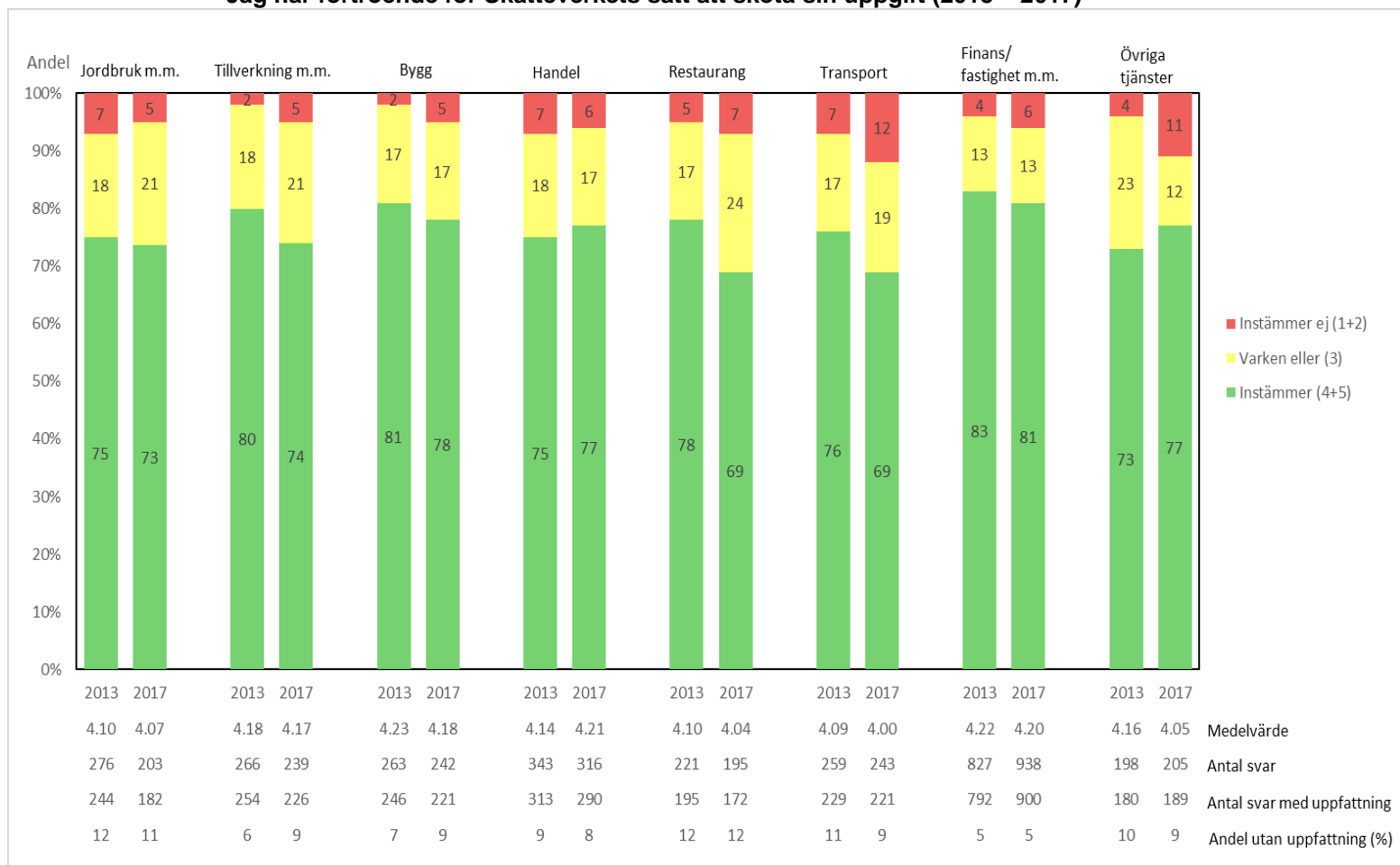
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 6%, Varken eller 15%, Instämmer 79%, Medelvärde 4,17

Diagram 8 visar ett något lägre förtroende 2017 jämfört med 2013 för vissa branscher, men det finns inga statistiskt säkerställda skillnader. Det bör särskilt noteras att förtroendet för Skatteverket är fortsatt högt inom byggbranschen, med 78 procent som instämde i påståendet. Detta trots att vi ser en tydlig negativ utveckling i byggbranschen mellan 2013 och 2017 för flera kommande påståenden i rapporten (bland annat när det gäller den upplevda möjligheten till fusk, förekomsten av svart arbetskraft och risken för upptäckt).

**Diagram 8: Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket (2002 – 2007),
Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift (2013 – 2017)**

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 75%, Varken eller 20%, Instämmer ej 5%,	Medelvärde 4,11
Tillverkning m.m.:	Instämmer 79%, Varken eller 17%, Instämmer ej 4%,	Medelvärde 4,25
Bygg:	Instämmer 78%, Varken eller 17%, Instämmer ej 5%,	Medelvärde 4,21
Handel:	Instämmer 82%, Varken eller 14%, Instämmer ej 4%,	Medelvärde 4,32
Restaurang:	Instämmer 67%, Varken eller 28%, Instämmer ej 5%,	Medelvärde 4,03
Transport:	Instämmer 75%, Varken eller 17%, Instämmer ej 7%,	Medelvärde 4,18
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 81%, Varken eller 12%, Instämmer ej 7%,	Medelvärde 4,22
Övriga tjänster:	Instämmer 77%, Varken eller 12%, Instämmer ej 12%,	Medelvärde 4,00

Det har skett en ökning av förtroendet för Skatteverket bland företag med omsättning över 50 miljoner kronor och denna förändring är statistiskt säkerställd. I årets undersökning instämde hela 91 procent av företagen med omsättning över 50 miljoner kronor i påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”. Den enda gruppen med ett markant negativt avvikande svarsmönster är företag som haft besök angående revision, där 61 procent instämde i påståendet, se tabell 13.

Tabell 13: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Omsättning 50+ mkr	324	91	3	4,42
Anställda på ekonomiavdelning	103	85	2	4,39
50+ anställda	305	83	5	4,28
Oftast enkelt att förstå information från Skatteverket	1741	82	4	4,27
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	75	61	12	3,85
Transport	221	69	12	4,00
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	400	70	9	4,00

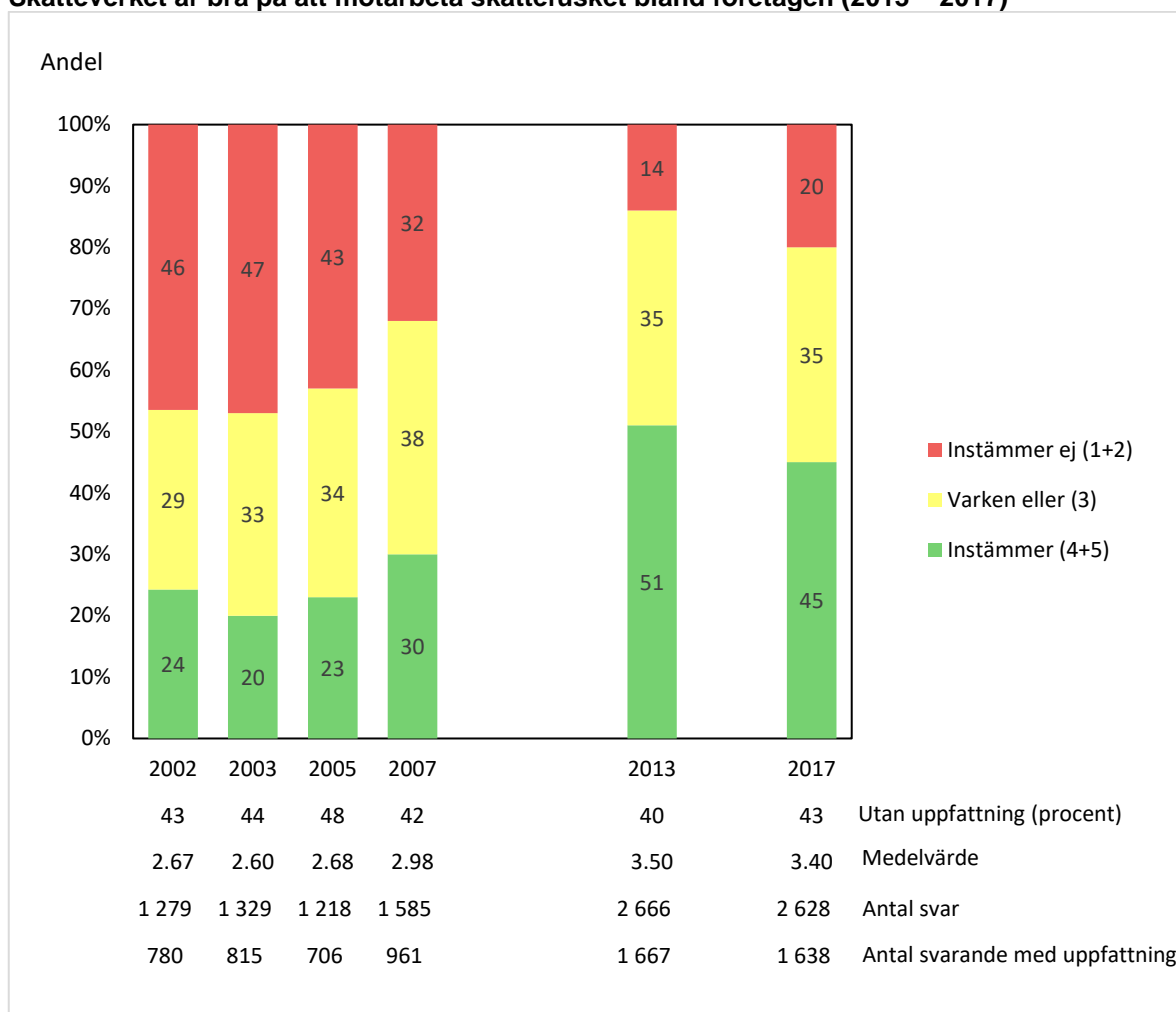
5.4.2 Skatteverkets kontroll

Ett av Skatteverkets långsiktiga mål är att minimera skattefelet, något som ställer krav på att kontrollen är god. Både företagets förtroende för Skatteverket och deras vilja att göra rätt för sig med skatterna beror sannolikt till stor del på i vilken mån de upplever att Skatteverket ser till att fusk inte lönar sig. Företagen har därför fått ta ställning till ett påstående om hur bra Skatteverket är på att motarbeta skattefusket bland företagen.

I årets undersökning är det – liksom i de tidigare – en stor andel företag som inte har någon uppfattning (omkring 40 procent).

Andelen som instämde i påståendet var i årets undersökning 45 procent; en minskning med 6 procentenheter jämfört med 2013. Samtidigt har andelen som är negativt inställda till Skatteverkets förmåga att motarbeta skattefusket ökat från 14 till 20 procent, se diagram 9. Förändringen mellan 2013 och 2017 är dock inte statistiskt säkerställd i den extra analysen med företag utan telefonnummer exkluderade.

Diagram 9: Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusket bland företagen (2002 – 2007), Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen (2013 – 2017)

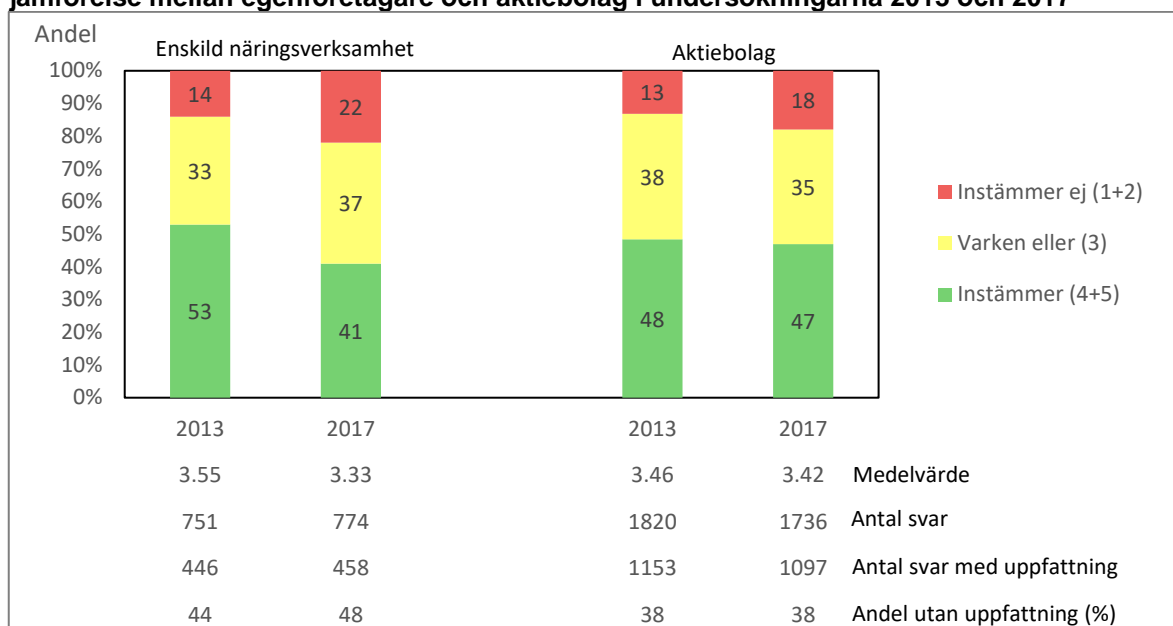
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 20%, Varken eller 33%, Instämmer 47%, Medelvärde 3,45

Den ofördelaktiga utvecklingen mellan 2013 och 2017 återfinns bland egenföretagarna, där andelen instämmande minskat från 53 till 41 procent. Dock är inte heller denna förändring statistiskt säkerställd i den extra analysen med företag utan telefonnummer exkluderade. Bland aktiebolagen är resultatet i stort oförändrat sett till medelvärdet och andelen som instämde i påståendet, se diagram 10.

Diagram 10: ”Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen”, jämförelse mellan egenföretagare och aktiebolag i undersökningarna 2013 och 2017

Bas: Samtliga egenföretagare och aktiebolag

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Eenskild näringsverksamhet: Instämmer ej 24%, Varken eller 31%, Instämmer 45%, Medelvärde 3,38

Aktiebolag: Instämmer ej 17%, Varken eller 34%, Instämmer 49%, Medelvärde 3,49

För företag som har kassaregister och som blivit kontrollerade av Skatteverket kan vi jämfört med 2013 notera en viss ökning mellan 2013 och 2017 när det gäller andelen som instämmer, från 50 till 55 procent. Skillnaden är dock inte statistiskt säkerställd.

Restaurangföretagen instämde allra mest i att Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen. Även företag som haft kontroll av personalliggare eller kassaregister hör till de som instämmer mest, se tabell 14.

Tabell 14: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen” i 2017 års undersökning.

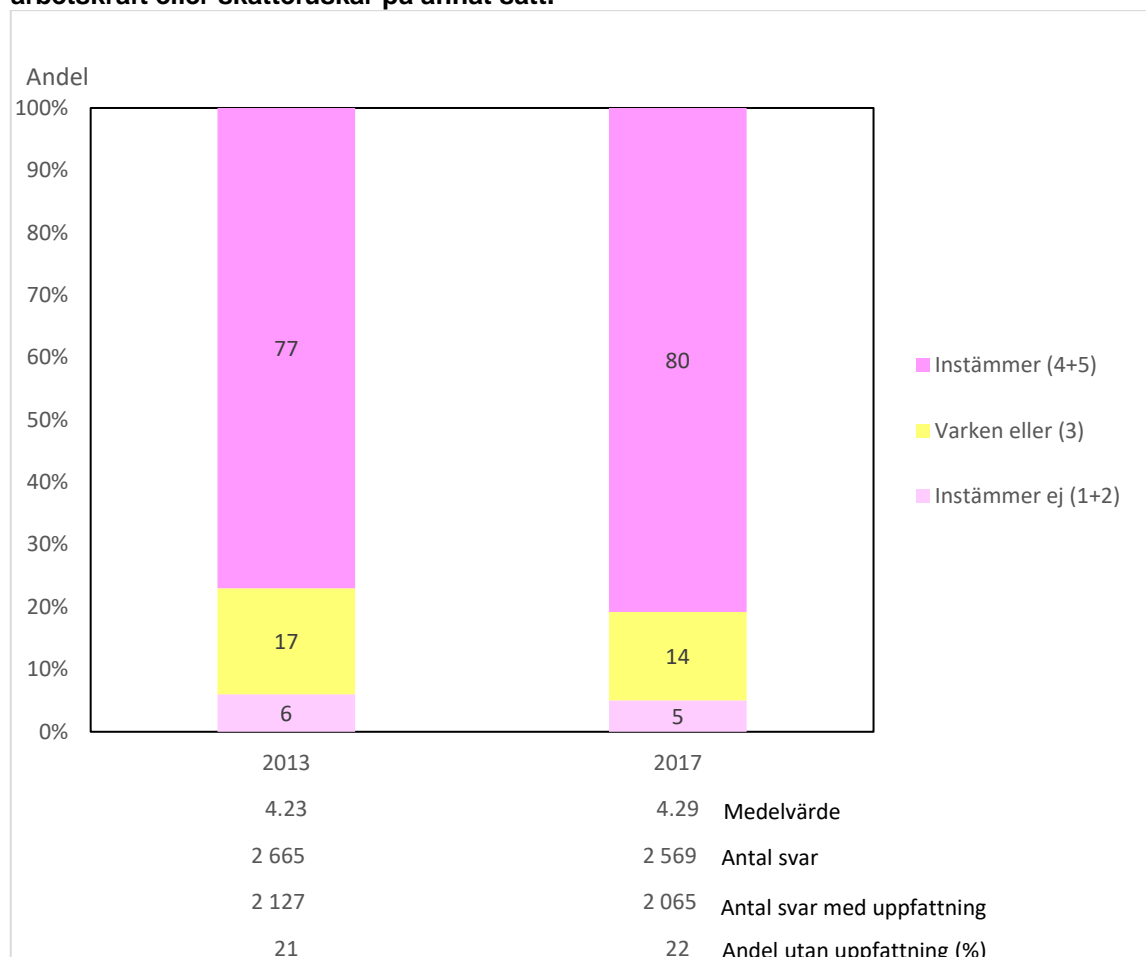
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Restaurang	143	59	13	3,76
HB/KB	83	56	13	3,71
Handel	194	50	12	3,65
Haft kontroll av personalliggare	108	62	19	3,65
Haft kontroll av kassaregister	93	55	22	3,61
Företag som drivits i 2–5 år	212	52	15	3,60
Minst instämmande grupper				
Har ofta svårt att förstå information från Skatteverket	261	36	33	3,10
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	323	37	33	3,11
Inte intresserad av skattefrågor	145	40	23	3,25
Företag som drivits < 2 år	112	41	20	3,26

5.4.3 Uppfattningen om förstärkta åtgärder mot skattefusk

När det gäller inställningen till skattesystemet och administrationen av detsamma samt till kontrollen, är det också intressant att få företagens uppfattning om Skatteverket gör tillräckligt för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefuskar på annat sätt. Ett påstående om detta ("Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefuskar på annat sätt") fanns med för första gången 2013 och har följts upp i årets undersökning. Eftersom det är önskvärt att företagen ska se Skatteverkets åtgärder som både viktiga och tillräckliga är det svårt att säga vad som är ett idealiskt svarsmonster för detta påstående. Därför har staplarna i dessa diagram en neutral färgsättning.

Det var en något högre andel som ansåg att Skatteverket borde göra mer för att förhindra fusk i årets undersökning, men skillnaden mot 2013 är inte statistiskt säkerställd. I årets undersökning instämde 80 procent av företagen jämfört med 77 procent 2013, se diagram 11.

Diagram 11: Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefuskar på annat sätt.

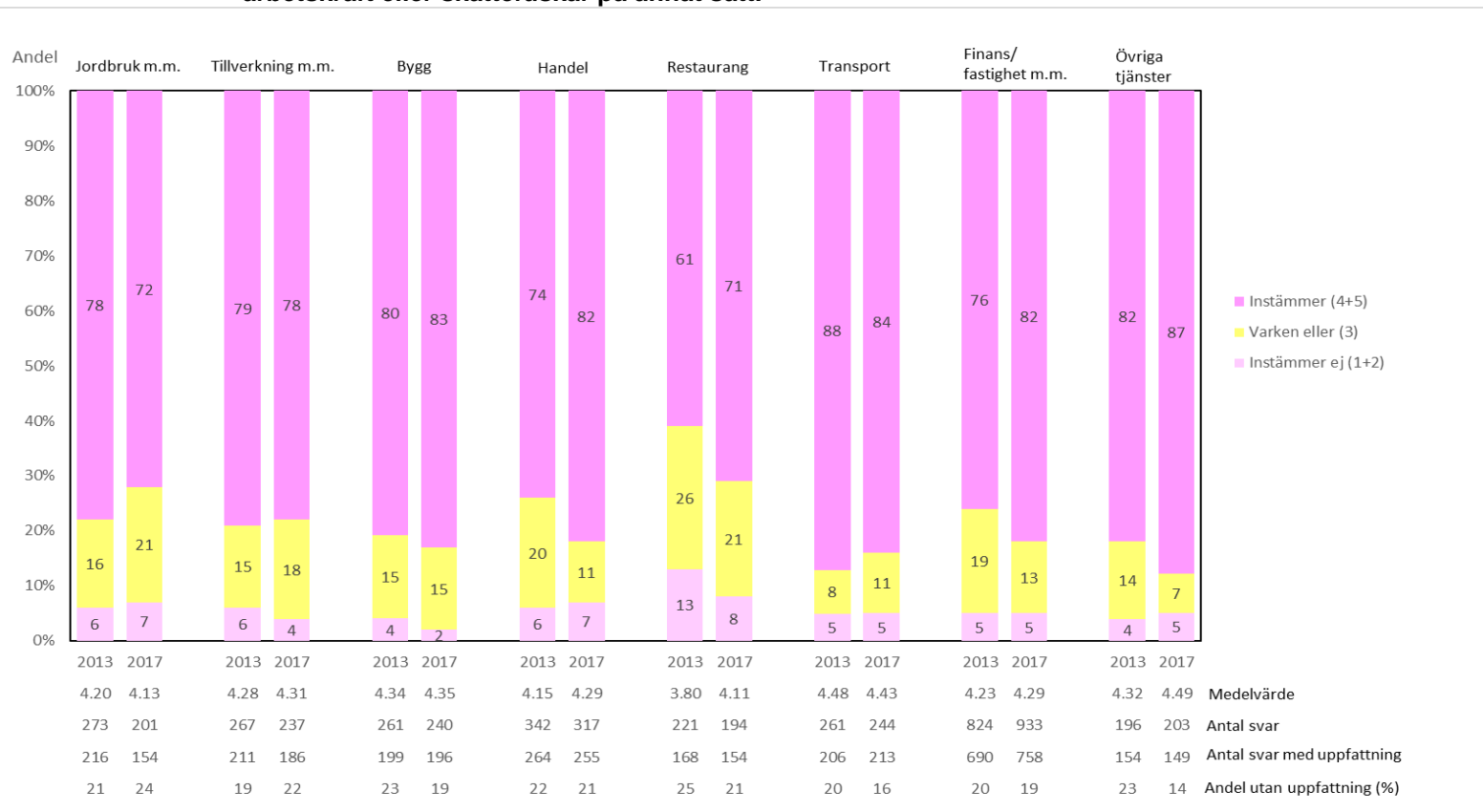
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer 81%, Varken eller 14%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,32

Det är som sagt svårt att säga vad som är ett idealiskt svarsmönster för detta påstående, men det är intressant att jämföra grupper, till exempel branscher, för att se var efterfrågan på en ökad kontroll är störst och lägst. I 2013 års undersökning var andelen som vill ha förstärkta åtgärder mot skattefusk avsevärt lägre bland restaurangföretag än i övriga branscher. Instämmandegraden bland restaurangföretagen är dock högre i årets undersökning (statistiskt säkerställd förändring) och är nu i nivå med jordbrukssektorn. Företag inom övriga branscher anser dock fortfarande i högre utsträckning att Skatteverket borde göra mer för att förhindra skattefusk, se diagram 12.

Diagram 12: Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefusk på annat sätt.

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 72%, Varken eller 23%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,13
Tillverkning m.m.:	Instämmer 79%, Varken eller 15%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,33
Bygg:	Instämmer 79%, Varken eller 18%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,32
Handel:	Instämmer 84%, Varken eller 9%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,33
Restaurang:	Instämmer 74%, Varken eller 20%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,21
Transport:	Instämmer 81%, Varken eller 13%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,37
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 85%, Varken eller 10%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,32
Övriga tjänster:	Instämmer 89%, Varken eller 7%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,57

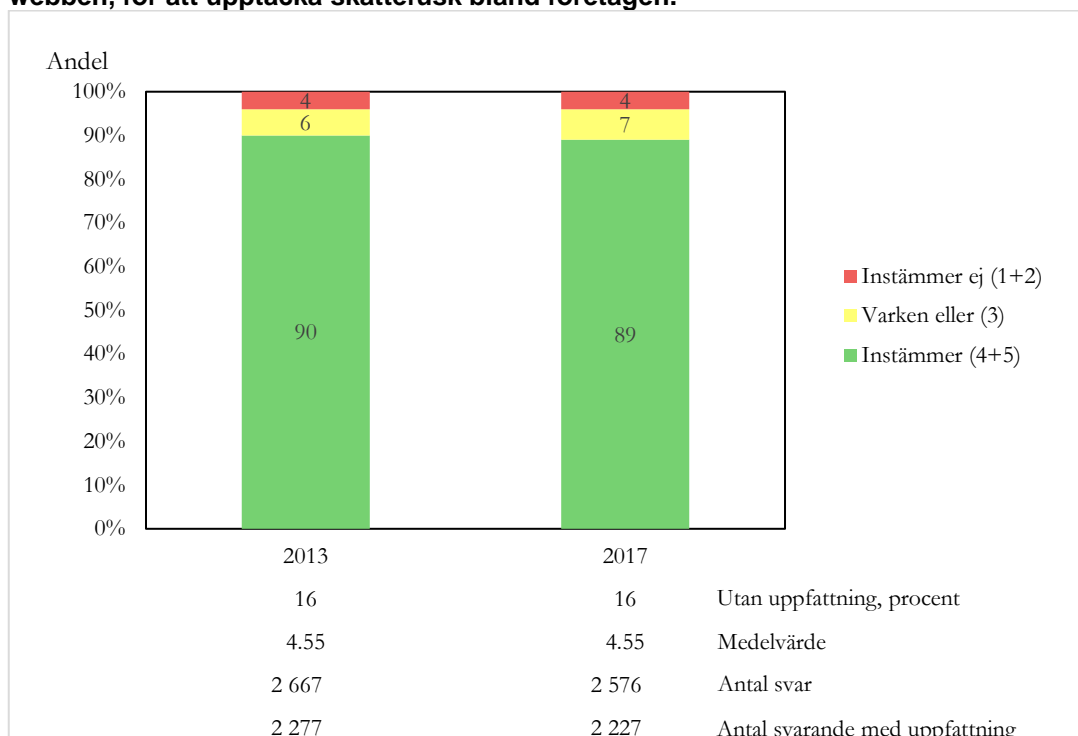
Som tabell 15 visar är det företag som i hög grad känner sig utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar som instämmer mest i att Skatteverket borde göra mer för att förhindra skattefusk. Bland de företag som själva blivit reviderade är det en högre andel som tar avstånd från påståendet.

Tabell 15: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefuskar på annat sätt" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	387	90	3	4,56
Övriga tjänster	149	87	5	4,49
Transport	213	84	5	4,43
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	65	72	19	3,80
Anställda på ekonomiavdelning	79	72	4	4,02
Restaurang	154	71	8	4,11
Inte intresserad av skattefrågor	226	74	8	4,12
Jordbruk m.m.	154	72	7	4,13

I den förra undersökningen fick de svarande också för första gången ta ställning till ett påstående som gällde om det är OK att Skatteverket använder allmän tillgänglig information, till exempel via internet, för att upptäcka skattefusk. Motsvarande påstående fanns med i årets undersökning. Resultatet visar att det finns en fortsatt hög acceptans för detta. I årets undersökning instämde 89 procent jämfört med 90 procent 2013, se diagram 13. Några signifikanta skillnader mellan företag i olika storlek eller branscher finns inte i årets undersökning.

Diagram 13: Det är OK att Skatteverket använder allmän tillgänglig information, t.ex. på webben, för att upptäcka skattefusk bland företagen.

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 5%, Varken eller 7%, Instämmer 88%, Medelvärde 4,54

Tabell 16 visar att acceptansen för att Skatteverket använder allmän tillgänglig information för att upptäcka skattefusk är tämligen hög i alla grupper. Minst 80 procent instämde i påståendet i alla grupper förutom företag som haft besök angående revision under de senaste två åren (75 procent).

Tabellen visar också att acceptansen är högst bland de största företagen. Detta mönster kunde inte ses i 2013 års undersökning (förändringen bland de största företagen är dock inte statistiskt säkerställd). Svarande som inte är intresserade av skattefrågor hör till de grupper med lägst acceptans och även detta är en skillnad mot 2013 (andelen som instämmer minskade från 90 till 81 procent i denna grupp – en statistiskt säkerställd skillnad).

Tabell 16: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Skatteverket borde göra mer för att förhindra att företag anlitar svart arbetskraft eller skattefusk på annat sätt” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Omsättning 50+ mkr	305	98	1	4,73
Handelsbolag/kommanditbolag	103	94	0	4,68
50+ anställda	287	94	3	4,66
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	384	92	3	4,66
Anställda på ekonomiavdelning	99	92	1	4,65
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	73	75	17	4,03
Inte intresserad av skattefrågor	252	81	8	4,29
Företag som drivits < 2 år	179	83	7	4,32
Restaurang	153	80	5	4,38

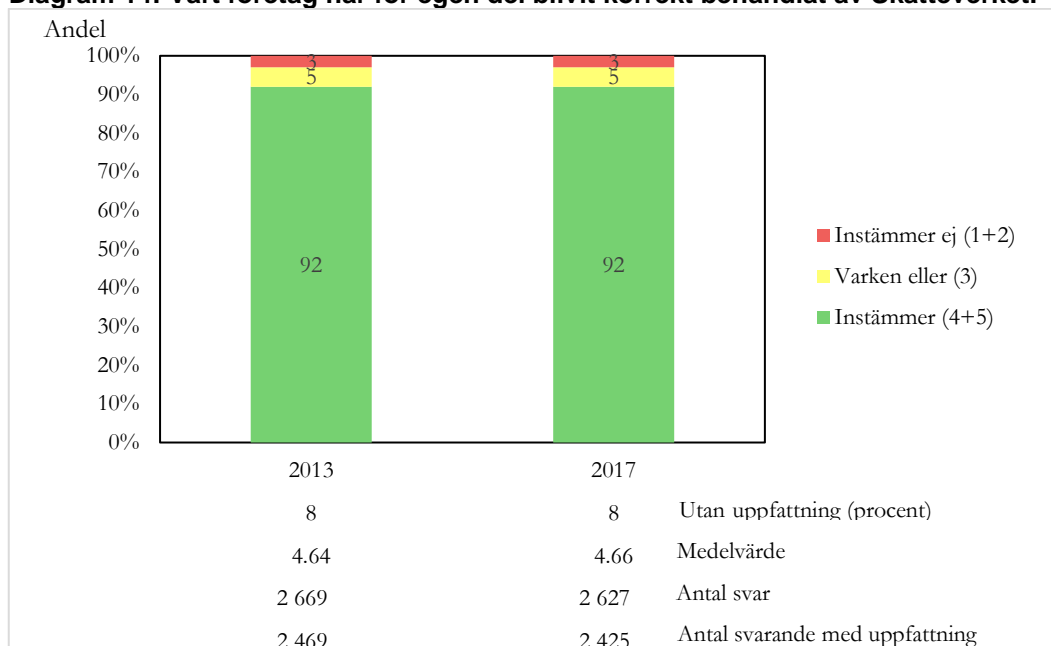
5.4.4 Skatteverket och rättvis behandling

I skattefelsmodellen ingår ”motivation” som en faktor. Känslan av att bli rättvist behandlad kan vara en av krafterna för viljan att göra rätt för sig med skatterna. I detta sammanhang kan begreppet rättvisa ses från olika perspektiv.

Det kan i det enskilda fallet handla om att få möjlighet att vara delaktig i beslutsprocessen och göra sin röst hörd. Rättvisa kan också ha att göra med om man uppfattar att Skatteverket lever upp till grundprincipen att ”lika behandlas lika”, det vill säga att man upplever att man blivit rättvist behandlad i förhållande till andra företag med liknande förhållanden.

I undersökningen 2013 ställdes för första gången påståenden om hur företagen ser på rättvisan i Skatteverkets hantering. Det ena påståendet gällde hur man uppfattade att man själv hade blivit behandlad (procedurell rättvisa), den andra gällde hur man upplever att man blivit behandlad jämfört med andra företag i samma bransch och storlek (horisontell rättvisa).

Beträffande den procedurella rättvisan var det i årets undersökning 92 procent som instämde i påståendet ”Vårt företag har för egen del blivit korrekt behandlat av Skatteverket”, se diagram 14. Det är samma resultat som i undersökningen 2013.

Diagram 14: Vårt företag har för egen del blivit korrekt behandlat av Skatteverket.

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 2%, Varken eller 4%, Instämmer 94%, Medelvärde 4,72

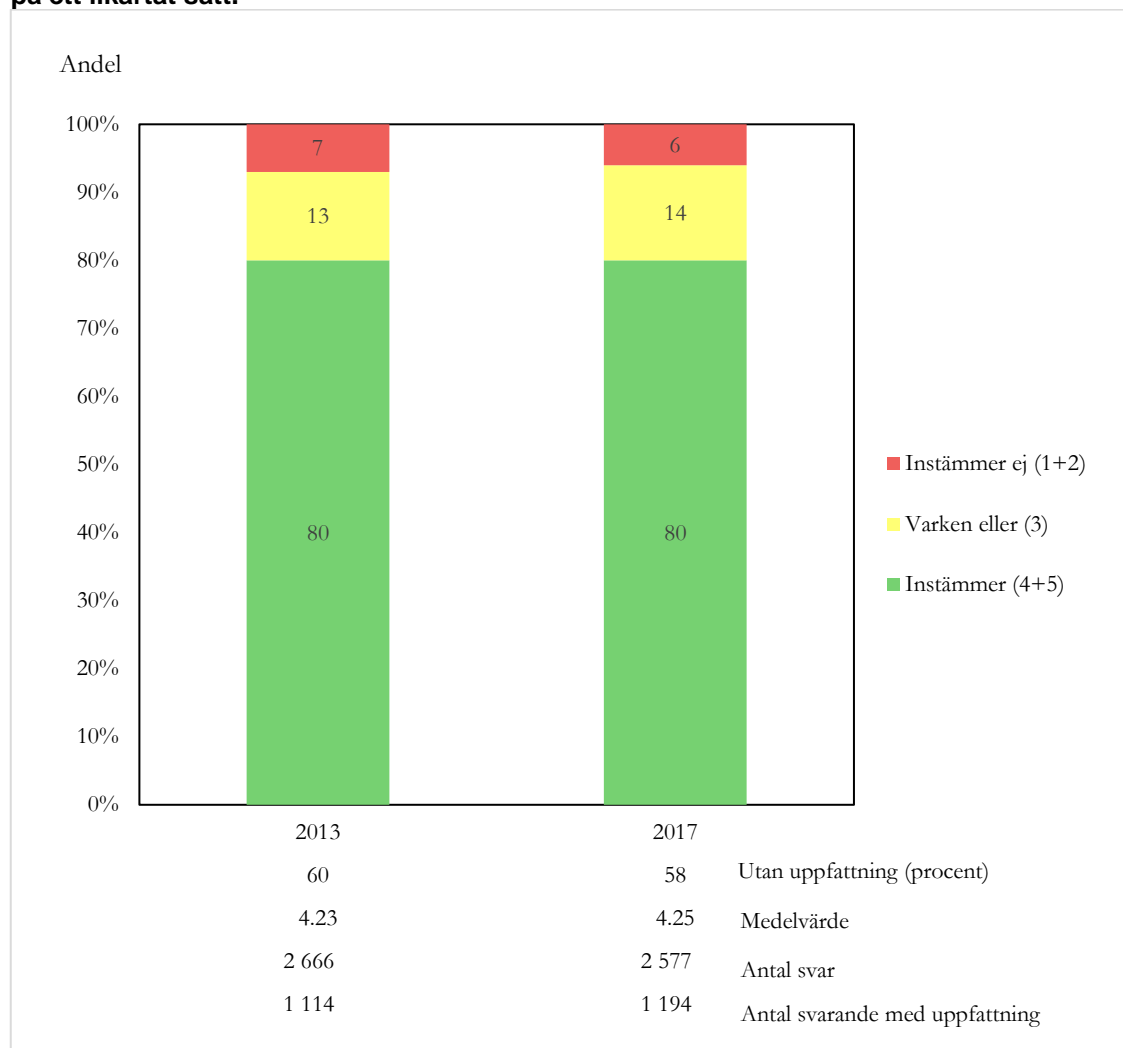
Delar vi in företagen i olika kategorier finns det skillnader. Av tabell 17 framgår att andelen som instämde i påståendet att de för egen del blivit korrekt behandlade av Skatteverket var lägst bland företag verksamma i restaurangbranschen, samt bland företag som haft skatterevision eller kontroll avseende kassaregister. Det kan dock konstateras att även i dessa grupper som varit föremål för kontroll, var det en hög andel som instämde i att de blivit korrekt behandlade (82–83 procent).

Tabell 17: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Vårt företag har för egen del blivit korrekt behandlat av Skatteverket" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Handelsbolag/kommanditbolag	110	95	2	4,78
Har inte blivit kontaktad av Skatteverket via brev	778	95	2	4,77
Har kassaregister men har inte blivit kontrollerad för det	256	94	2	4,77
Omsättning 500–999 tkr	270	93	2	4,77
Göteborgsområdet	241	92	1	4,77
Handel	297	94	2	4,76
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	76	83	9	4,38
Haft kontroll av kassaregister	114	82	7	4,40
Restaurang	181	82	8	4,41
Transport	225	87	8	4,48
Haft kontroll av personalliggare	130	87	6	4,48

När det gäller det andra påståendet ”Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt”, var andelen som instämde 80 procent både i årets undersökning och i den förra undersökningen. Av alla påståenden i undersökningen är detta det som företagen har svårast att ta ställning till. Hela 58 procent saknade uppfattning, se diagram 15.

Diagram 15: Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt.

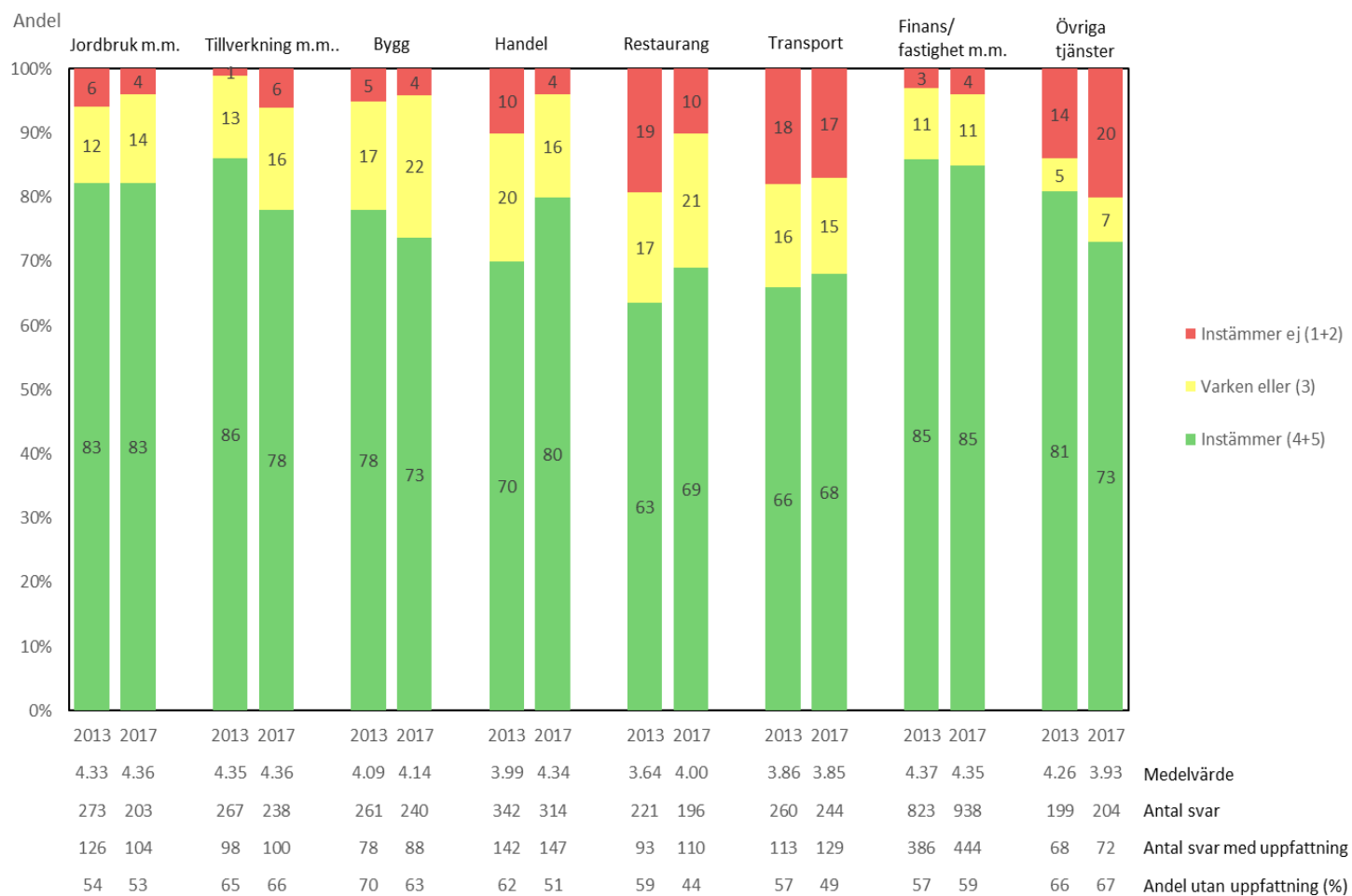
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 6%, Varken eller 12%, Instämmer 81%, Medelvärde 4,30

I kategorin företag verksamma med handel var det 80 procent som instämde i årets undersökning vilket är en ökning med 10 procentenheter sedan den förra undersökningen, förändringen är statistiskt säkerställd. Bland företag i transportbranschen respektive övriga tjänster, är andelen som inte instämmer hög, 17 respektive 20 procent, se diagram 16.

Diagram 16: Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt.

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 83%, Varken eller 13%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,44
Tillverkning m.m.: Instämmer 79%, Varken eller 16%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,41
Bygg: Instämmer 75%, Varken eller 22%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,20
Handel: Instämmer 88%, Varken eller 10%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,47
Restaurang: Instämmer 64%, Varken eller 26%, Instämmer ej 10%, Medelvärde 3,90
Transport: Instämmer 67%, Varken eller 18%, Instämmer ej 15%, Medelvärde 3,87
Finans/fastighet m.m.: Instämmer 85%, Varken eller 11%, Instämmer ej 4%, Medelvärde 4,38
Övriga tjänster: Instämmer 75%, Varken eller 1%, Instämmer ej 24%, Medelvärde 3,85

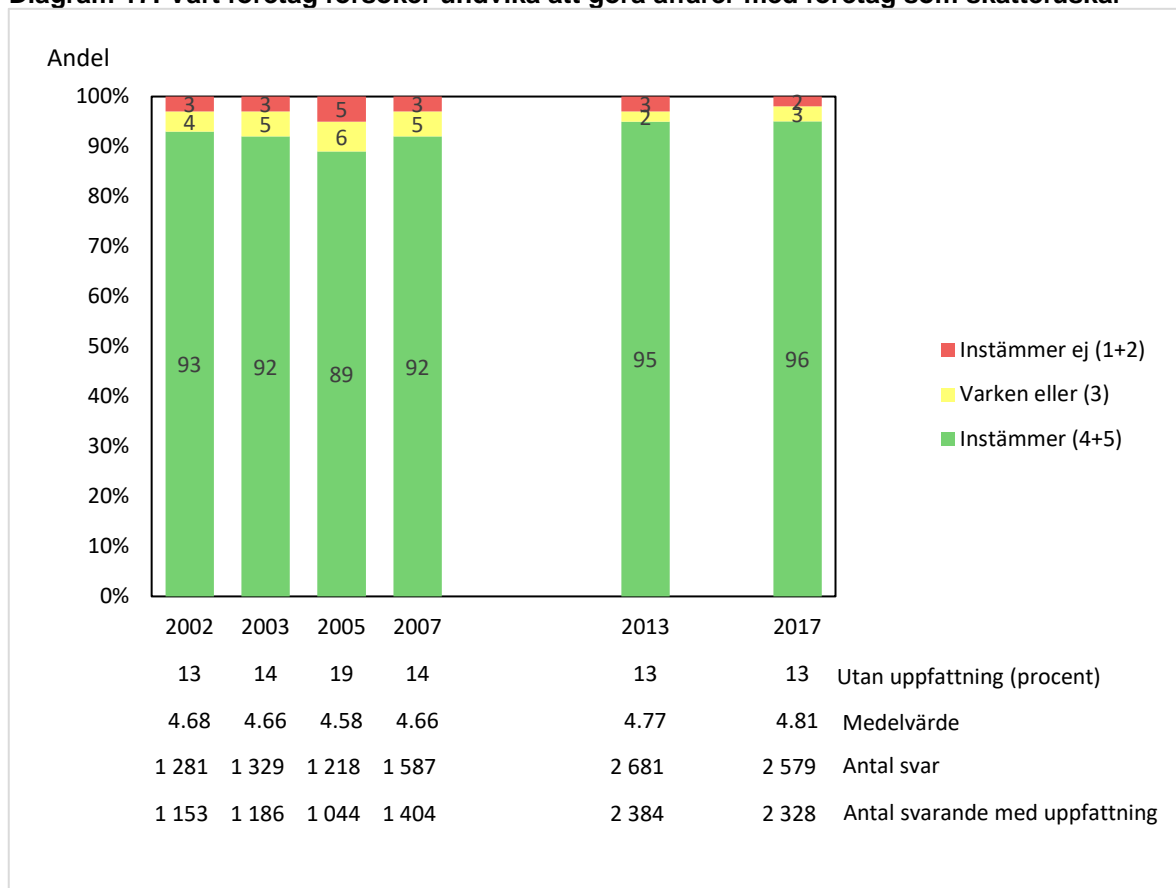
Även företag som haft besök av Skatteverket angående revision, och de som upplever illojal konkurrens, är två kategorier med låg andel som instämde i det aktuella påståendet, se tabell 18 nedan.

Tabell 18: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Redovisningskonsulter	191	89	5	4,53
Mycket intresserade av skattefrågor	272	84	2	4,51
Handelsbolag/kommanditbolag	61	88	5	4,47
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	45	68	20	3,77
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	224	65	15	3,82
Transport	129	68	17	3,85
Övriga tjänster	72	73	20	3,93
För personalliggare	232	69	12	3,97
Har kassaregister	240	70	14	3,99

5.5 Normerna inom företagsvärlden

För Skatteverkets arbete med att motarbeta skattefusk är normerna inom företagsvärlden av betydelse. I undersökningarna får företagen ta ställning till påståendet "Vårt företag försöker undvika att göra affärer med företag som skattefuskar". Svaren som lämnats i de här undersökningarna sedan 2002 visar på en hög affärsetik i detta sammanhang. Graden av instämmande ökade mellan 2005 och 2013 och är sedan i stort oförändrat i 2017 års undersökning, se diagram 17.

Diagram 17: Vårt företag försöker undvika att göra affärer med företag som skattefuskar

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 1%, Varken eller 2%, Instämmer 97%, Medelvärde 4,85

Skillnaderna mellan olika grupper är relativt små för detta påstående. Andelen som instämmer i påståendet är större än 90 procent i samtliga grupper, se tabell 19.

Tabell 19: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Vårt företag försöker undvika att göra affärer med företag som skattefuskar" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Tillverkning m.m.	212	98	1	4,93
Transport	225	98	1	4,89
Minst instämmande grupper				
Jordbruk m.m.	173	93	2	4,68
Restaurang	171	91	4	4,70

5.6 Uppsummering av utvecklingen för medborgarperspektivet

Medborgarperspektivet tar sikte på faktorer som har indirekt påverkan på skattebetalarnas medverkan: kvaliteten på institutionerna, regelverken och normerna kring skattebetalning som etableras över tid.

Uppfattningen om skattesystemet i stort är ganska jämnt fördelad mellan dem som tycker att det är bra, varken eller, respektive tycker illa om skattesystemet. Den senare är dock något mindre än de två övriga.

Inställningen till skattesystemet förbättrades kraftigt mellan 2005 och 2013, i synnerhet bland aktiebolagen, men i årets undersökning skedde en ökning av andelen aktiebolag som tycker illa om skattesystemet, från 21 till 31 procent. Bland egenföretagarna har svängningarna varit mindre över åren. Förändringen mellan 2005 och 2013 var inte lika stor som för aktiebolagen och mellan 2013 och 2017 är resultatet oförändrat.

Beträffande kvaliteten på institutionerna kan vi konstatera att förtroendet för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, ligger kvar på samma höga nivå som i den förra undersökningen.

Resultatet av årets undersökning visar att andelen som anser att Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket mellan företagen, har minskat något jämfört med 2013 (45 jämfört med 51 procent). Vilket korresponderar med att andelen som instämmer i att Skatteverket borde göra mer för att förhindra skattefusk bland företagen ökade något, från 77 till 80 procent. Inga av dessa förändringar är dock statistiskt säkerställda.

När det gäller uppfattningen om rättvis behandling, både för det egna företaget och i förhållande till andra företag, ligger resultatet i den här undersökningen kvar på en för Skatteverket fördelaktig nivå.

Avslutningsvis ska det noteras att normerna avseende skatter ligger kvar på samma höga nivå som i tidigare undersökningar.

6 Skattebetalarperspektivet

I detta avsnitt behandlar vi de tre skattefelsfaktorer i skattefelsmodellen som Skatteverket kan påverka i förhållandevis stor utsträckning.¹⁴ Dessa tre är förutsättningar att göra rätt, felutrymme och upplevd risk för upptäckt.

Skattebetalarnas förutsättningar att göra rätt påverkas både av komplexiteten i regelverket och av det stöd de får för att hantera denna. Skatteverket kan underlätta för skattebetalarna genom att tillhandahålla information, vägledning och enkla system för att lämna uppgifter.

Med felutrymme avses det tekniska utrymme som finns för att redovisa fel skatt. Det styrs av hur mycket information Skatteverket har från andra än skattebetalaren själv, till exempel kontrolluppgifter, för att i förväg kunna beräkna underlag för beskattning. Felutrymmet bestäms av lagar och regler som Skatteverket kan bidra till att utveckla.

Upplevd risk för upptäckt är i detta sammanhang skattebetalarnas uppfattning om Skatteverkets förmåga att upptäcka fel och om konsekvenserna av upptäckt för den enskilde. Det är flera slag av åtgärder som påverkar den upplevda risken för upptäckt, bland annat Skatteverkets kontroller och de informationsinsatser som bidrar till att kontrollinsatserna blir kända. Vidare påverkar tillgången till kontrolluppgifter och kontrollverktyg som exempelvis kassaregister och personalliggare, den upplevda upptäcktsrisken.

6.1 Förutsättningar att göra rätt

Denna del av skattefelsmodellen täcks mer i detalj av de brukarundersökningar som riktas till företag. Brukarundersökningarnas fokus är hur företag som har varit i kontakt med Skatteverket upplevde servicen och bemötandet. I den här undersökningen har företagen dock fått ta ställning till några påståenden av övergripande karaktär som gäller förutsättningar att göra rätt.

Förutsättningar att göra rätt handlar om hur lätt det är för företagen att fullgöra sina skyldigheter gentemot Skatteverket. Detta påverkas av tillgången till information och vägledning samt det stöd som finns vid själva uppgiftslämnandet. Skatteverket utvecklar digitala tjänster som ett led i arbetet med att öka stödet vid uppgiftslämnandet.

Med vägledning menas här de insatser som Skatteverket gör för att underlätta för medborgare och företag att göra rätt från början. Exempel på sådana insatser är allmänna och riktade informationsinsatser, förbättringar och ökad tillgång till information, blanketter m.m. Skatteverkets mål är att fler ska deklarerat och lämna in uppgifter på elektronisk väg då detta bland annat motverkar uppkomsten av oavsiktliga fel.

Fullgörandekostnader är de kostnader, både i form av tid och pengar, som är förknippade med att ta del av information och sätta sig in i regler och rutiner som gäller för redovisning av skatter och avgifter. Förutsättningarna att kunna göra detta påverkas av reglernas komplexitet, kunskapen om reglerna och hur rutinerna är utformade.

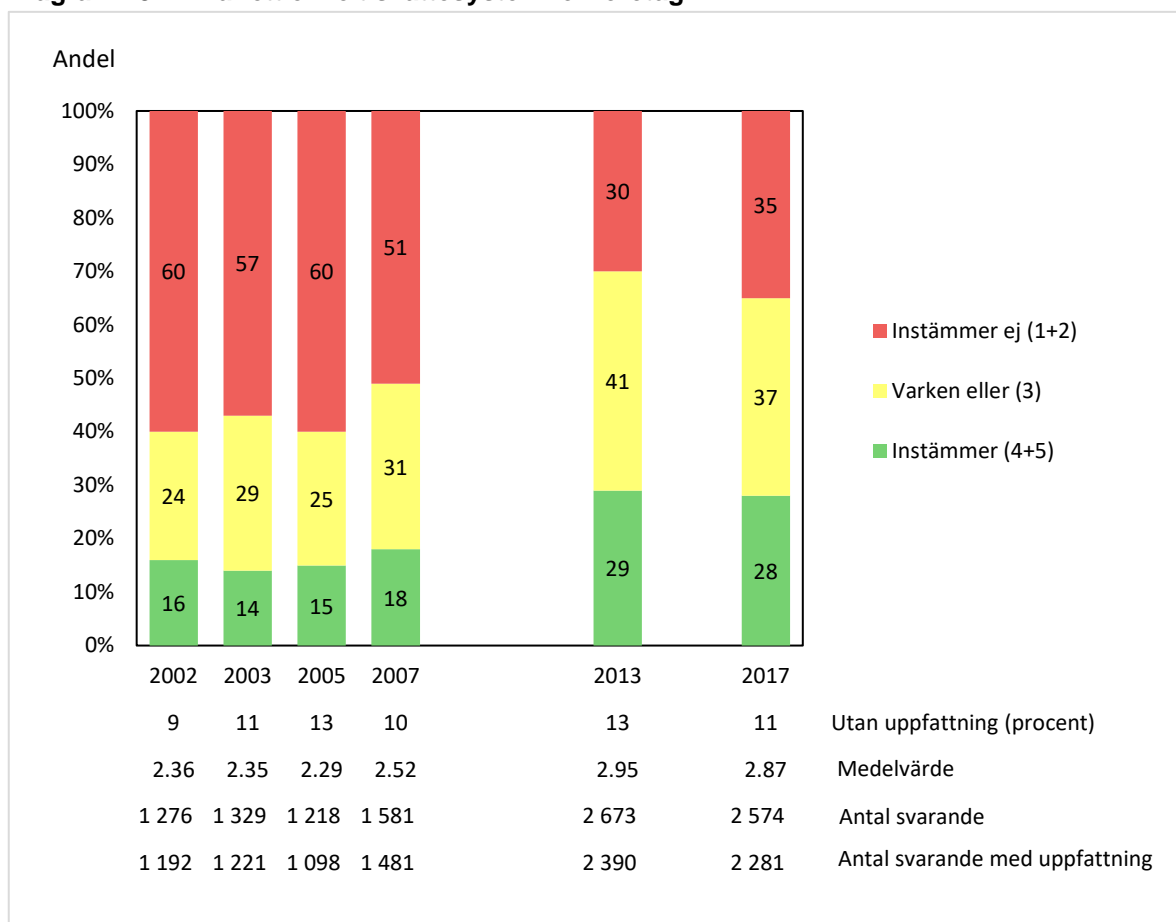
¹⁴ Skattefelsmodellen beskrivs i avsnitt 3.2

6.1.1 Skattesystemets komplexitet

Hur man upplever skattesystemets komplexitet påverkar hur man upplever förutsättningarna att göra rätt.

I undersökningen fick de svarande ta ställning till påståendet ”Vi har ett enkelt skattesystem för företag”. Jämför vi resultatet från årets undersökning med tidigare undersökningar kan vi notera att andelen som instämmer i påståendet ökade mellan 2005 och 2013. Mellan 2013 och 2017 har instämmandegraden sjunkit något. Andelen som inte instämde i påståendet ökade från 30 till 35 procent men förändringen sett till hela svarsskalan är inte statistiskt säkerställd, jämför diagram 18.

Diagram 18: Vi har ett enkelt skattesystem för företag

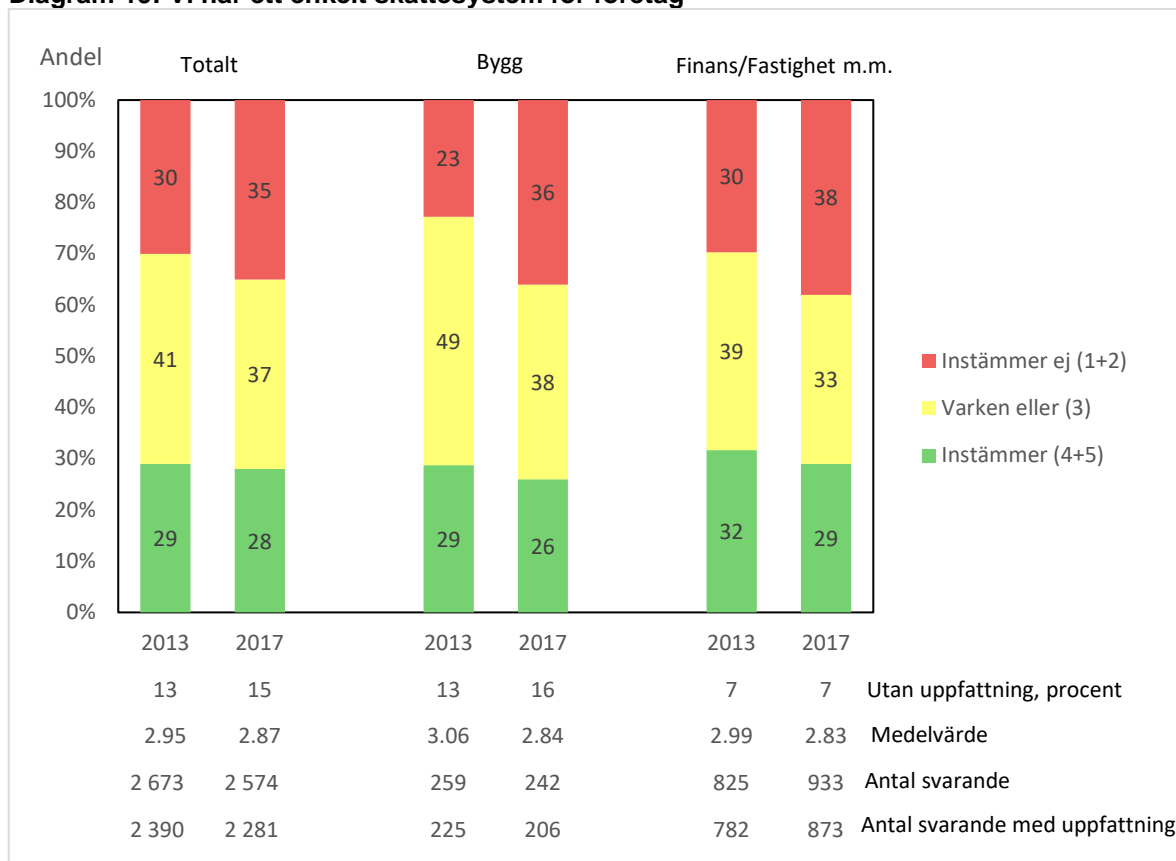

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 34%, Varken eller 38%, Instämmer 28%, Medelvärde 2,90

I två branscher ser vi öknings mellan 2013 och 2017 av andelen som inte instämmer i att vi har ett enkelt skattesystem för företag; byggbranschen (från 23 till 36 procent) och finans/fastighet m.m. (från 30 till 38 procent), se diagram 19. Dock är ingen av dessa två förändringar statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer.

Diagram 19: Vi har ett enkelt skattesystem för företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Totalt: Instämmer ej 34%, Varken eller 38%, Instämmer 28%, Medelvärde 2,90

Bygg: Instämmer ej 34%, Varken eller 45%, Instämmer 21%, Medelvärde 2,83

Finans/fastighet m.m.: Instämmer ej 38%, Varken eller 34%, Instämmer 28%, Medelvärde 2,82

De som tycker att det är svårt att förstå information från Skatteverket är också de som i lägst grad instämmer i att vi har ett enkelt skattesystem för företag, se tabell 20.

Tabell 20: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Vi har ett enkelt skattesystem för företag" i 2017 års undersökning.

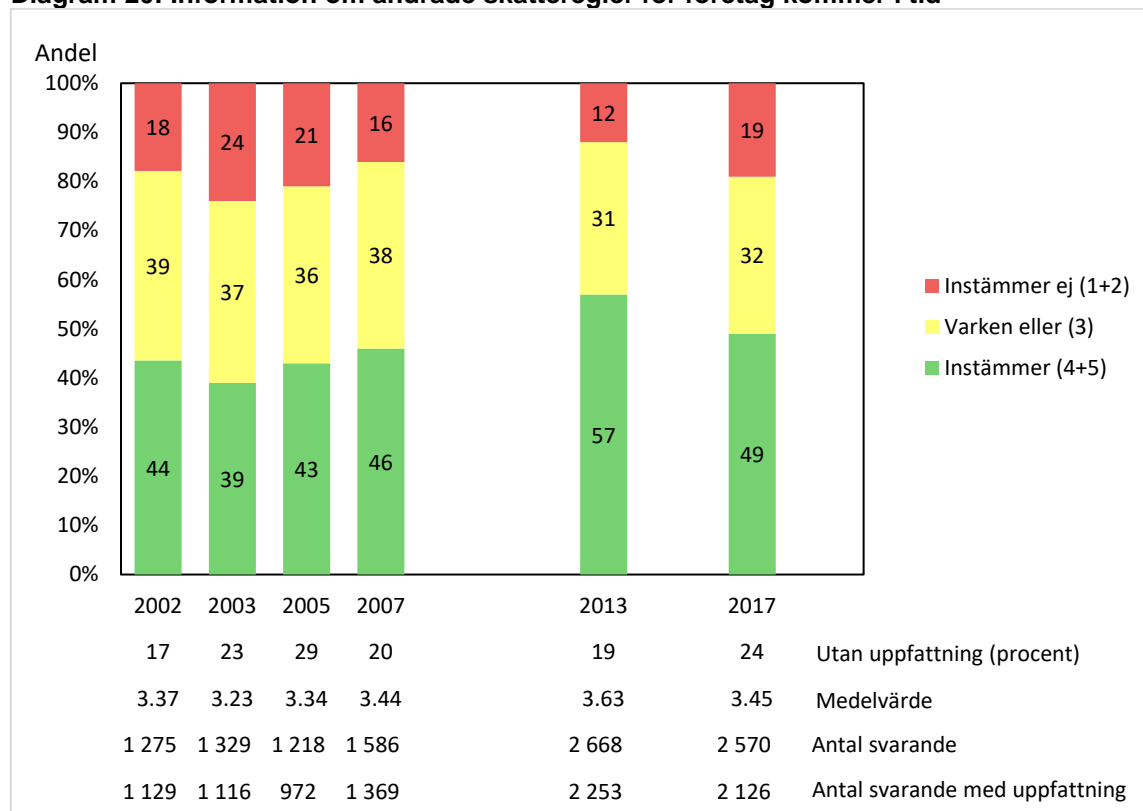
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Tillverkning m.m.	213	37	20	3,20
Anställda på ekonomiavdelning	95	43	31	3,19
Har certifierat kassaregister	390	35	30	3,09
Ekonomiansvariga	358	33	27	3,09
50+ anställda	288	34	33	3,09
Handel	276	36	30	3,05
Minst instämmande grupper				
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	381	20	54	2,48
Företag i Malmöregionen	130	22	46	2,62
Inte intresserad av skattefrågor	240	23	43	2,65

6.1.2 Information om ändrade skatteregler

För att kunna göra rätt är det viktigt att information om ändrade skatteregler kommer i tid.

När det gäller påståendet ”Information om ändrade skatteregler för företag kommer i tid” var det i årets undersökning 49 procent som instämde. Motsvarande andel i 2013 års undersökning var 57 procent. Förändringen är statistiskt säkerställd. Av diagram 20 framgår att den för Skatteverket fördelaktiga utvecklingen mellan 2007 och 2013 har vänt och att resultatet är tillbaka på omkring 2007 års nivå.

Diagram 20: Information om ändrade skatteregler för företag kommer i tid

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 18%, Varken eller 33%, Instämmer 50%, Medelvärde 3,50

Det är relativt små skillnader mellan olika grupper för detta påstående, men noterbart är att företag som har kassaregister hör till de mest instämmande medan företag som för personalliggare hör till dem med högst andel som inte instämmer, se tabell 21.

Tabell 21: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Information om ändrade skatteregler för företag kommer i tid" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Övriga tjänster	137	60	17	3,68
Har certifierat kassaregister	382	59	16	3,67
Minst instämmande grupper				
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	349	39	27	3,18
Omsättning 50+ mkr	302	36	23	3,19
Jordbruk m.m.	151	39	21	3,26
För personalliggare	373	42	24	3,29

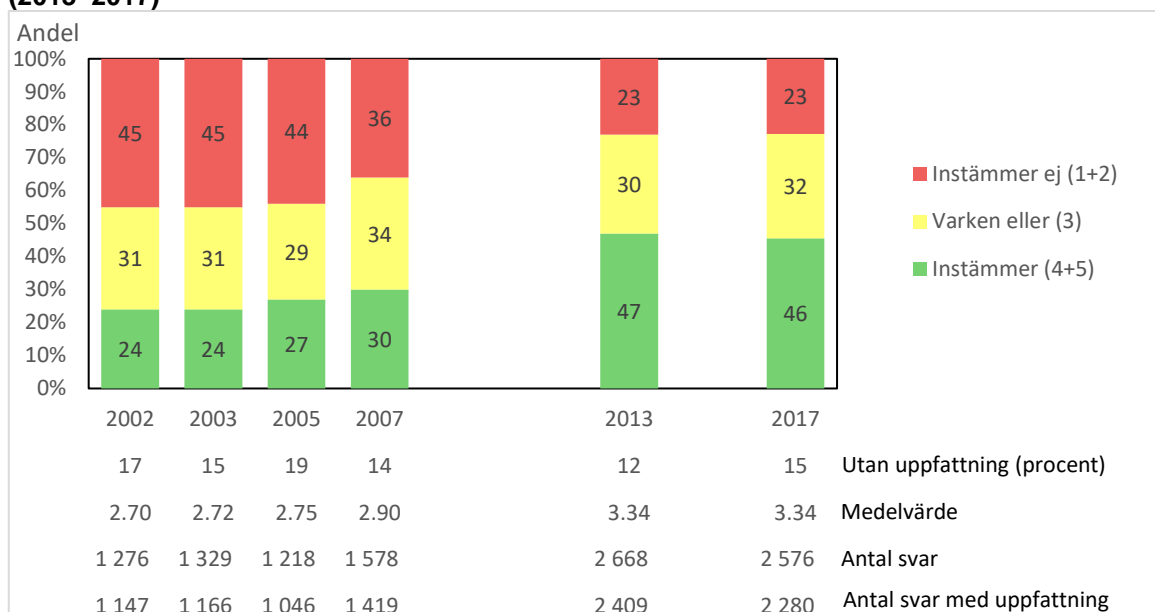
6.1.3 Uppgiftslämnande och fullgörandekostnader

När det gäller förutsättningarna att göra rätt är det av central betydelse att man uppfattar att det är enkelt att lämna uppgifter och att man upplever att kostnaderna i form av tid och pengar är rimliga för att fullgöra sina skyldigheter.

Påståendet "Det är enkelt för företag att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter" ska fånga hur företagen ser på uppgiftslämnandet.

Resultatet från årets undersökning när det gäller påståendet om det är enkelt för företag att deklarerera och lämna uppgifter, visar att andelen som instämmer är strax under 50 procent, vilket motsvarar resultatet från 2013, se diagram 21.

Diagram 21: Det är lätt för företag att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter (2002–2007), Det är enkelt för företag att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter (2013–2017)

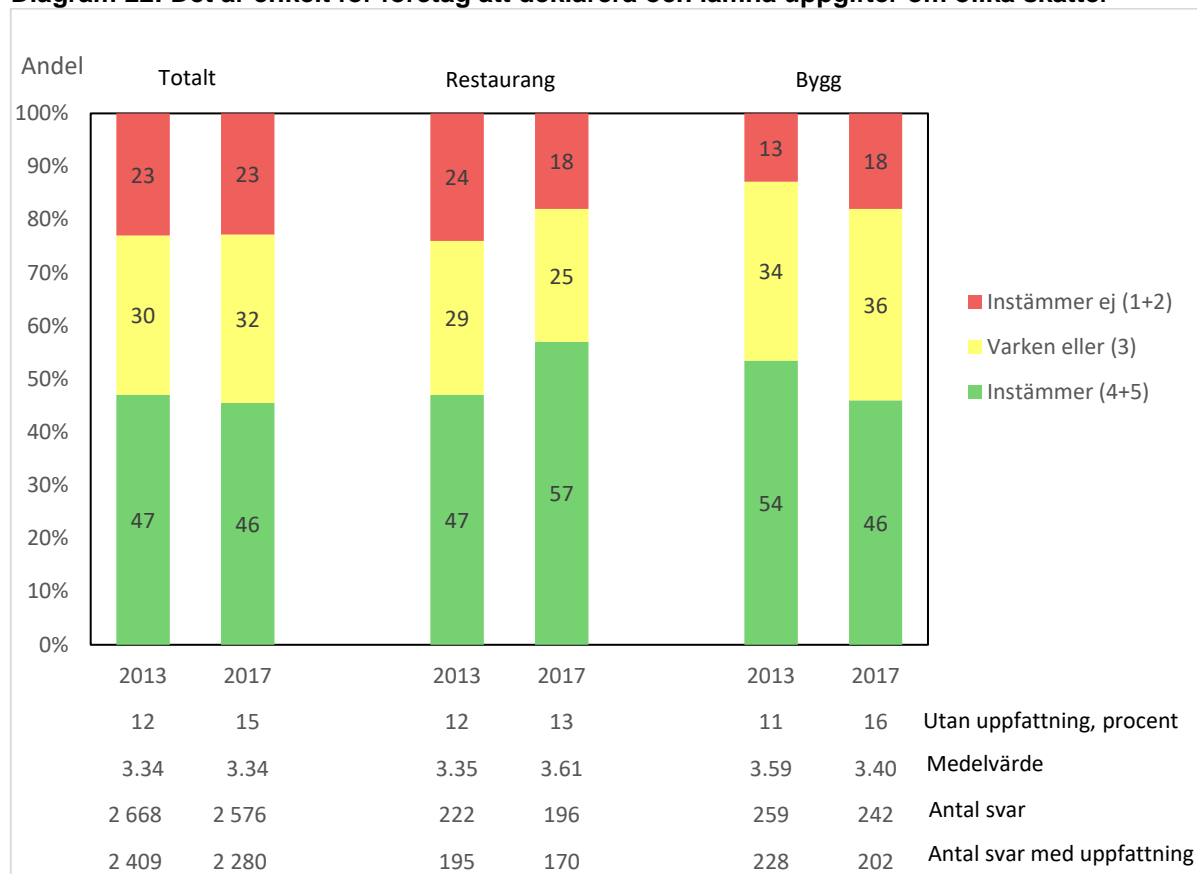
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 23%, Varken eller 30%, Instämmer 47%, Medelvärde 3,36

Inställningen bland företagen i restaurangbranschen har utvecklats fördelaktigt för Skatteverket. I årets undersökning har andelen som instämmer ökat med 10 procentenheter till 57 procent, jämfört med 2013. För företag i byggbranschen har det varit en mindre fördelaktig utveckling sedan 2013, i denna grupp har andelen som instämmer minskat med 8 procentenheter till 46 procent, se diagram 22. Dock är ingen av dessa två förändringar statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer.

Diagram 22: Det är enkelt för företag att deklarerar och lämna uppgifter om olika skatter

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Totalt: Instämmer ej 23%, Varken eller 30%, Instämmer 47%, Medelvärde 3,36

Restaurang: Instämmer ej 19%, Varken eller 23%, Instämmer 58%, Medelvärde 3,59

Bygg: Instämmer ej 18%, Varken eller 34%, Instämmer 48%, Medelvärde 3,42

Tabell 22 visar att det finns stora skillnader mellan olika grupper av företag. Framför allt samvarierar uppfattningen om att det är enkelt att lämna uppgifter till Skatteverket med företagets storlek. De som inte lämnar uppgifter elektroniskt hör också till de grupper som tycker det är minst enkelt. Att datorvana personer finner det enklare att deklarerat framgår även av att respondenter som valt att svara på enkäten via webbenkät hör till de grupper som i högst grad instämmer i påståendet.

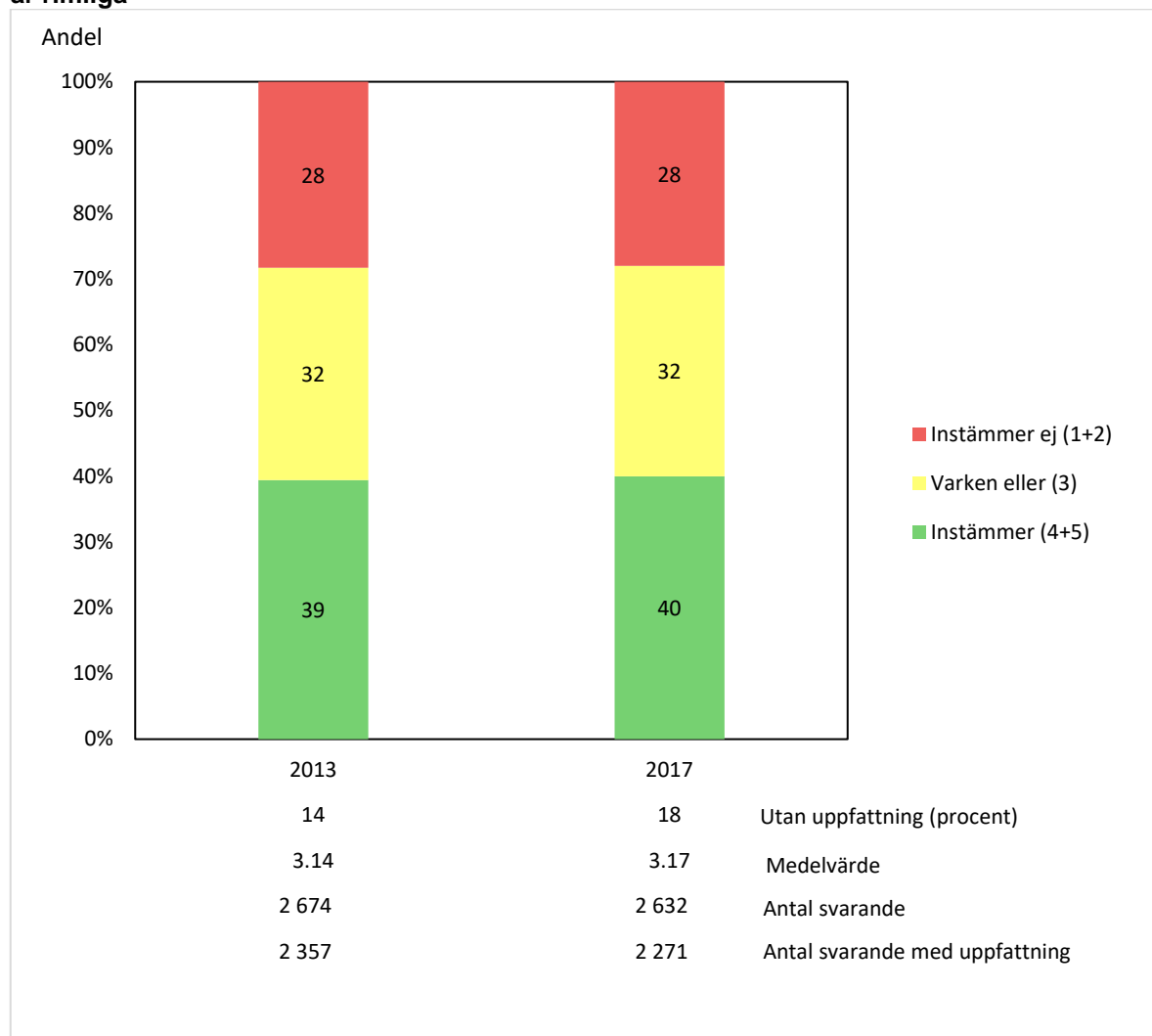
Tabell 22: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Det är enkelt för företag att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
50+ anställda	299	62	11	3,80
Ekonomiansvariga	361	63	10	3,79
Redovisningskonsulter	314	64	18	3,74
Svarat på undersökningen via webbenkät	754	58	15	3,63
5–49 anställda	445	59	15	3,63
Restaurang	170	57	18	3,61
Tycker oftast det är enkelt att förstå information från Skatteverket	1 693	54	14	3,60
Tillverkning m.m.	212	57	18	3,60
Mycket intresserad av skattefrågor	486	56	21	3,56
Har certifierat kassaregister	394	54	15	3,55
Handel	285	54	17	3,55
Minst instämmande grupper				
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	377	27	44	2,72
Jordbruk m.m.	163	31	31	2,96
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	371	29	32	2,98
Inte intresserad av skattefrågor	243	33	30	3,01
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	471	36	28	3,11
Omsättning <500 tkr	665	40	28	3,17
Egenföretagare	628	39	26	3,18

Företagen fick i 2013 års undersökning för första gången ta ställning till ett påstående som direkt tar sikte på fullgörandekostnaderna: ”De kostnader och den tid det tar för ett företag att göra rätt för sig med skatterna är rimliga”. Syftet var att få en uppfattning om hur betungande företagen upplever den administrativa bördan att lämna uppgifter till Skatteverket.

Andelen som instämde i påståendet i årets undersökning var 40 procent vilket är nära nog oförändrat jämfört med 2013, se diagram 23.

Diagram 23: De kostnader och den tid det tar för företag att göra rätt för sig med skatterna är rimliga

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 27%, Varken eller 32%, Instämmer 41%, Medelvärde 3,21

Vid en jämförelse mellan branscher minskade andelen som instämde mest bland företag i byggbranschen, från 43 till 33 procent (förändringen är dock inte statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer). Lägst andel som instämde återfanns även i årets undersökning bland företag verksamma inom jordbruk m.m., se vidare sammanställningen i diagram 24.

Diagram 24: De kostnader och den tid det tar för företag att göra rätt för sig med skatterna är rimliga.

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 30%, Varken eller 38%, Instämmer ej 32%, Medelvärde 2,96
Tillverkning m.m.:	Instämmer 45%, Varken eller 27%, Instämmer ej 28%, Medelvärde 3,29
Bygg:	Instämmer 34%, Varken eller 40%, Instämmer ej 25%, Medelvärde 3,08
Handel:	Instämmer 50%, Varken eller 24%, Instämmer ej 26%, Medelvärde 3,34
Restaurang:	Instämmer 39%, Varken eller 33%, Instämmer ej 28%, Medelvärde 3,22
Transport:	Instämmer 43%, Varken eller 29%, Instämmer ej 28%, Medelvärde 3,25
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 44%, Varken eller 30%, Instämmer ej 26%, Medelvärde 3,25
Övriga tjänster:	Instämmer 42%, Varken eller 37%, Instämmer ej 21%, Medelvärde 3,35

Tabell 23 visar att stora företag med specialiserade medarbetare i avsevärt högre grad anser att de kostnader och den tid det tar för företaget att göra rätt för sig med skatterna är rimlig. Företag utan anställda behöver inte lämna lika många uppgifter till Skatteverket som företag med anställda, men hör ändå inte till de grupper som i högre grad anser att fullgörandekostnaden är rimlig. Sannolikt upplever de att uppgiftslämnandet ändå tar ett relativt stort utrymme i förhållande till deras verksamheter.

Liksom för uppfattningen om att det är enkelt att lämna uppgifter till Skatteverket kan vi notera att företag som inte lämnar uppgifter elektroniskt till Skatteverket är mindre positivt inställda till fullgörandekostnadernas rimlighet, än de som lämnar uppgifter elektroniskt.

Tabell 23: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "De kostnader och den tid det tar för företag att göra rätt för sig med skatterna är rimliga" i 2017 års undersökning.

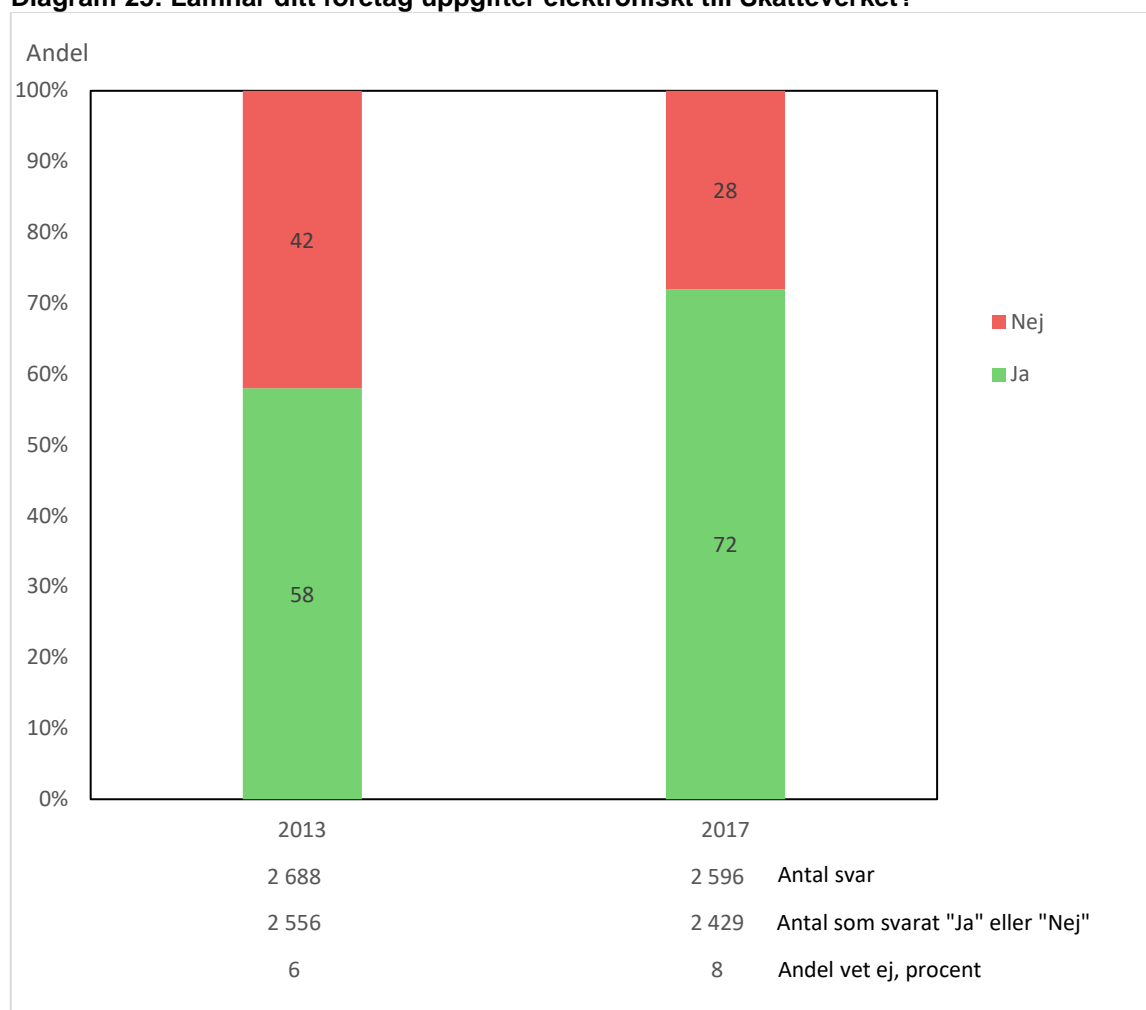
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Anställda på ekonomiavdelning	96	54	10	3,67
50+ anställda	287	52	12	3,66
Redovisningskonsulter	300	56	19	3,60
Ekonomiansvariga	352	50	16	3,47
Anlitar inte redovisningskonsult	424	48	22	3,42
Tycker oftast det är enkelt att förstå information från Skatteverket	1646	48	21	3,40
Minst instämmande grupper				
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	362	20	47	2,56
Inte intresserad av skattefrågor	229	31	37	2,86
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	341	30	37	2,88
Anlitar konsult för skattedeklaration	858	32	36	2,94
Jordbruk m.m.	162	29	32	2,95
Anlitar konsult för redovisning av anställdas löner	565	32	35	2,97
Anlitar konsult för löpande bokföring	774	33	33	2,98
Anlitar konsult för inkomstdeklaration	1 078	34	33	3,00

6.1.4 Hur företagen uppfattar Skatteverkets e-tjänster

Skatteverket arbetar målinriktat för att öka användningen av e-tjänster bland företagen. Risken för fel minskar när uppgifter lämnas via e-tjänster samtidigt som hanteringskostnaderna också minskar, både hos företagen och hos Skatteverket.

I undersökningarna 2013 och 2017 finns det med en fråga om företagen lämnar uppgifter elektroniskt till Skatteverket. Andelen i årets undersökning som svarade att de lämnar uppgifter elektroniskt var 72 procent vilket är en statistiskt säkerställd ökning med 17 procentenheter, se diagram 25. Det var 8 procent av företagen som svarade att de inte vet hur uppgifterna lämnas, vilket kan förklaras av att företagen anlitar andra till att lämna uppgifter till Skatteverket.

Diagram 25: Lämnar ditt företag uppgifter elektroniskt till Skatteverket?

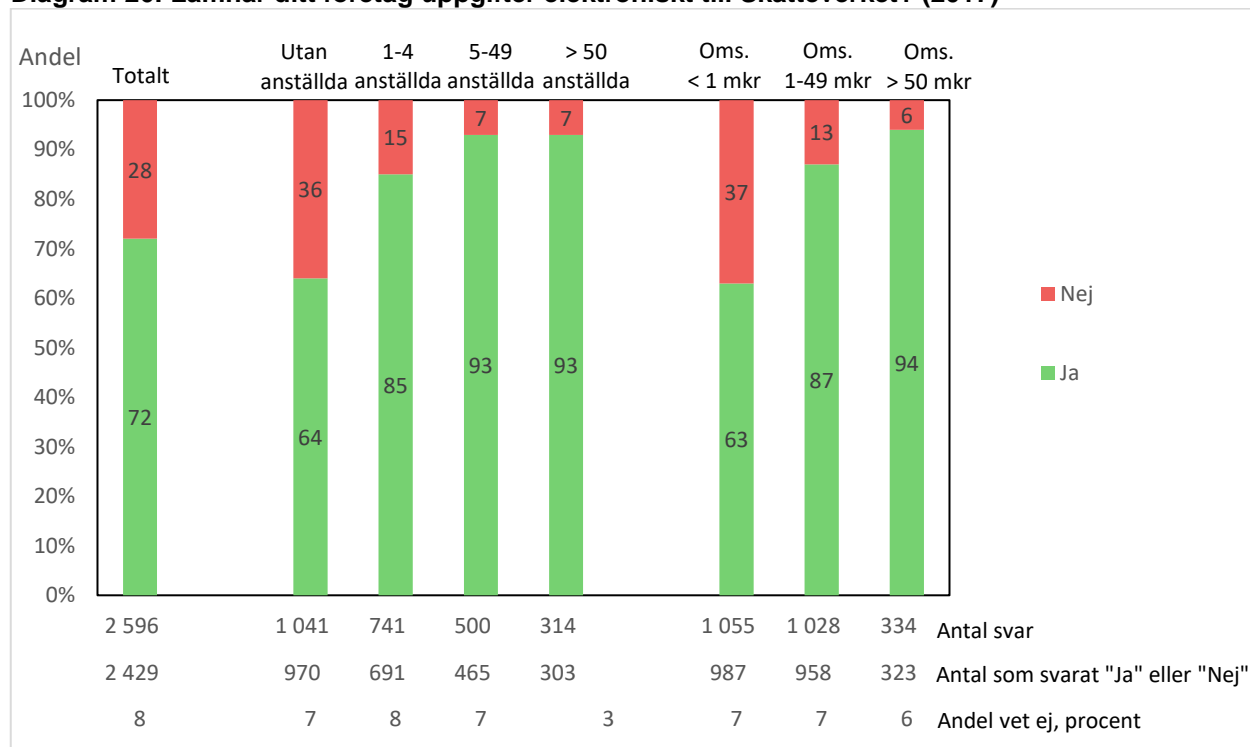

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information): Ja 73%, Nej 27%, Vet ej 7%

Andelen som svarade att man lämnade uppgifter elektroniskt var större bland företag med anställda än företag utan anställda. På motsvarande sätt förhåller det sig om vi ser till omsättningen, ju högre omsättning desto större andel som svarade ”Ja” på frågan om de lämnar uppgifter elektroniskt till Skatteverket (diagram 26).

Diagram 26: Lämnar ditt företag uppgifter elektroniskt till Skatteverket? (2017)

Bas: Samtliga

Delar vi in företagen efter branschtillhörighet kan vi konstatera att andelen som svarade att de lämnar uppgifter elektroniskt har ökat i samtliga branscher. Samtidigt är skillnaderna mellan de olika branscherna små med ett undantag. Företag verksamma inom jordbruk m.m. har en lägre andel som lämnar uppgifter elektroniskt, 51 procent, se diagram 27. Ökningen i denna bransch är emellertid i nivå med övriga branscher. Att andelen är låg ibland företagen i denna bransch kan förklaras av att det här finns ett stort antal mindre företag.

Diagram 27: Lämnar ditt företag uppgifter elektroniskt till Skatteverket?

Bas:Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Ja 55%, Nej 45%

Tillverkning m.m.: Ja 79%, Nej 21%

Bygg: Ja 83%, Nej 17%

Handel: Ja 81%, Nej 19%

Restaurang: Ja 84%, Nej 16%

Transport: Ja 78%, Nej 22%

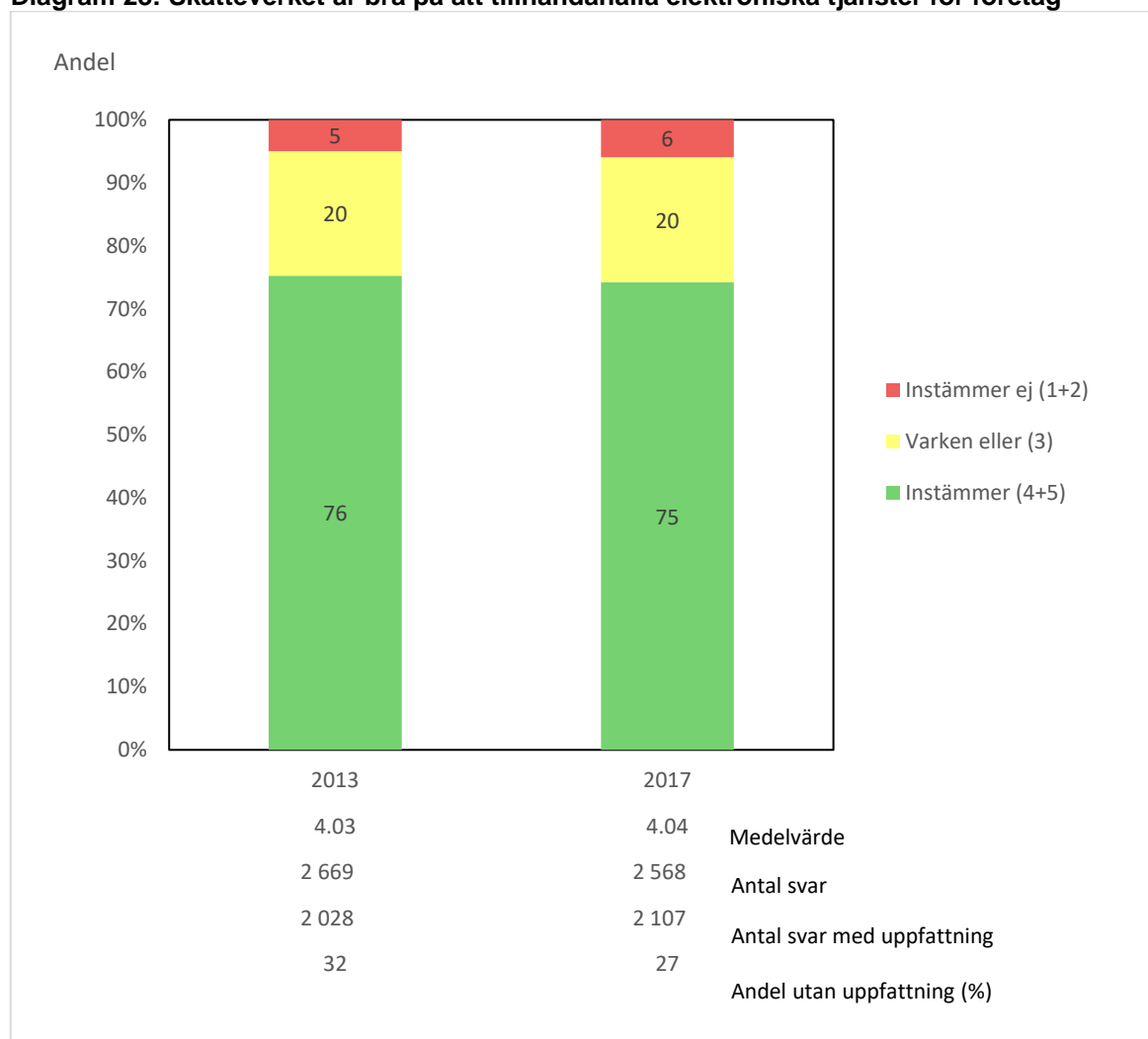
Finans/fastighet m.m.: Ja 77%, Nej 23%

Övriga tjänster: Ja 63%, Nej 37%

Det fanns med två påståenden i undersökningen om Skatteverkets e-tjänster. Det ena handlade om ifall Skatteverket är bra på att tillhandahålla e-tjänster för företag. Det andra gällde om e-tjänsterna underlättar när företagen ska deklarera eller lämna uppgifter. Samma påståenden fanns med i 2013 års undersökning.

När det gäller det första påståendet ”Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster för företag” är resultatet från årets undersökning i princip oförändrat jämfört med 2013 – 75 procent instämde i påståendet, se diagram 28.

Diagram 28: Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster för företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 6%, Varken eller 18%, Instämmer 76%, Medelvärde 4,05

Av branscherna har företag som är verksamma inom jordbruk m.m. lägst andel som instämmer i påståendet att Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster, 65 procent. En sammanställning av resultaten uppdelade branschvis finns i diagram 29.

Diagram 29: Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster för företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 73%, Varken eller 19%, Instämmer ej 8%, Medelvärde 3,88

Tillverkning m.m.: Instämmer 67%, Varken eller 28%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 3,91

Bygg: Instämmer 76%, Varken eller 21%, Instämmer ej 3%, Medelvärde 4,04

Handel: Instämmer 80%, Varken eller 13%, Instämmer ej 7%, Medelvärde 4,20

Restaurang: Instämmer 72%, Varken eller 24%, Instämmer ej 4%, Medelvärde 4,07

Transport: Instämmer 76%, Varken eller 19%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,08

Finans/fastighet m.m.: Instämmer 80%, Varken eller 16%, Instämmer ej 4%, Medelvärde 4,14

Övriga tjänster: Instämmer 69%, Varken eller 22%, Instämmer ej 9%, Medelvärde 3,92

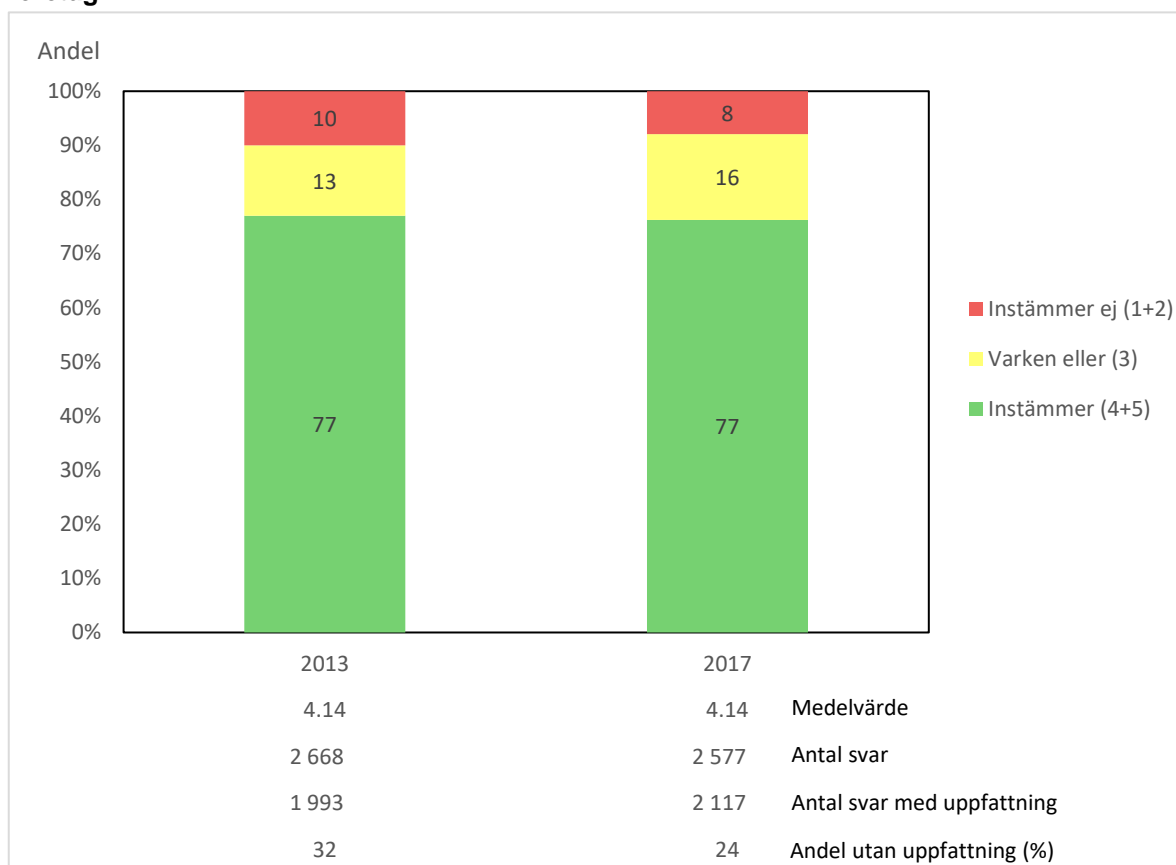
Tabell 24 visar att det finns ett samband mellan i vilken grad företagen använder elektroniska tjänster och om de tycker att tjänsterna är bra. De som inte lämnar uppgifter elektroniskt (men ändå har en uppfattning) tycker i högre grad att de elektroniska tjänsterna inte är bra, medan de som använder tjänsterna allra mest, redovisningskonsulterna, i högst grad instämmer i påståendet.

Tabell 24: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster för företag" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Redovisningskonsulter	308	85	6	4,30
Minst instämmande grupper				
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	232	57	13	3,62
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	318	64	11	3,72
Inte intresserad av skattefrågor	227	61	7	3,78
Jordbruk m.m.	120	65	5	3,83
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	392	67	8	3,86

Det andra påståendet om Skatteverkets elektroniska tjänster gällde om de underlättar för företagen när det gäller att deklarerera och lämna uppgifter. Andelen som instämde i påståendet "Möjligheten att deklarerera och lämna uppgifter elektroniskt underlättar för mitt företag", var i årets undersökning densamma som 2013, 77 procent. Se diagram 30.

Diagram 30: Möjligheten att deklarerera och lämna uppgifter elektroniskt underlättar för mitt företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 8%, Varken eller 13%, Instämmer 78%, Medelvärde 4,18

Även för detta påstående var andelen som instämde lägst bland företag i jordbrukssektorn. För denna grupp minskade dock andelen som inte instämde i påståendet från 25 procent 2013 till 15 procent i årets undersökning, men förändringen är inte statistiskt säkerställd sett till hela svarsskalan. Se diagram 31.

Diagram 31: Möjligheten att deklarerera och lämna uppgifter elektroniskt underlättar för mitt företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 65%, Varken eller 19%, Instämmer ej 15%, Medelvärde 3,80

Tillverkning m.m.: Instämmer 74%, Varken eller 12%, Instämmer ej 14%, Medelvärde 3,99

Bygg: Instämmer 81%, Varken eller 9%, Instämmer ej 10%, Medelvärde 4,17

Handel: Instämmer 85%, Varken eller 8%, Instämmer ej 7%, Medelvärde 4,39

Restaurang: Instämmer 72%, Varken eller 20%, Instämmer ej 8%, Medelvärde 4,12

Transport: Instämmer 77%, Varken eller 16%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,18

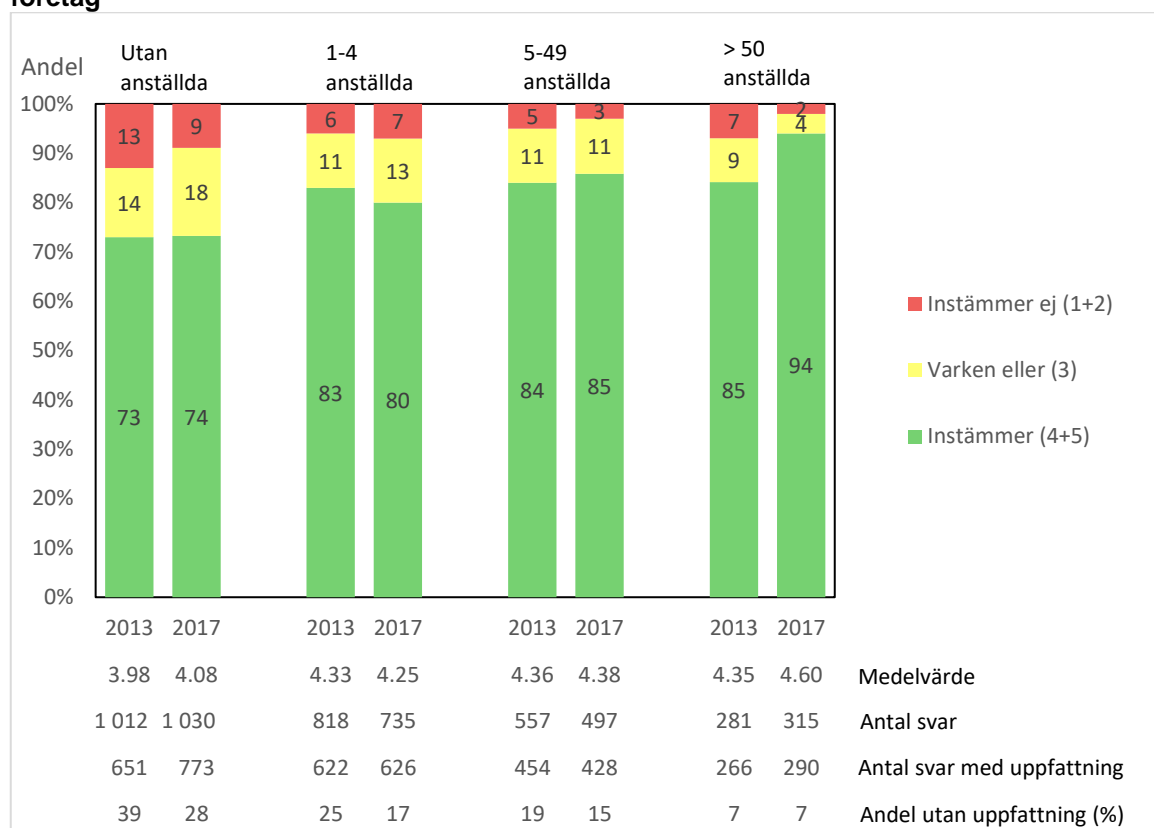
Finans/fastighet m.m.: Instämmer 83%, Varken eller 12%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,31

Övriga tjänster: Instämmer 78%, Varken eller 17%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,24

Företag med många anställda (50 eller fler) instämde i högre grad i årets undersökning i att möjligheten att deklarerar och lämna uppgifter elektroniskt underlättar. I årets undersökning var det hela 94 procent i denna grupp som instämde, jämfört med 85 procent 2013. Skillnaden är statistiskt säkerställd. En förklaring till den höga siffran kan vara att de större företagen har en särskild organisation och upparbetade rutiner för uppgiftslämnandet, som integrerar med Skatteverkets elektroniska tjänster.

Ju färre anställda desto lägre andel var det som instämde i påståendet att möjligheten att lämna uppgifter elektroniskt underlättar, se diagram 32.

Diagram 32: Möjligheten att deklarerar och lämna uppgifter elektroniskt underlättar för mitt företag

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Utan anställda: Instämmer ej 10%, Varken eller 15%, Instämmer 76%, Medelvärde 4,12

1–4 anställda: Instämmer ej 8%, Varken eller 12%, Instämmer 81%, Medelvärde 4,23

5–49 anställda: Instämmer ej 4%, Varken eller 11%, Instämmer 85%, Medelvärde 4,37

≥50 anställda: Instämmer ej 2%, Varken eller 4%, Instämmer 94%, Medelvärde 4,61

Enligt tabell 25 är det i stort sett samma grupper som i hög och låg grad instämmer i att Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster som i påståendet ”Det är enkelt för företag att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter” (jämför tabell 22).

Tabell 25: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Möjligheten att deklarerat och lämna uppgifter elektroniskt underlättar för mitt företag” i 2017 års undersökning.

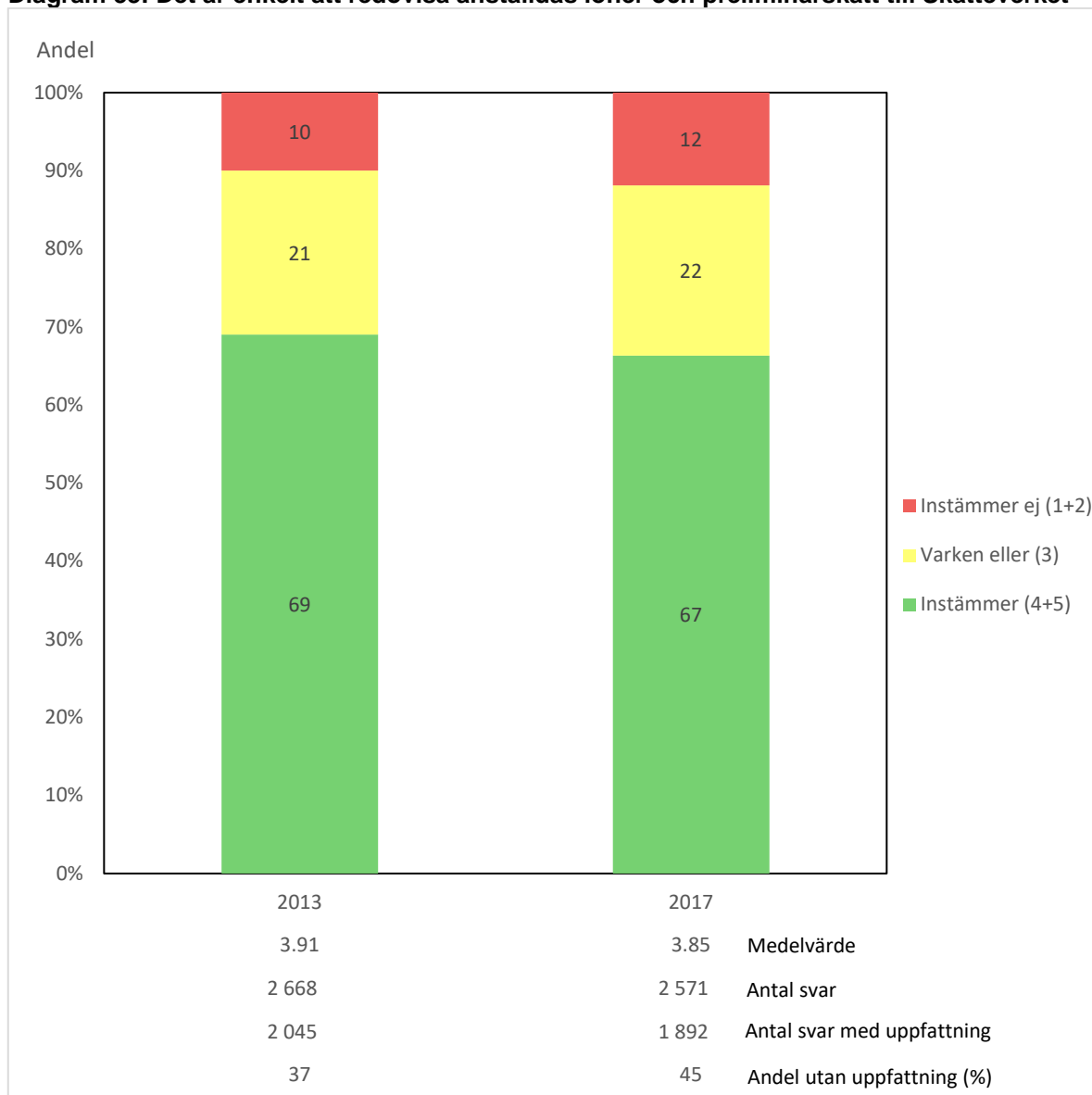
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
50+ anställda	290	94	2	4,60
Redovisningskonsulter	301	88	7	4,46
Företag i Malmöregionen	123	86	4	4,44
Anställda på ekonomiavdelning	104	82	3	4,44
Svarat på undersökningen via webbenkät	742	85	4	4,41
Ekonomiansvariga	353	87	5	4,40
Lämnar uppgifter elektroniskt	1 823	84	3	4,38
5–49 anställda	428	85	3	4,38
Huvudsaklig verksamhet i storstad	752	83	4	4,35
Minst instämmande grupper				
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	217	41	32	3,10
Jordbruk m.m.	133	61	15	3,71
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	319	67	15	3,81
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	408	68	13	3,91
Inte intresserad av skattefrågor	221	67	11	3,95

6.1.5 Redovisning av anställdas löner och preliminärskatt

De företag som är arbetsgivare lämnar varje månad en skattedeklaration med uppgift om den samlade lönesumman, avdragna preliminärskatter samt arbetsgivaravgifter för de anställda. Efter årets slut lämnas kontrolluppgifter per anställd med uppgift om utbetalda löner och ersättningar samt avdragen preliminär skatt för hela året.

Det bör i detta sammanhang nämnas att nya regler är på väg att införas. De innebär i korthet att en arbetsgivare varje månad ska lämna uppgift om utbetalda löner och avdragen preliminärskatt separat för varje anställd. Dessa regler gäller från och med den 1 juli 2018 för företag som ska föra personalliggare och som har fler än 15 anställda. Från och med den 1 januari 2019 omfattas alla arbetsgivare av de nya reglerna.

I årets och i den förra undersökningen har företagen fått ta ställning till påståendet: ”Det är enkelt att redovisa anställdas löner och preliminärskatt till Skatteverket”. Resultaten från de två undersökningarna framgår av diagram 33. Resultatet är något sämre 2017 jämfört med 2013, men skillnaden är inte statistiskt säkerställd och i den extra analysen är resultatet i stort sett oförändrat. Ungefär två tredjedelar instämde i påståendet vid båda undersökningstillfällena. Andelen som inte tog ställning till påståendet ökade från 37 till 45 procent.

Diagram 33: Det är enkelt att redovisa anställdas löner och preliminärskatt till Skatteverket

Bas: Samtliga

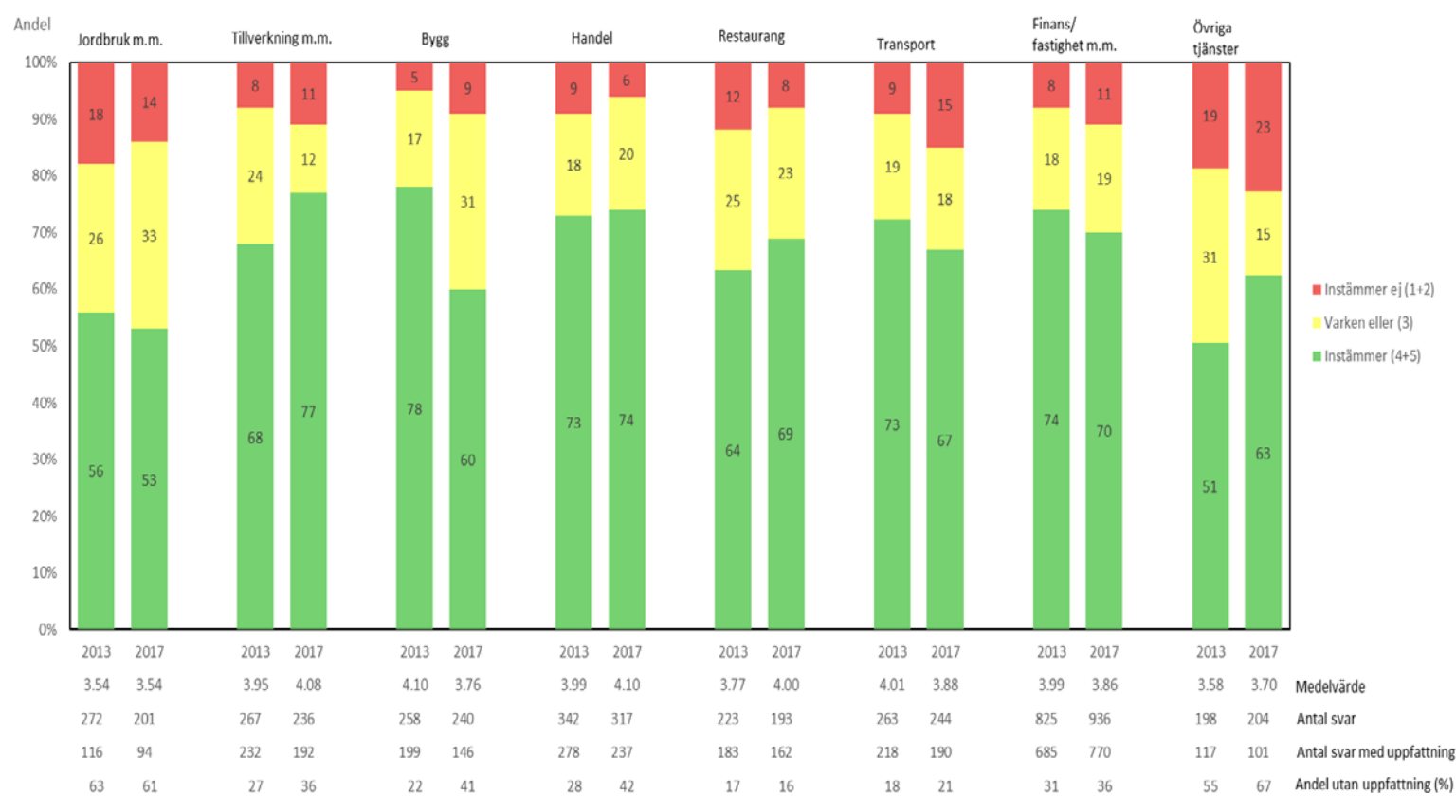
Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 10%, Varken eller 20%, Instämmer 70%, Medelvärde 3,91

En uppdelning av företagen efter bransch visar att det för företag i byggbranschen har skett en statistiskt signifikant förändring sedan 2013. Andelen som instämmer har minskat från 78 till 60 procent, se diagram 34.

Personalliggare infördes i byggbranschen 2016. Det går inte att säga säkert, men det kan ha haft betydelse för inställningen till detta påstående om företagen upplever att redovisningen av anställda generellt sett har blivit krångligare.

Diagram 34: Det är enkelt att redovisa anställdas löner och preliminärskatt till Skatteverket

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 60%, Varken eller 27%, Instämmer ej 13%, Medelvärde 3,64

Tillverkning m.m.: Instämmer 79%, Varken eller 13%, Instämmer ej 8%, Medelvärde 4,15

Bygg: Instämmer 61%, Varken eller 33%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 3,80

Handel: Instämmer 77%, Varken eller 18%, Instämmer ej 5%, Medelvärde 4,20

Restaurang: Instämmer 68%, Varken eller 24%, Instämmer ej 8%, Medelvärde 3,99

Transport: Instämmer 74%, Varken eller 16%, Instämmer ej 10%, Medelvärde 4,03

Finans/fastighet m.m.: Instämmer 74%, Varken eller 16%, Instämmer ej 10%, Medelvärde 3,92

Övriga tjänster: Instämmer 59%, Varken eller 14%, Instämmer ej 27%, Medelvärde 3,66

Tabell 26 visar att det finns stora skillnader mellan olika grupper i inställningen till detta påstående. Mönstret är ungefär detsamma som för övriga påståenden som redovisats i avsnitt 6.1.

Tabell 26: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Det är enkelt att redovisa löner och preliminärskatt till Skatteverket" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Ekonomiansvariga	349	87	4	4,33
50+ anställda	279	85	3	4,31
Anställda på ekonomiavdelning	99	86	0	4,25
Redovisningskonsulter	307	81	7	4,24
Handel	237	74	6	4,10
Mycket intresserad av skattefrågor	460	79	11	4,09
5–49 anställda	440	74	6	4,09
Tillverkning m.m.	192	77	11	4,08
Minst instämmande grupper				
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	284	43	26	3,20
Inte intresserad av skattefrågor	162	46	24	3,33
Fysisk person	341	52	17	3,51
Lämnar inte uppgifter elektroniskt	244	52	15	3,52
Jordbruk m.m.	94	53	14	3,54
Anlitar konsult för skattedeklaration	668	58	15	3,62
Anlitar konsult för redovisning av anställdas löner	499	59	15	3,62
Omsättning <500 tkr	419	60	16	3,62
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	348	57	16	3,62
Företag som drivits mindre än 2 år	135	58	16	3,65

6.2 Felutrymme

Med felutrymme avses i detta sammanhang det tekniska utrymme som finns att redovisa fel skatt. Detta utrymme styrs till stora delar av lagar och regler men även utformningen av administration och teknikstöd har betydelse.

Analyser som Skatteverket har gjort visar på betydelsen av så kallat systemstöd, det vill säga olika strukturer och tillgång till uppgifter, samt hur detta stödjer och skapar incitament till medverkan respektive icke-medverkan. Sammantaget är slutsatserna att skattefelet är stort när systemstödet är lågt.

Systemstödet är inte bara viktigt för att säkerställa en rimlig grad av medverkan, enbart dess existens signalerar också till allmänhet och företag att de kan lita på att andra inte fuskar och att "lika behandlas lika". I ett historiskt perspektiv har systemstödet anpassats så att det gett stöd för kontroll efter de behov som funnits för att lagstiftningen skulle uppfattas som legitim.

Exempel på några systemåtgärder är personalliggare och kassaregister samt de beslutade reglerna om ändrad arbetsgivarredovisning som vi berört i avsnitt 6.1.2. Dessa kan ses i

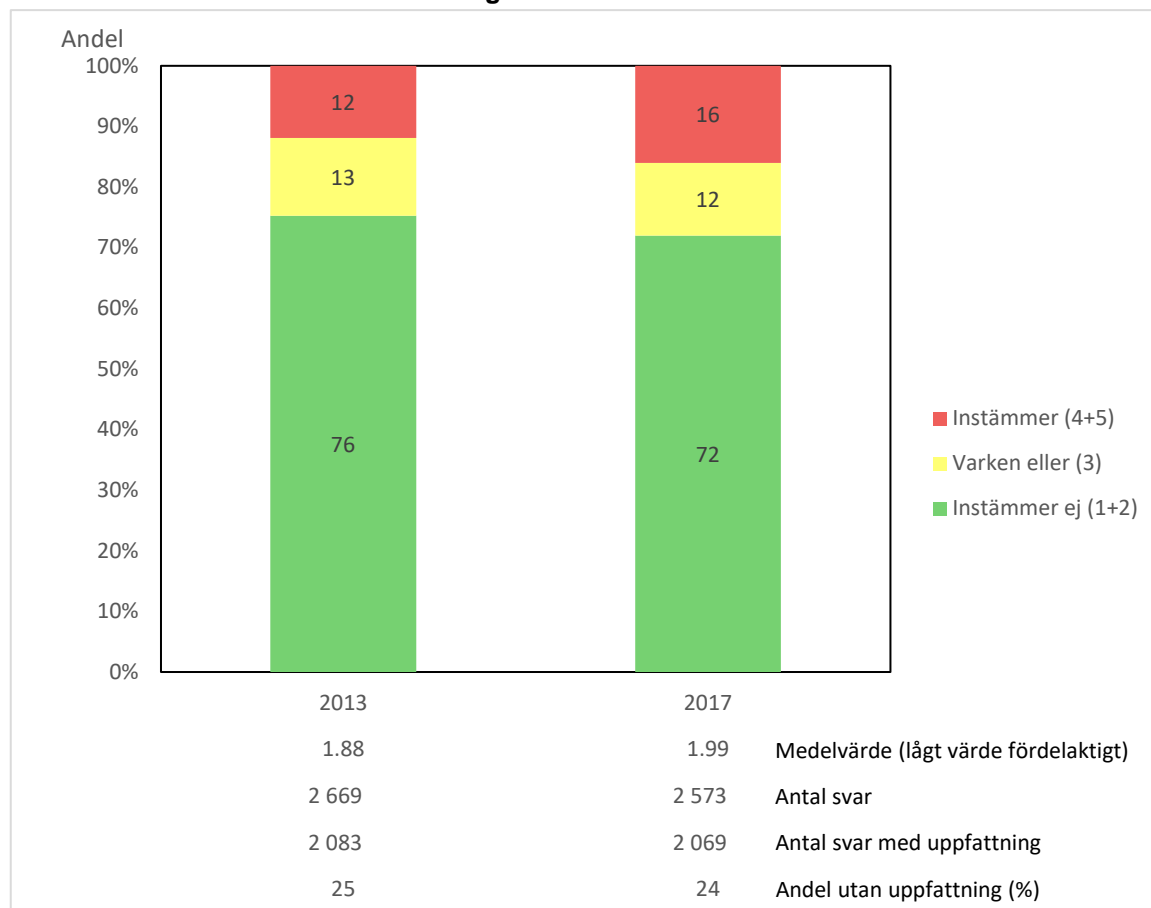
ljuset av en pågående process av anpassning vars syfte är att säkra en rimlig grad av medverkan efter ändrade förutsättningar i omvärlden. Denna process påverkas även av den tekniska utvecklingen vilken ändrar förutsättningarna för olika slag av systemstöd.

I undersökningarna 2013 och 2017 har företagen fått ta ställning till två påståenden om hur de uppfattar felutrymmet. Det ena gäller möjligheterna för företag i aktuell storlek och bransch att undanhålla inkomster från beskattning och det andra gäller möjligheterna att göra större avdrag än lagen tillåter.

6.2.1 Uppfattning om möjligheter att undanhålla inkomster

När det gäller påståendet om det finns stora möjligheter att undanhålla inkomster från beskattning har andelen som instämmer ökat från 12 till 16 procent (ofördelaktig utveckling), se diagram 35. Förändringen, sett till hela svarsskalan, är dock inte statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer.

Diagram 35: Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer 15%, Varken eller 13%, Instämmer ej 72%, Medelvärde 1,99

Liksom i 2013 års undersökning var andelen som instämde större bland företag i byggbranschen, restaurangbranschen samt i transportbranschen jämfört med övriga branscher. För företag i byggbranschen ökade dessutom andelen som instämde från 19 till 28 procent, en statistiskt säkerställd förändring, se diagram 36.

Diagram 36: Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 7%, Varken eller 11%, Instämmer ej 81%, Medelvärde 1,72

Tillverkning m.m.: Instämmer 9%, Varken eller 14%, Instämmer ej 77%, Medelvärde 1,79

Bygg: Instämmer 27%, Varken eller 21%, Instämmer ej 52%, Medelvärde 2,58

Handel: Instämmer 11%, Varken eller 10%, Instämmer ej 78%, Medelvärde 1,87

Restaurang: Instämmer 29%, Varken eller 21%, Instämmer ej 50%, Medelvärde 2,62

Transport: Instämmer 28%, Varken eller 17%, Instämmer ej 55%, Medelvärde 2,58

Finans/fastighet m.m.: Instämmer 13%, Varken eller 9%, Instämmer ej 78%, Medelvärde 1,79

Övriga tjänster: Instämmer 20%, Varken eller 21%, Instämmer ej 59%, Medelvärde 2,30

Det finns stora skillnader mellan olika grupper. Bland redovisningskonsulter och företag med minst 50 anställda är det endast ca 5 procent som instämmer i att det finns stora möjligheter för liknande företag att undanhålla inkomster från beskattning, medan var fjärde företag i bygg, restaurang- och transportbranscherna instämmer i påståendet, se tabell 27.

Ur tabell 27 kan man även utläsa att svaren samvarierar starkt med om man upplever illojal konkurrens (svaren på påståendet "Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar", se avsnitt 7.1.1). Bland företagen som instämde i detta påstående var det 55 procent som ansåg att det finns stora möjligheter för företag liknande ens eget att undanhålla inkomster från beskattning. Bland dem som inte instämde i detta påstående var motsvarande siffra endast 6 procent.

Man kan spekulera i att det ena svaret i många fall styrs av det andra svaret. Frågan är i så fall hur det kausala sambandet ser ut. Upplever företagen att de är utsatta för illojal konkurrens och därmed inser att det finns möjligheter att undanhålla inkomster från beskattning? Eller kan det vara vanligt förekommande att företag som ser möjligheter till att undanhålla inkomster från beskattning därmed antar att konkurrerande företag utnyttjar detta? Det är en fråga vi inte kan besvara i denna rapport.

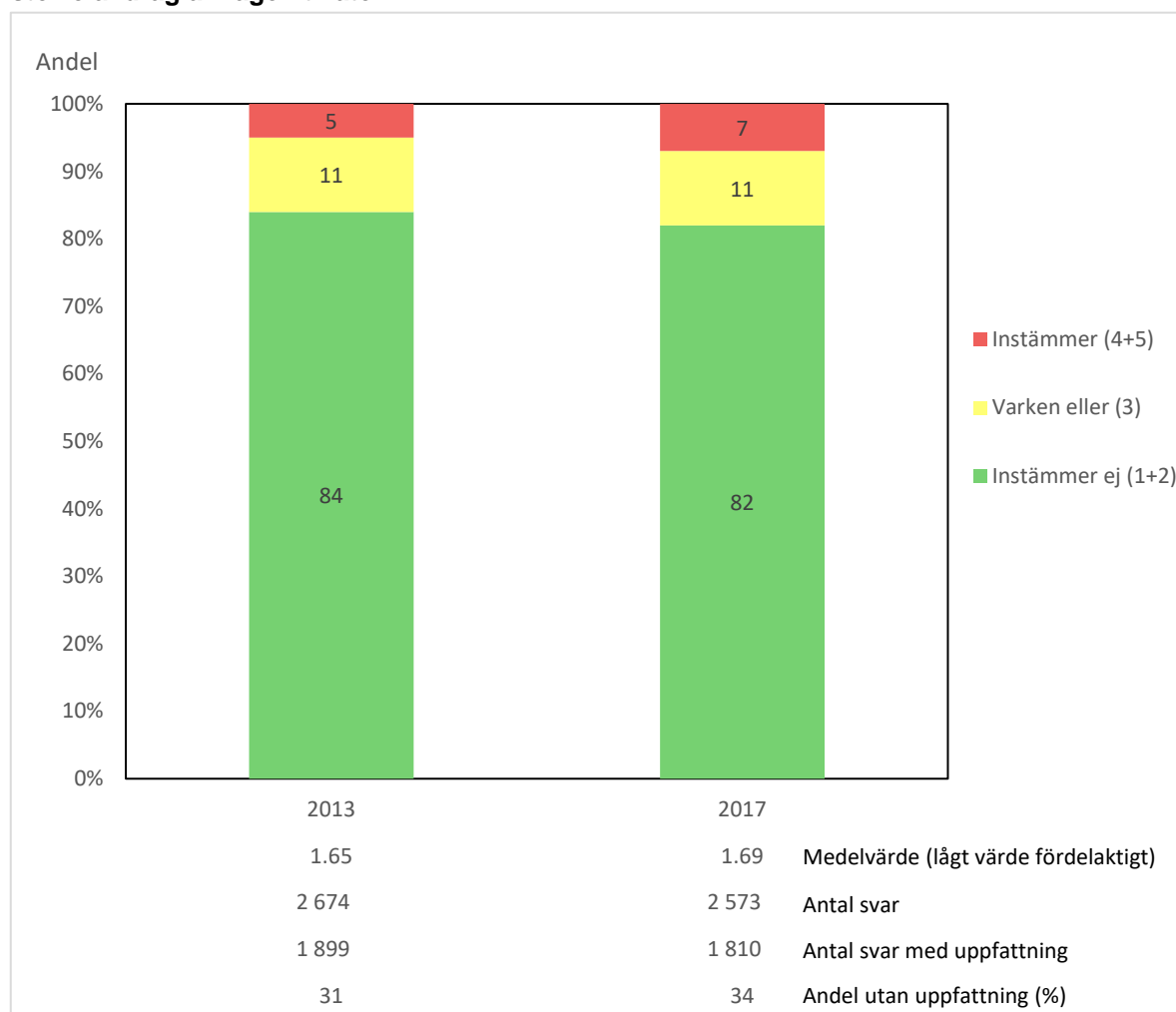
Tabell 27: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Minst instämmande grupper (fördelaktigt)				
Redovisningskonsulter	290	4	90	1,44
Upplever inte illojal konkurrens i någon större utsträckning	1 185	6	87	1,52
50+ anställda	265	6	81	1,63
Handelsbolag/kommanditbolag	97	13	81	1,72
Mycket intresserad av skattefrågor	434	12	80	1,73
Finans/fastighet m.m.	787	13	79	1,77
Jordbruk m.m.	164	10	81	1,78
Mest instämmande grupper (ofördelaktigt)				
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	376	55	29	3,50
Bygg	167	28	50	2,62
Restaurang	150	25	55	2,49
Har certifierat kassaregister	370	22	59	2,41
Transport	198	25	60	2,41
Inte intresserad av skattefrågor	218	23	59	2,33
Övriga tjänster	157	21	60	2,30
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	332	24	64	2,28
För personalliggare	344	18	60	2,26

6.2.2 Uppfattning om möjligheter att göra större avdrag än tillåtet

För påståendet att det finns stora möjligheter att göra större avdrag än vad lagen tillåter, kan vi notera en liten ökning när det gäller andelen som instämmer, från 5 till 7 procent (se diagram 37), vilket är en förändring i ofördelaktig riktning. Förändringen är dock inte statistiskt säkerställd.

Diagram 37: Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att göra större avdrag än lagen tillåter

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer 6%, Varken eller 11%, Instämmer ej 83%, Medelvärde 1,68

Resultatet från årets undersökning visar på skillnader mellan olika branscher, se diagram 38. Företag i restaurangbranschen instämde, liksom i 2013 års undersökning, i högre grad än övriga företag. Även företagen i bygg- och transportbranscherna instämde i relativt hög grad i påståendet i årets undersökning. Andelen byggföretag som tog avstånd från påståendet minskade till 66 procent, vilket är en minskning med 13 procentenheter i förhållande till 2013. Förändringen är dock inte statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer.

Diagram 38: Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att göra större avdrag än lagen tillåter

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 6%,	Varken eller 11%,	Instämmer ej 82%,	Medelvärde 1,72
Tillverkning m.m.:	Instämmer 8%,	Varken eller 7%,	Instämmer ej 86%,	Medelvärde 1,52
Bygg:	Instämmer 8%,	Varken eller 23%,	Instämmer ej 69%,	Medelvärde 2,02
Handel:	Instämmer 2%,	Varken eller 6%,	Instämmer ej 92%,	Medelvärde 1,46
Restaurang:	Instämmer 13%,	Varken eller 24%,	Instämmer ej 64%,	Medelvärde 2,15
Transport:	Instämmer 13%,	Varken eller 7%,	Instämmer ej 80%,	Medelvärde 1,99
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 6%,	Varken eller 10%,	Instämmer ej 84%,	Medelvärde 1,62
Övriga tjänster:	Instämmer 4%,	Varken eller 10%,	Instämmer ej 86%,	Medelvärde 1,58

Av tabell 28 framgår att de skillnader som finns mellan grupper främst är mellan branscher (samt att det finns en likhet i svaren på detta påstående om möjlighet till fusk och om man upplever en illojal konkurrens). Det kan noteras att det inte finns några större skillnader mellan olika storlekar på företag, trots att båda orden ”bransch” och ”storlek” finns med i påståendet.

Tabell 28: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att göra större avdrag än lagen tillåter” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Minst instämmande grupper (fördelaktigt)				
Handel	218	1	92	1,44
Redovisningskonsulter	283	3	92	1,45
Handelsbolag/kommanditbolag	85	4	92	1,47
Upplever inte illojal konkurrens i någon större utsträckning	1 086	3	90	1,48
Mest instämmande grupper (ofördelaktigt)				
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	286	25	53	2,49
Bygg	138	11	66	2,07
Restaurang	121	13	65	2,09
Transport	170	13	79	1,90
För personalliggare	298	13	70	1,99

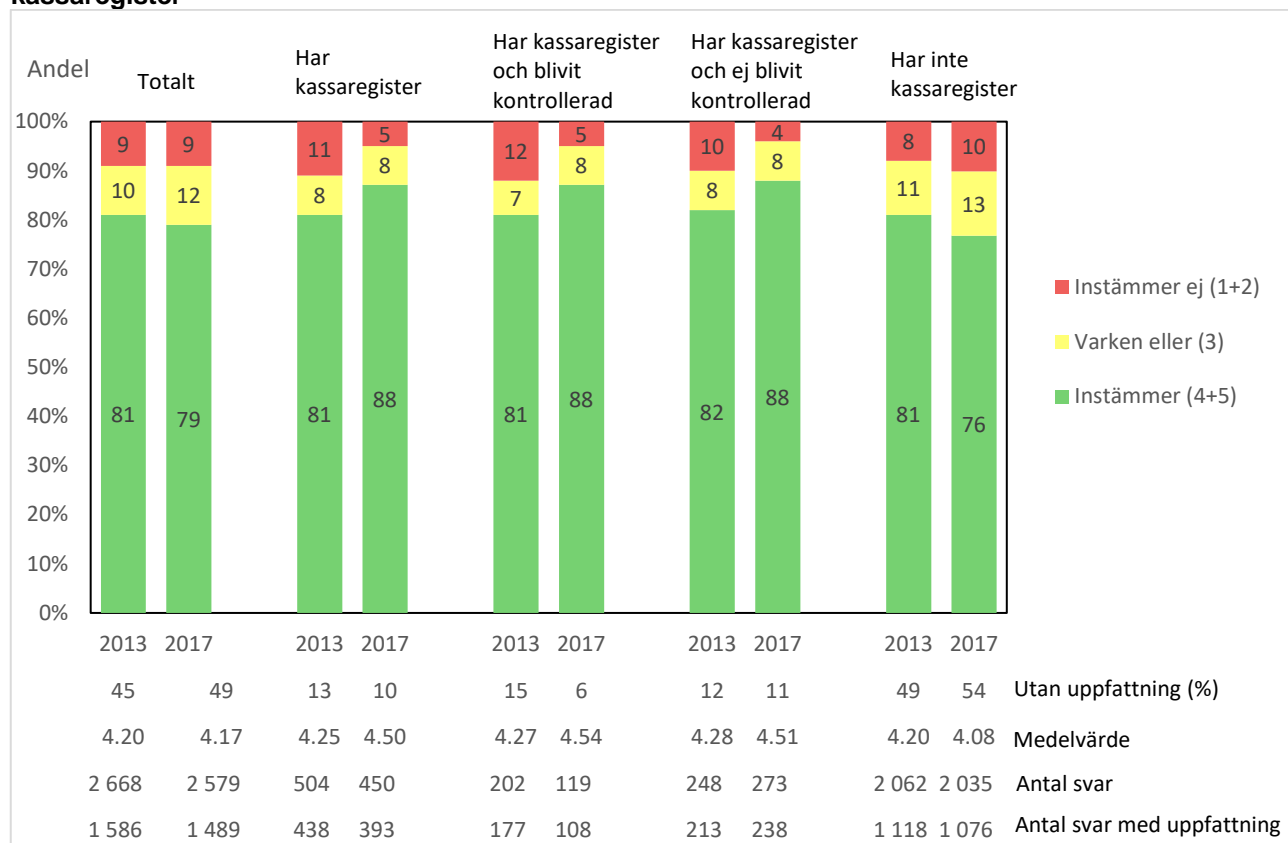
6.2.3 Kassaregister och personalliggare

Kassaregister

I likhet med den förra undersökningen har företagen fått ta ställning till ett påstående om systemet med certifierade kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster från beskattning.

Resultatet från årets undersökning visar inte någon statistiskt signifikant förändring jämfört med 2013 totalt sett. Andelen som instämmer i att certifierade kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster har dock ökat bland företag som själva har kassaregister (statistiskt säkerställd förändring), samtidigt som denna andel sjunkit något bland företag som inte har kassaregister (denna förändring är dock inte statistiskt säkerställd). Till följd av dessa förändringar instämde företag som har kassaregister i högre grad i 2017 års undersökning och detta oberoende av om företagen blivit kontrollerade eller inte, se vidare diagram 39. I sammanhanget bör det noteras att andelen som inte tagit ställning till påståendet är hög bland företagen som inte har kassaregister.

Diagram 39: "Systemet med certifierade kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster", jämförelse mellan grupper som har respektive inte har kassaregister

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Totalt: Instämmer ej 9%, Varken eller 11%, Instämmer 80%, Medelvärde 4,20

Har kassaregister: Instämmer ej 5%, Varken eller 6%, Instämmer 89%, Medelvärde 4,53

Har kassaregister och blivit kontr.: Instämmer ej 5%, Varken eller 7%, Instämmer 88%, Medelvärde 4,56

Har kassaregister och ej blivit kontr.: Instämmer ej 5%, Varken eller 6%, Instämmer 89%, Medelvärde 4,51

Har inte kassaregister: Instämmer ej 10%, Varken eller 12%, Instämmer 77%, Medelvärde 4,08

Det finns skillnader mellan olika branscher. Bland företagen inom restaurang, transport och övriga tjänster var det endast 5–7 procent som svarade att systemet med certifierade kassaregister inte gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster från beskattning, medan det var 12–14 procent i branscherna, bygg, jordbruk m.m. och tillverkning m.m. som inte instämde i påståendet, se tabell 29. För byggbranschen är resultatet en statistiskt säkerställd förändring i ofördelaktig riktning, i 2013 års undersökning var det 7 procent av byggföretagen som inte instämde i påståendet.

Tabell 29: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Systemet med certifierade kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Anställda på ekonomiavdelning	65	90	0	4,55
Har certifierat kassaregister	393	88	5	4,50
Övriga tjänster	118	89	7	4,46
Transport	127	83	5	4,41
Restaurang	161	81	6	4,39
Handelsbolag/kommanditbolag	84	85	6	4,38
Minst instämmande grupper				
Inte intresserad av skattefrågor	139	69	17	3,88
Jordbruk m.m.	100	69	12	3,90
Tillverkning m.m.	134	67	14	3,95
Bygg	100	74	13	3,95

Personalliggare

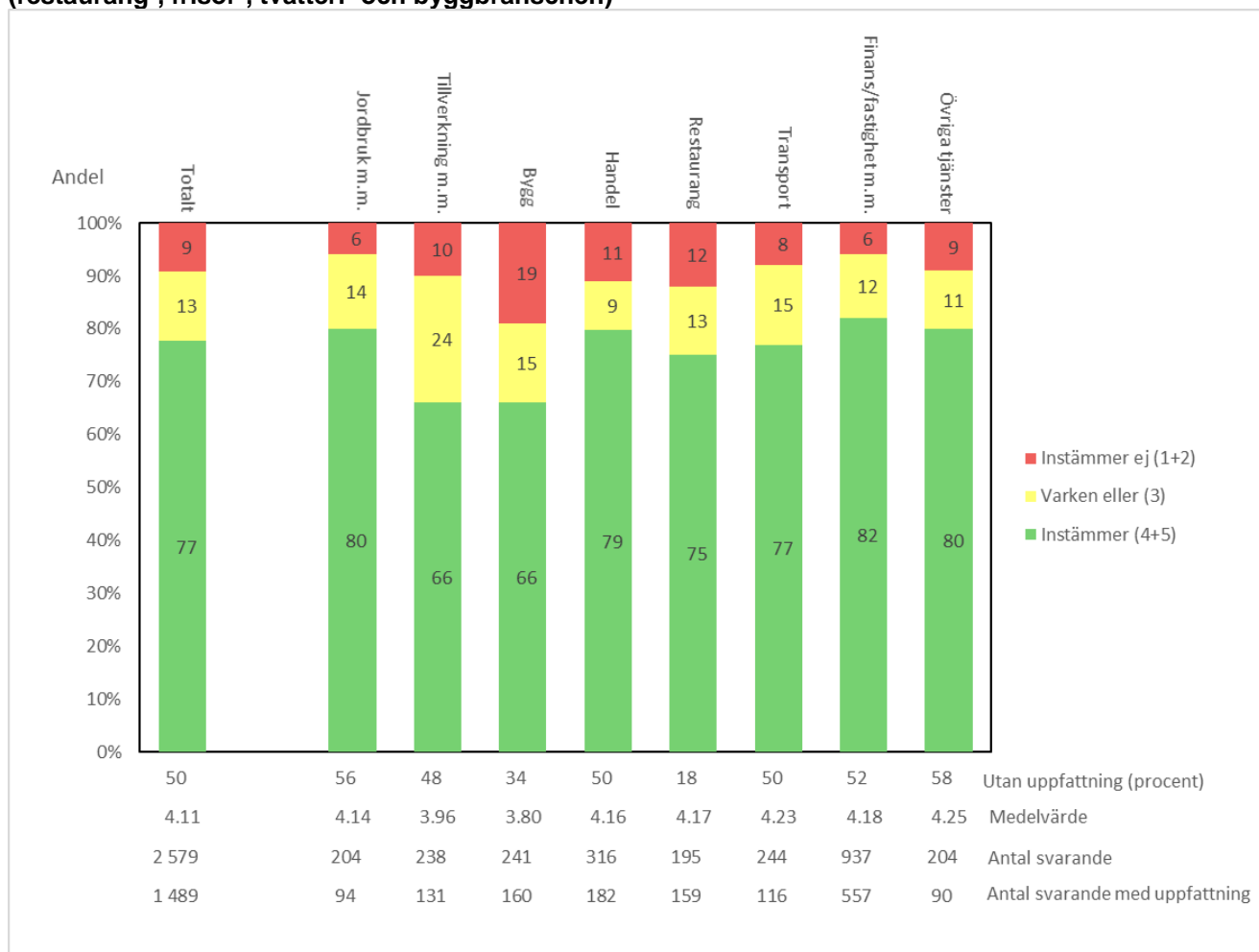
I årets undersökning fick företagen ta ställning till ett nytt påstående som gäller om systemet med personalliggare motverkar svartarbete i de berörda företagen (frisör-, restaurang-, tvätter- och byggbranscherna).

Av de företag som tog ställning till påståendet var det 77 procent som instämde och 9 procent som inte instämde. Nöjdheten är något lägre sett enbart till de företag som svarat att de själva för personalliggare. Bland dessa var det 73 procent som instämde och 12 procent som inte instämde. Då denna fråga är ny är det inte möjligt att göra jämförelser med tidigare undersökningar.

Lägst andel som instämde fanns bland företag i byggbranschen och bland företag verksamma inom tillverkning m.m., 66 procent i bägge kategorierna. Av diagram 40 framgår att 19 procent av företagen i byggbranschen inte instämde i påståendet.

Restaurangbranschen var mer positivt inställd, där instämde 75 procent i påståendet att systemet med personalliggare motverkar svartarbete. Man kan spekulera i om skillnaden mellan restaurang och bygg beror på att kravet på personalliggare har funnits i restaurangbranschen sedan 2007, medan det infördes först 2016 i byggbranschen. Det kan vara så att även restaurangföretagen var mer missnöjda strax efter införandet och därefter har fått en mer positiv inställning med åren. Eftersom denna fråga inte ställts i tidigare undersökningar kan vi dock inte uttala oss om så är fallet.

Diagram 40: Systemet med personalliggare motverkar svartarbete i berörda företag (restaurang-, frisör-, tvätter- och byggbranschen)

Bas: Samtliga

Relativt få grupper är presenterade i tabell 30. Med andra ord är det relativt få grupper med ett avvikande svarsmönster för detta påstående, jämfört med de flesta andra påståendena i undersökningen.

Tabell 30: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Systemet med personalliggare motverkar svartarbete i berörda företag (restaurang-, frisör-, tvätter- och byggbranschen)" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Handelsbolag/kommanditbolag	81	90	7	4,43
Anställda på ekonomiavdelning	68	81	5	4,36
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	50	64	32	3,53
Inte intresserad av skattefrågor	138	64	17	3,79
Bygg	160	66	19	3,80
Företagsledare/VD	978	70	12	3,91

6.3 Upplevd risk för upptäckt samt konsekvensbedömning

När felutrymme finns är en drivkraft till att begå fel att det är lönsamt. Skatteverket försöker att motverka denna drivkraft genom att påverka uppfattningen om risken för upptäckt samt om konsekvenser i form av sanktioner vid upptäckt.

Skatteverkets kontroll har två övergripande funktioner. Den ena är att skapa en preventiv effekt så att fusk inte sker, den andra är att om fusk sker så ska kontrollen ingripa och korrigera så att rätt skatt fastställs.

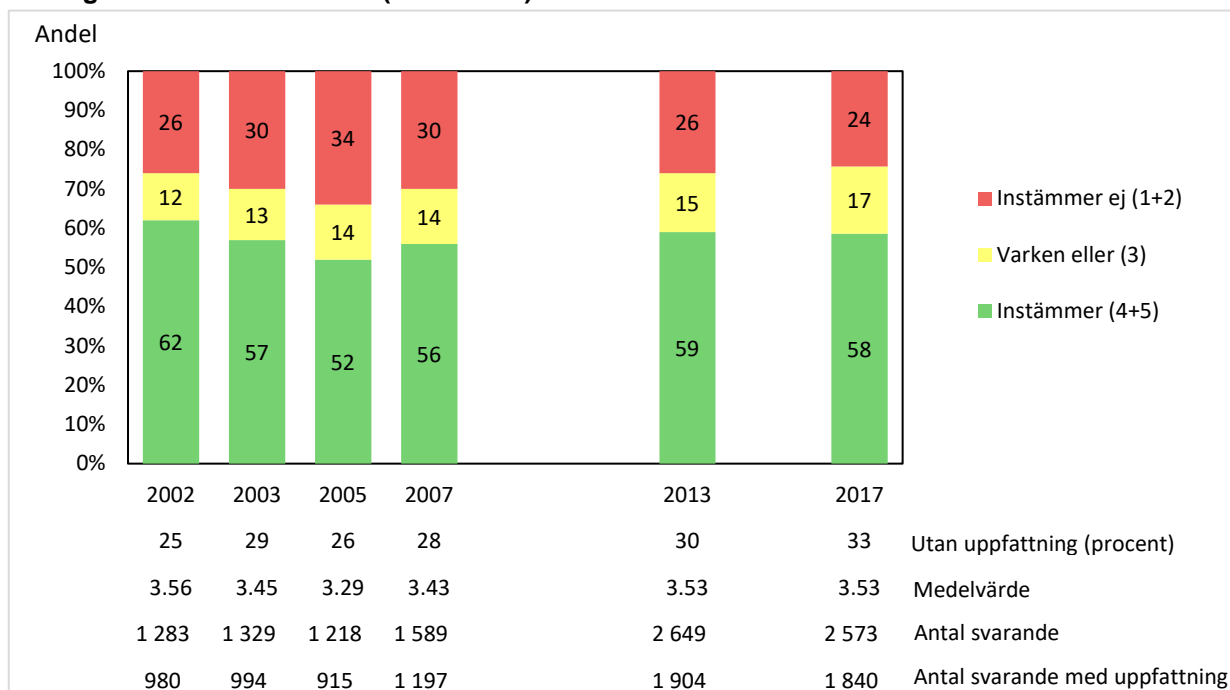
6.3.1 Upptäcktsrisk

Med upplevd risk för upptäckt avses i detta sammanhang den risk den enskilde upplever för upptäckt. Denna upplevda risk skiljer sig från den faktiska risken för upptäckt. Företagen saknar kunskap om den faktiska risken för att de ska bli föremål för kontroll. Den upplevda risken för kontroll baseras således på deras subjektiva bedömning. En bedömning som grundas på olika faktorer. Skatteverkets genomförda kontroller och i vilken omfattning de blir allmänt kända har betydelse i detta sammanhang.

Resultatet har varierat en del över åren, men jämfört med 2013 är inställningen till påståendet om risken för upptäckt i princip oförändrad, med nära 60 procent som instämmer i påståendet. Det har genom åren varit omkring 30 procent som saknat uppfattning, se vidare diagram 41.

Diagram 41:

Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som vårt (2002–2007)
Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag motsvarande vårt företags storlek och bransch (2013–2017)

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 23%, Varken eller 18%, Instämmer 59%, Medelvärde 3,56

Företag som för personalliggare eller har certifierat kassaregister upplever i högre utsträckning än andra företag att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk. Det är ganska små skillnader mellan olika branscher, men en något högre andel företag inom transportbranschen instämde i påståendet, se tabell 31. Det kan också noteras att i stort sett var tredje redovisningskonsult inte höll med om att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag motsvarande deras företags storlek och bransch.

Det bör emellertid sägas att det kan finnas en viss problematik med detta påstående. Man kan spekulera i om en del av de svarande har uppfattat påståendets formulering ("Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka ett skattefusk, i ett företag motsvarande vårt företags storlek och bransch") som hur troligt det är att det finns en faktisk förekomst av fusk att upptäcka i företagen. Det kan också vara så att det finns företag som har svårt att tänka sig att andra företag i branschen skattefuskar och att de därmed tar avstånd från påståendet, snarare för att det är ett orimligt scenario, än för att Skatteverket inte skulle upptäcka fusk om det faktiskt förekom. Från tabell 35 i avsnitt 7.1.1 kan vi utläsa att just redovisningskonsulterna är den grupp som i klart lägst utsträckning svarat att de upplever konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar.

Tabell 31: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag motsvarande vårt företags storlek och bransch" i 2017 års undersökning.

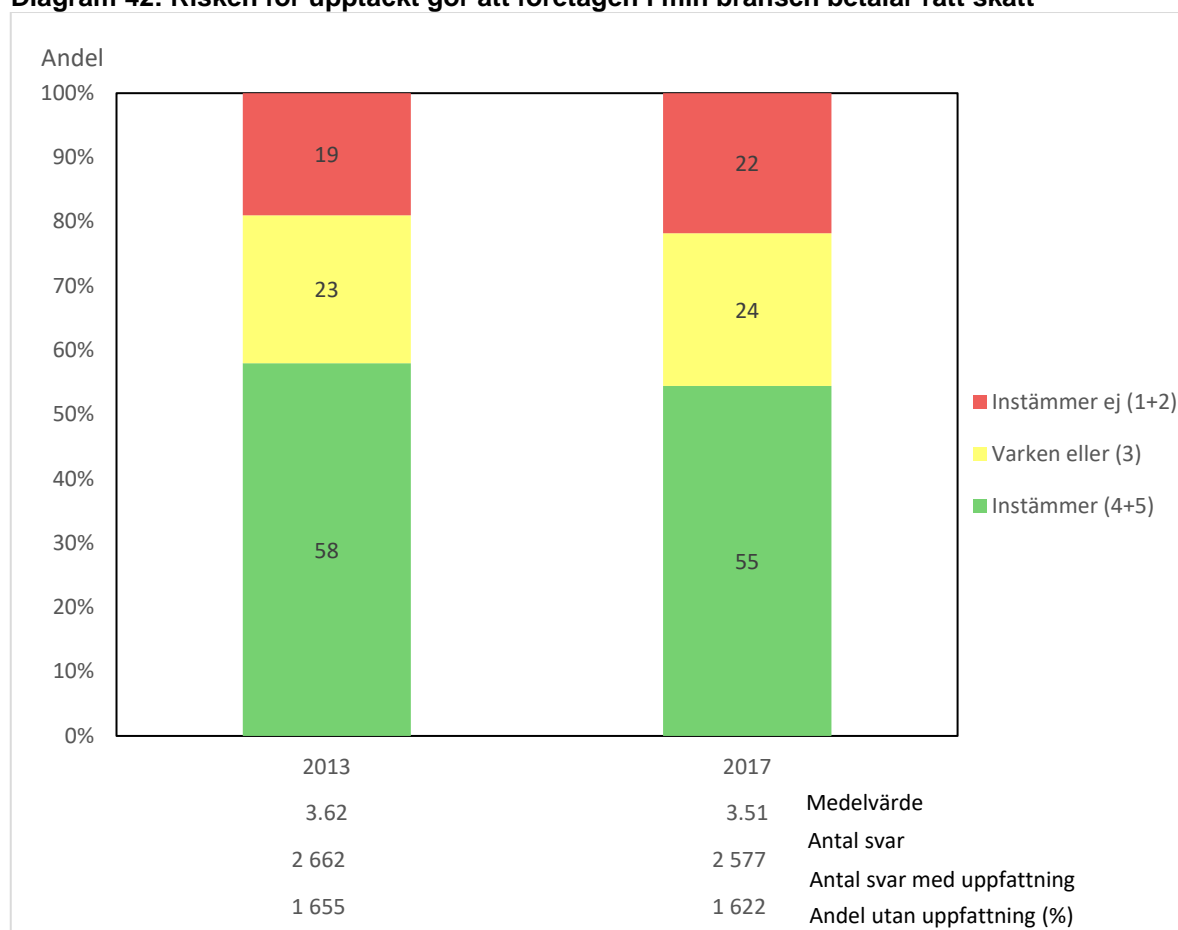
	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
För personalliggare	331	63	16	3,81
Mycket intresserad av skattefrågor	397	68	18	3,79
Transport	181	64	19	3,74
Har certifierat kassaregister	333	62	20	3,72
Minst instämmande grupper				
Inte intresserad av skattefrågor	188	46	33	3,14
Ekonomiansvariga	265	49	29	3,27
Redovisningskonsulter	257	53	32	3,30

För att få en uppfattning om hur företag ser på den så kallade preventiva effekten infördes ett nytt påstående i 2013 års undersökning, ”Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt”.

Även för detta påstående finns en viss risk att företagen tolkat påståendet på olika sätt. Det kan tänkas att en del företag tagit avstånd från påståendet för att de tror att företagen i branschen skulle betala rätt skatt på grund av andra anledningar än risken för upptäckt.

Resultatet från årets undersökning visar att andelen som instämmer minskat något, från 58 till 55 procent, se vidare diagram 42. Förändringen är dock inte statistiskt säkerställd och resultatet för 2017 från den extra analysen, som exkluderar företag utan telefonnummer, är i stort sett oförändrat jämfört med 2013.

Diagram 42: Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 20%, Varken eller 21%, Instämmer 58%, Medelvärde 3,61

Vid en jämförelse av branscher utmärker sig en utveckling bland byggföretagen. Andelen byggföretag som inte instämmer i att ”Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt” har ökat från 15 till 23 procent, se diagram 43. Förändringen är statistiskt säkerställd.

Diagram 43: Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.: Instämmer 72%, Varken eller 18%, Instämmer ej 11%, Medelvärde 3,98

Tillverkning m.m.: Instämmer 72%, Varken eller 7%, Instämmer ej 21%, Medelvärde 3,78

Bygg: Instämmer 47%, Varken eller 29%, Instämmer ej 24%, Medelvärde 3,37

Handel: Instämmer 74%, Varken eller 13%, Instämmer ej 13%, Medelvärde 3,99

Restaurang: Instämmer 55%, Varken eller 28%, Instämmer ej 17%, Medelvärde 3,57

Transport: Instämmer 53%, Varken eller 24%, Instämmer ej 23%, Medelvärde 3,44

Finans/fastighet m.m.: Instämmer 52%, Varken eller 22%, Instämmer ej 27%, Medelvärde 3,41

Övriga tjänster: Instämmer 47%, Varken eller 30%, Instämmer ej 23%, Medelvärde 3,37

Trots att båda påståendena ”Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag motsvarande vårt företags storlek och bransch” och ”Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt” tar sikte mot den upplevda risken för upptäckt är det olika grupper med högst och lägst andel instämmande i tabellerna 32 och 35. Det är fler grupper som utskiljer sig för detta påstående.

Tabell 32: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
Handelsbolag/kommanditbolag	82	71	11	3,95
Jordbruk m.m.	130	63	16	3,78
Handel	192	64	17	3,72
Huvudsaklig verksamhet på landsbygden	351	62	20	3,70
Minst instämmande grupper				
Ekonomiansvariga	218	41	38	3,01
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	315	40	33	3,12
Malmöregionen	97	43	29	3,21
5–49 anställda	301	47	29	3,23
Företagsledare/VD	167	48	25	3,26
Övriga tjänster	116	44	26	3,27
Företag som drivits <2 år	122	42	24	3,29
Transport	159	52	29	3,30
Bygg	154	45	23	3,31

6.3.2 Konsekvenser vid upptäckt

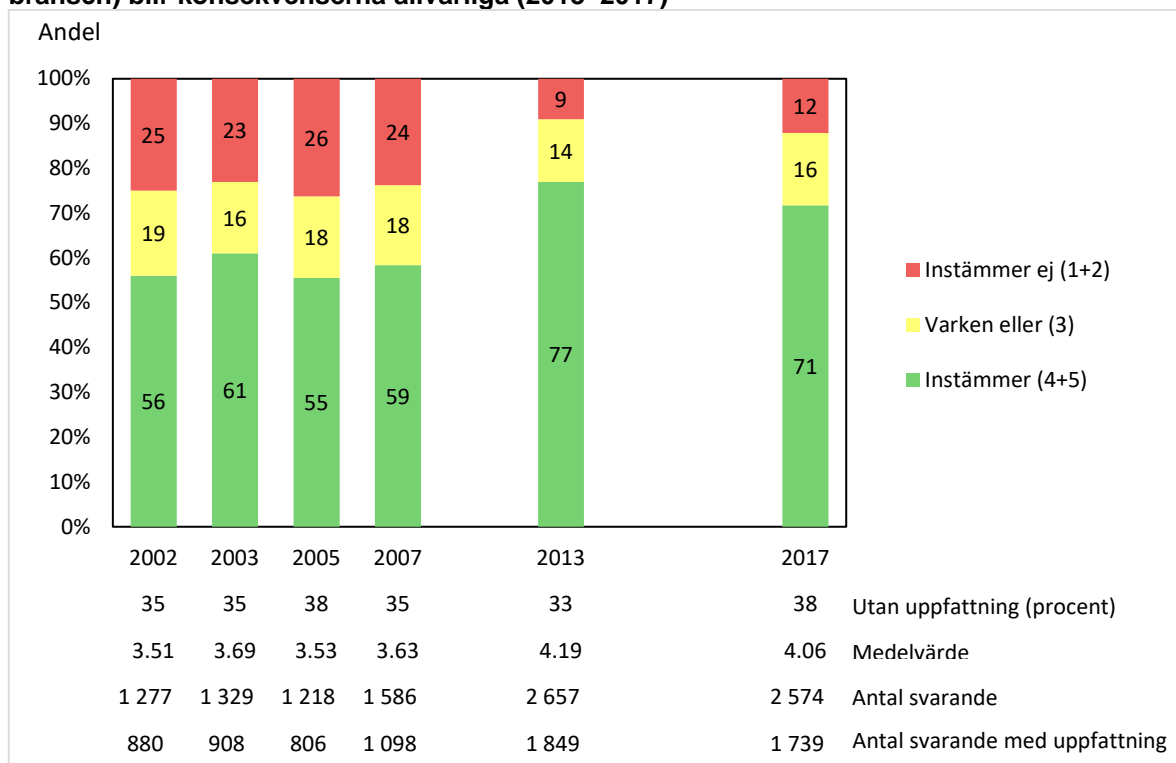
För att få en uppfattning om hur företagen bedömer konsekvenserna av en upptäckt fick företagen ta ställning till ett påstående om dessa skulle bli allvarliga om Skatteverket skulle upptäcka skattefusk.

Resultaten från undersökningarna sedan 2002 framgår av diagram 44 nedan. Vi kan konstatera att det mellan 2007 och 2013 skedde en för Skatteverket fördelaktig förändring. Från att andelen som instämde varierat mellan 55 till 59 procent i undersökningarna 2002–2007 ökade den till 77 procent 2013. I årets undersökning har andelen minskat till 71 procent, en förändring som dock inte är statistiskt säkerställd i den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer. Det är ändå tydligt att företag nu jämfört med för 10 år sedan, ser allvarligare på konsekvenserna vid upptäckt skattefusk.

Diagram 44:

Om Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som vårt blir konsekvenserna allvarliga mot bakgrund av storlek, bransch etc. (2002–2007)

Om Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som vårt (av samma storlek och bransch) blir konsekvenserna allvarliga (2013–2017)

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 11%, Varken eller 16%, Instämmer 73%, Medelvärde 4,12

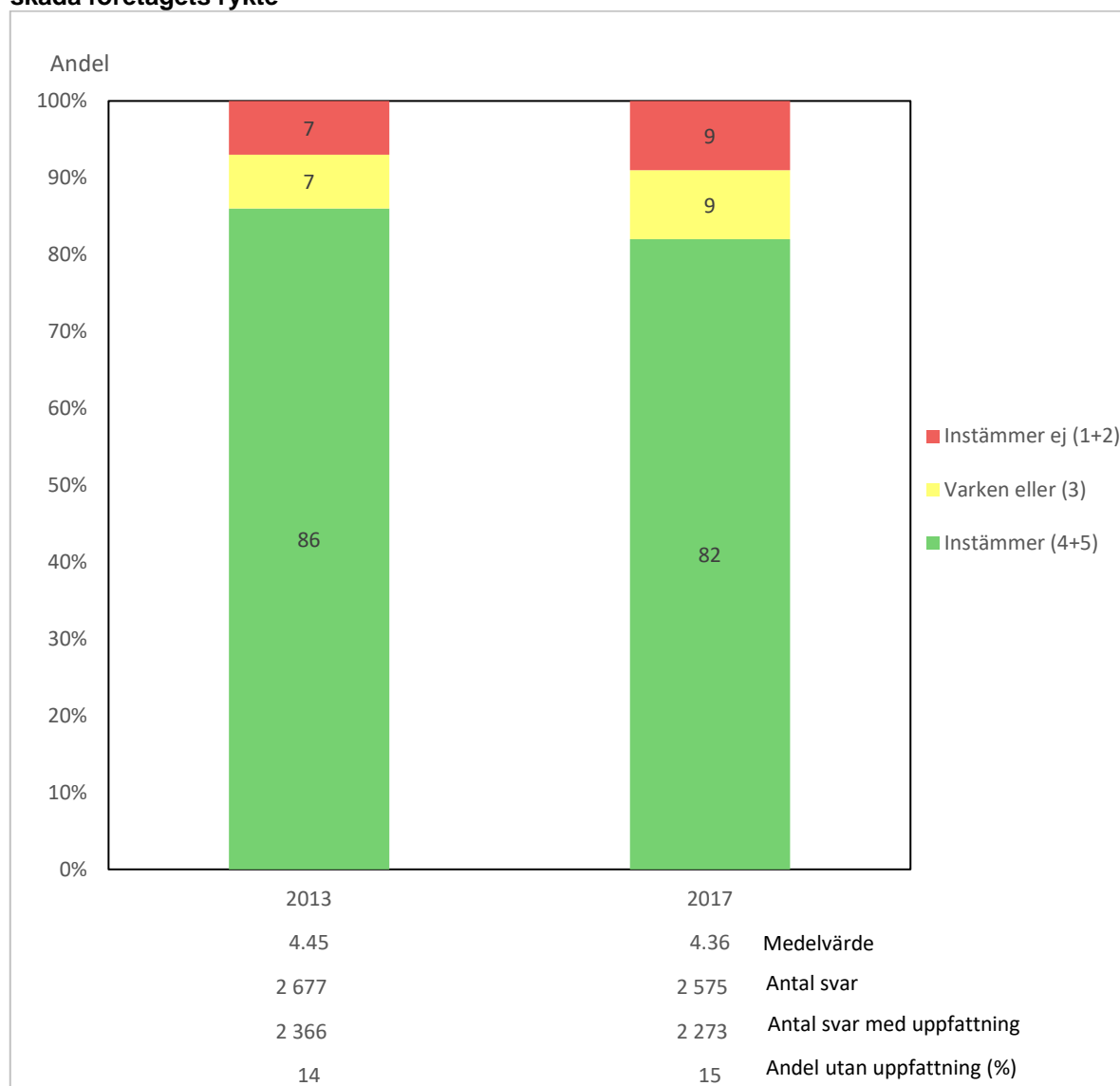
Av tabell 33 framgår att konsekvenserna av upptäckt skattefusk upplevs som högst bland stora företag, samt av företag som omfattas av kraven på personalliggare och/eller certifierade kassaregister.

Tabell 33: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Om Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som vårt (av samma storlek och bransch) blir konsekvenserna allvarliga" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
50+ anställda	247	86	6	4,47
Haft kontroll av personalliggare	98	85	5	4,41
Handel	204	85	6	4,35
Har certifierat kassaregister	319	79	7	4,34
Restaurang	144	81	8	4,33
Handlar med andra länder	495	80	9	4,26
Mycket intresserad av skattefrågor	396	80	9	4,26
Minst instämmande grupper				
Haft besök angående revision	64	57	17	3,69
Jordbruk m.m.	119	56	18	3,75
Anlitar inte redovisningskonsult	290	64	18	3,81

I 2013 års undersökning fick företagen ta ställning till ett nytt påstående som mer direkt tar sikte på konsekvenserna för företagets rykte om det blev känt att ett företag som deras fuskade med skatten. Vi kan konstatera att andelen som instämde var något lägre i årets undersökning, 82 jämfört med 86 procent 2013, se diagram 45. I den extra analys som exkluderar företag utan telefonnummer är dock resultatet i stort sett oförändrat mellan 2013 och 2017.

Diagram 45: Om det blev känt att ett företag som vårt fuskade med skatten så skulle det skada företagets rykte

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer ej 8%, Varken eller 8%, Instämmer 85%, Medelvärde 4,43

Av diagram 46 framgår hur resultatet fördelar sig vid en uppdelning av företagen efter bransch. En högre andel företag inom jordbrukssektorn (14 procent) än i andra branscher svarade att det inte skulle skada företagets rykte om det blev känt att ett företag fuskade med skatten.

Diagram 46: Om det blev känt att ett företag som vårt fuskade med skatten så skulle det skada företagets rykte

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 76%, Varken eller 12%, Instämmer ej 12%, Medelvärde 4,11
Tillverkning m.m.:	Instämmer 91%, Varken eller 7%, Instämmer ej 2%, Medelvärde 4,68
Bygg:	Instämmer 83%, Varken eller 5%, Instämmer ej 12%, Medelvärde 4,33
Handel:	Instämmer 91%, Varken eller 5%, Instämmer ej 4%, Medelvärde 4,60
Restaurang:	Instämmer 87%, Varken eller 11%, Instämmer ej 2%, Medelvärde 4,57
Transport:	Instämmer 90%, Varken eller 6%, Instämmer ej 4%, Medelvärde 4,62
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 87%, Varken eller 7%, Instämmer ej 6%, Medelvärde 4,51
Övriga tjänster:	Instämmer 82%, Varken eller 8%, Instämmer ej 9%, Medelvärde 4,38

Liksom för föregående påstående om konsekvenserna skulle bli allvarliga vid upptäckt upplevs skadan på företagets rykte som störst bland stora företag, se tabell 34.

Tabell 34: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Om det blev känt att ett företag som vårt fuskade med skatten så skulle det skada företagets rykte” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Mest instämmande grupper				
50+ anställda	293	95	2	4,77
Redovisningskonsulter	300	94	3	4,75
Tillverkning m.m.	214	93	3	4,73
5–49 anställda	447	89	5	4,59
Restaurang	161	88	3	4,58
Minst instämmande grupper				
Jordbruk m.m.	160	72	14	3,98
Inte intresserad av skattefrågor	254	74	14	4,11

6.4 Uppsummering av utvecklingen för skattebetalarperspektivet

Skattebetalarperspektivet täcker den enskilde skattebetalarens förutsättningar att medverka till att rätt skatt betalas. Det handlar om åtgärder som Skatteverket vidtar och som direkt påverkar den enskilde skattebetalaren via förutsättningarna att göra rätt, felutrymme och upplevd risk för upptäckt.

När det gäller förutsättningarna att göra rätt upplever många företag att skattesystemet är komplicerat. Jämfört med den förra undersökningen var det en något större andel av företagen (35 procent) som inte instämde i att skattesystemet är enkelt, men förändringen mellan 2013 och 2017 är inte statistiskt säkerställd. Sett ur ett längre perspektiv har andelen som instämmer i påståendet ökat.

Jämfört med 2013 är det färre företag (minskning från 57 till 49 procent) som instämmer i att information om ändrade skatteregler kommer i tid, vilket innebär att den för Skatteverket tidigare fördelaktiga utvecklingen har gått tillbaka.

Beträffande uppgiftslämnandet och synen på fullgörandekostnader är årets resultat i paritet med resultatet 2013. Sett ut ett tioårsperspektiv har utvecklingen varit fördelaktig för Skatteverket när det gäller företagens syn på uppgiftslämnandet. I årets undersökning var det 46 procent som instämde och 23 procent som inte instämde i att det är enkelt för företag att deklarerera och lämna uppgift om olika skatter. När det gäller uppfattningen om fullgörandekostnadernas rimlighet är uppfattningen något mer åtskild, med en liten övervikt för dem som instämmer i att dessa kostnader är rimliga (40 procent instämmer; 28 procent instämmer inte).

Omkring tre fjärdedelar av företagen var positivt inställda till Skatteverkets e-tjänster, både när det gäller tjänsterna som sådana och när det gäller om tjänsterna underlättar för företagen. Två tredjedelar av företagen instämde i att det är enkelt att redovisa löner och preliminär skatt för anställda.

Summerar vi felutrymmet skedde en liten ökning av andelen som instämde i att det finns stora möjligheter att undanhålla inkomster från beskattning i förhållande till 2013, men även i årets undersökning var det en majoritet, över 70 procent, som var av motsatt uppfattning. När det gäller uppfattningen om möjligheterna att göra större avdrag än tillåtet var det över 80 procent som inte instämde i påståendet.

De företag som har kassaregister ansåg i årets undersökning i högre grad än dem som inte har kassaregister, att systemet med certifierade kassaregister gör det svårare att undanhålla inkomster. Totalt instämde ca 80 procent av företagen i påståendet. När det gäller personalliggare instämde drygt 75 procent av företagen i att systemet med dessa motverkar svartarbete i de berörda branscherna. I byggbranschen, där personalliggare infördes 2016, var andelen som instämde lägre, 66 procent.

När det gäller upplevd risk för upptäckt instämde en övervägande del av företagen, 58 procent, i att det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka skattefusk i ett företag som det egna. Uppfattningen att den upplevda upptäcktsrisken gör att företagen i branschen betalar rätt skatt, delades av 55 procent av företagen i årets undersökning.

I årets undersökning instämde över 70 procent av företagen i att konsekvenserna vid upptäckt blir allvarliga. Detta är en liten minskning i förhållande till 2013 men jämfört med undersökningarna 2007 och tidigare, har synen på konsekvenserna blivit allvarligare. Över 80 procent av företagen instämde i att det skulle skada företagets rykte om det blev känt att ett företag som deras fuskade med skatten.

7 Skattefelet

7.1 Kännedom om fusk

7.1.1 Kännedom om fusk i den egna branschen

Kännedom om fusk i den bransch där ett företag driver sin verksamhet och hur denna kännedom förändras över tiden kan ge indikationer på hur skattefelet utvecklas. Om ett företag upplever att konkurrensen från skattefuskar i samma bransch är stor, kan det innebära en ökad sannolikhet för att företaget själv fuskar till följd av lönsamhets- eller överlevnadsskäl.

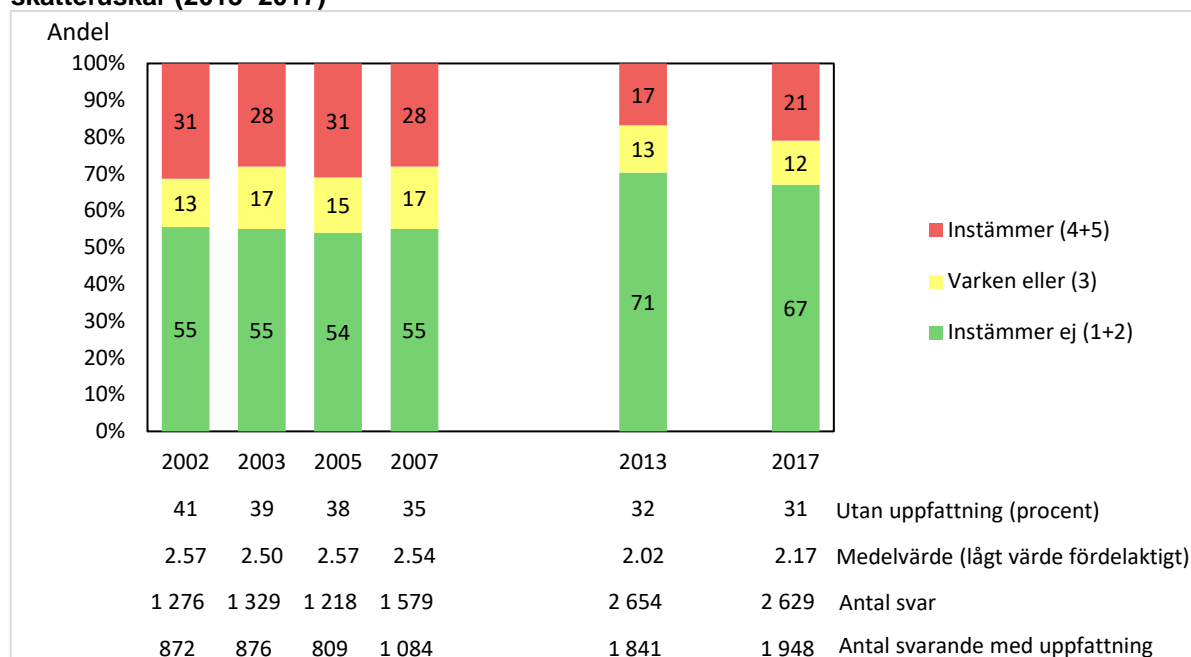
Företagen har i de här undersökningarna sedan 2002 fått ta ställning till ett påstående om de anser sig utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar. I undersökningarna 2002 – 2007 låg andelen som inte instämde i påståendet, stabilt kring 55 procent. Mellan undersökningarna 2007 och 2013 ökade andelen som inte instämde till 71 procent, en fördelaktig förändring. Det ska i sammanhanget påpekas att påståendet formulerades om inför undersökningen 2013 så att det blev tydligare att konkurrensen gällde företag i samma bransch.

I årets undersökning har andelen som inte instämmer minskat till 67 procent. Förändringen mellan 2013 och 2017 är statistiskt säkerställd. Resultatet är dock fortfarande klart bättre än i undersökningarna 2002–2007, se diagram 47.

Diagram 47:

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag som skattefuskar (2002–2007)

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar (2013–2017)

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer 21%, Varken eller 12%, Instämmer ej 67%, Medelvärde 2,16

En sammanställning av utvecklingen för olika branscher 2002 – 2017 framgår av diagram 48, som visar att det under alla år funnits stora skillnader. Bygg och handel är de branscher där andelen som instämmer har ökat mest sedan 2013 och där är förändringarna statistiskt säkerställda. Andelen som instämmer i byggbranschen har ökat med 17 procentenheter till 50 procent och för företagen inom handel har andelen som instämmer ökat med 14 procentenheter till 31 procent.

De två branscher som hade högst andel instämmande 2013 (omkring 50 procent) var restaurang och transport. För transportbranschen ligger motsvarande andel kvar på samma nivå, medan andelen instämmande restaurangföretag minskat till 41 procent, en förändring som dock inte är statistiskt säkerställd.

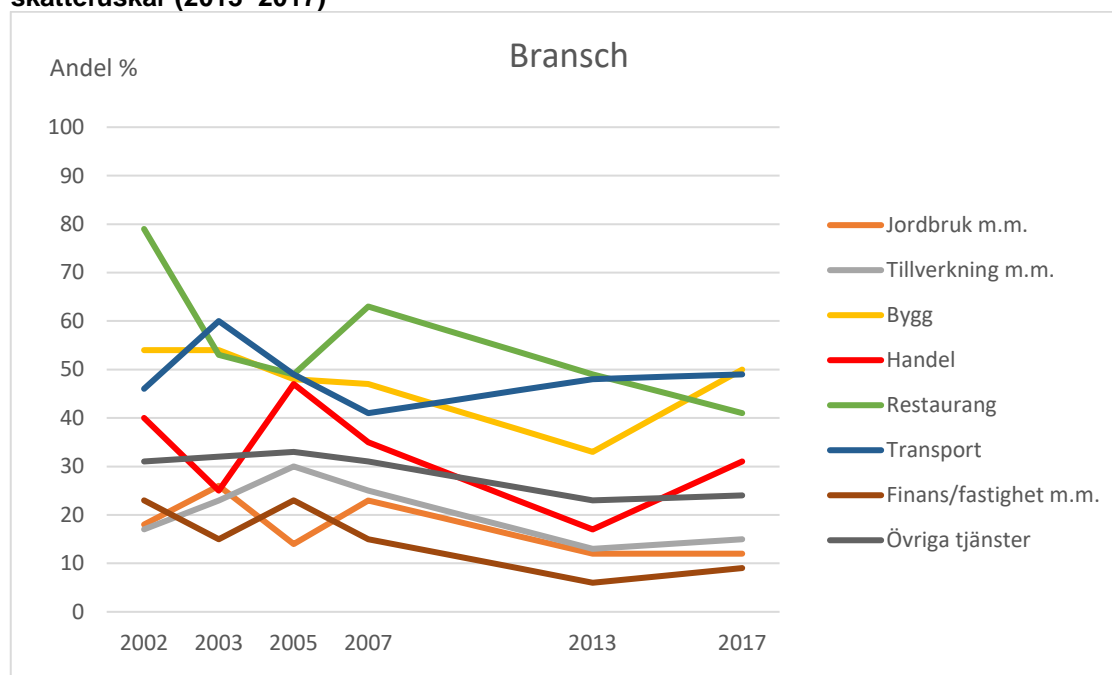
De två branscher som har lägst andel som instämmer är även i årets undersökning finans/fastighet m.m. (9 procent) och jordbruk m.m. (12 procent).

Diagram 48:

Andel som instämt i påståendet:

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag som skattefuskar (2002–2007)

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar (2013–2017)

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 12%
Tillverkning m.m.:	Instämmer 15%
Bygg:	Instämmer 46%
Handel:	Instämmer 30%
Restaurang:	Instämmer 38%
Transport:	Instämmer 52%
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 8%
Övriga tjänster:	Instämmer 24%

Detta påstående har många och stora skillnader mellan olika kategorier av företag. Kanske fler än något annat påstående i undersökningen. Dessa skillnader är presenterade i tabell 35. Återigen ser vi att det är särskilt stora skillnader mellan olika branscher.

Tabell 35: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Minst instämmande grupper (fördelaktigt)				
Redovisningskonsulter	275	5	91	1,37
Finans/fastighet m.m.	744	9	82	1,64
50+ anställda	237	16	76	1,81
Jordbruk m.m.	147	12	78	1,81
Anlitar inte redovisningskonsult	349	14	77	1,86
Tillverkning m.m.	168	15	76	1,90
Ekonomiansvarig	278	16	74	1,94
Företag som drivits 2–5 år	254	19	73	1,97
Mest instämmande grupper (ofördelaktigt)				
Bygg	170	50	30	3,31
Transport	203	49	36	3,23
Restaurang	134	41	34	3,16
Har certifierat kassaregister	343	40	39	3,04
För personalliggare	324	34	46	2,76
Haft besök angående revision	64	31	46	2,70
Handel	237	31	54	2,58
5–49 anställda	382	32	55	2,57
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	306	31	56	2,52
Anlitar konsult för löpande bokföring	702	28	58	2,43
Anlitar konsult för redovisning av anställdas löner	514	28	58	2,41
Anlitar konsult för skattedeklarationen	775	25	60	2,36
Företag som drivits <2 år	130	26	63	2,35

I årets undersökning har vi även följt upp hur företagen ställer sig till påståendet ”Svarta löner förekommer i vår bransch”. Påståendet fanns med för första gången i undersökningen 2013. Hur företagen ställer sig till detta påstående kan också ge en indikation på förekomsten av skattefusk.

Jämfört med 2013 har andelen som instämmer i påståendet totalt sett ökat, från 14 till 20 procent, en statistiskt säkerställd och oroväckande utveckling. Den största ökningen – också denna statistiskt säkerställd – finns bland företag i byggbranschen; där instämde hela 53 procent i påståendet jämfört med 26 procent 2013. Andra branscher där andelen som instämmer är hög, är restaurangbranschen samt transportbranschen. Andelen instämmande i dessa två branscher har emellertid minskat något jämfört med den förra undersökningen, men dessa förändringar är inte statistiskt säkerställda. I alla övriga branscher har det skett en ökning av andelen som instämmer i att svarta löner förekommer. I branscher med låg andel som instämmer är den relativa förändringen stor. Till exempel har andelen företag inom finans/fastighet m.m. som svarat att svarta löner förekommer nästan fördubblats, från 6 till

Liksom för föregående påstående om upplevd konkurrens från skattefuskande företag finns det många och stora skillnader mellan olika kategorier av företag när det gäller förekomsten av svarta löner, se tabell 36. Återigen ser vi att det förekommer stora skillnader mellan olika branscher, samt att företag med personalliggare och/eller kassaregister hör till de grupper med högst andel som instämmer i att svarta löner förekommer.

Tabell 36: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet "Svarta löner förekommer i vår bransch" i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Minst instämmande grupper (fördelaktigt)				
Redovisningskonsulter	263	0	98	1,10
Finans/fastighet m.m.	723	11	83	1,63
Handelsbolag/kommanditbolag	83	9	84	1,63
50+ anställda	257	14	82	1,71
Mycket intresserad av skattefrågor	406	13	80	1,73
Tillverkning m.m.	176	13	80	1,73
Anställda på ekonomiavdelning	77	14	86	1,76
Handlar med andra länder	555	14	79	1,80
Anlitar inte redovisningskonsult	304	17	76	1,91
Handel	221	14	75	1,92
Mest instämmande grupper (ofördelaktigt)				
Bygg	163	53	32	3,36
Restaurang	134	35	39	2,96
För personalliggare	329	35	47	2,71
Har certifierat kassaregister	325	30	51	2,68
Transport	172	31	55	2,62
Tycker ofta det är svårt att förstå information från Skatteverket	282	29	61	2,41
Övriga tjänster	131	28	63	2,41
Inte intresserad av skattefrågor	196	28	64	2,34
Egenföretagare	481	24	63	2,32
Företag som drivits <2 år	131	29	63	2,30

7.1.2 Personlig kännedom om fusk

Företagarna fick även ta ställning till ett påstående som gäller om de personligen känner någon som skattefuskar. Påståendet ”Jag känner personligen företagare som skattefuskar” tar inte uttryckligen sikte på den egna branschen. Därför kan svaren ha lämnats mer allmänt utifrån egna erfarenheter, både som företagare och privatperson.

Jämför vi resultaten från undersökningarna sedan 2002 kan vi notera att andelen som instämde i påståendet var i stort sett oförändrad mellan undersökningarna 2002 – 2007. Därefter minskade andelen instämmande i 2013 års undersökning från 27 till 9 procent, en tydlig fördelaktig utveckling. I årets undersökning var resultatet i stort sett oförändrat jämfört med 2013, 10 procent som instämde, se diagram 50.

Utvecklingen över tid för svaren på detta påstående följer ett mönster som i viss mån motsvarar utvecklingen när det gäller påståendet om man anser sig utsatt för konkurrens från företag som fuskar med skatten, men utan någon ofördelaktig utveckling mellan 2013 och 2017.

Diagram 50: Jag känner personligen företagare som skattefuskar

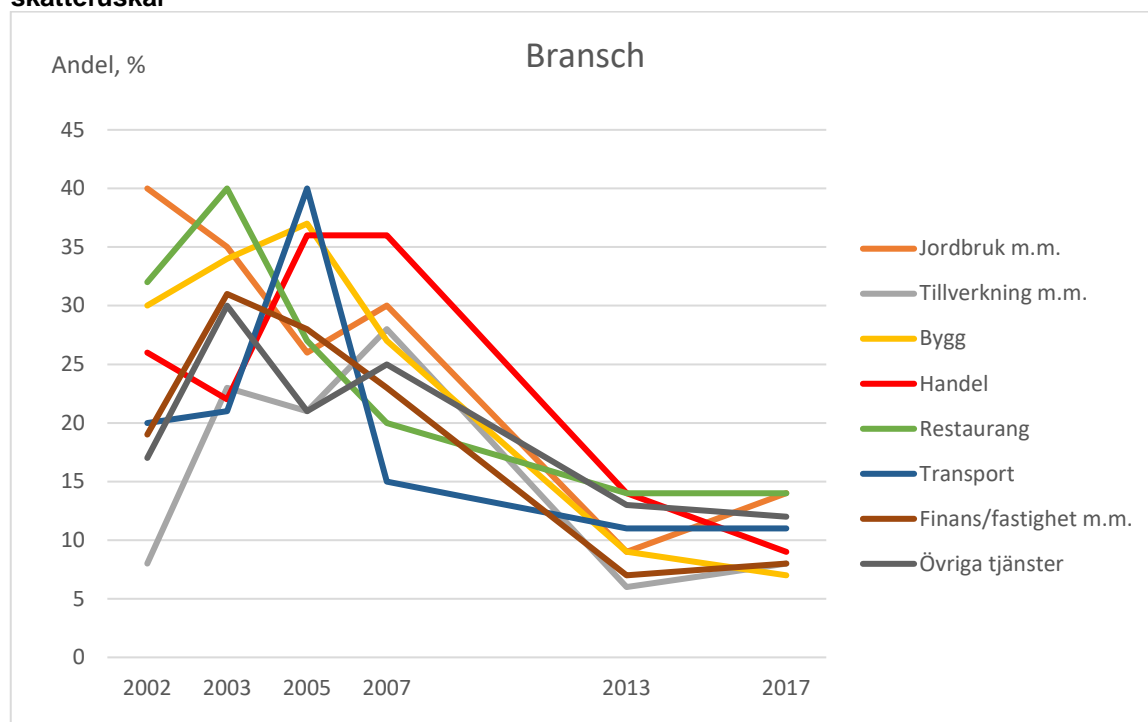
Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Instämmer 10%, Varken eller 5%, Instämmer ej 85%, Medelvärde 1,56

Gör vi en uppdelning efter bransch kan vi konstatera att utvecklingen i alla branscher följer ett i stort sett liknande mönster. Diagram 51 visar mellan 2013 och 2017 en ökad andel instämmande inom jordbruk m.m. och en minskad andel instämmande inom handel (trots att andelen handelsföretag som upplever illojal konkurrens har ökat, se diagram 48), men båda förändringarna är inom den statistiska felmarginalen.

Diagram 51: Andel som instämt i påståendet: "Jag känner personligen företagare som skattefuskar"

Bas: Samtliga

Resultat 2017 i den extra analysen (se avsnitt 2 för information):

Jordbruk m.m.:	Instämmer 17%
Tillverkning m.m.:	Instämmer 5%
Bygg:	Instämmer 7%
Handel:	Instämmer 10%
Restaurang:	Instämmer 12%
Transport:	Instämmer 8%
Finans/fastighet m.m.:	Instämmer 8%
Övriga tjänster:	Instämmer 11%

Företagare som upplever illojal konkurrens i hög omfattning känner också i högre grad personligen företagare som skattefuskar. Lägst personlig kännedom om företagare som skattefuskar finns bland de största företagen, se tabell 37.

Tabell 37: Grupper med högst respektive lägst andel som instämde i påståendet ”Jag känner personligen företagare som skattefuskar” i 2017 års undersökning.

	Antal svarande med en uppfattning	Andel instämmer (%)	Andel instämmer ej (%)	Medelvärde
Minst instämmande grupper (fördelaktigt)				
50+ anställda	263	5	92	1,29
Anställda på ekonomiavdelning	88	6	93	1,30
Handelsbolag/kommanditbolag	83	5	90	1,35
Företagsledare/VD	212	4	89	1,37
Mest instämmande grupper (ofördelaktigt)				
Upplever illojal konkurrens i stor utsträckning	293	22	68	2,18
Haft besök angående revision	65	14	77	1,92
Jordbruk m.m.	144	14	80	1,80
Restaurang	130	14	76	1,80

7.2 Uppsummering av utvecklingen när det gäller kännedom om fusk

Andelen som svarade att de är utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar, har ökat sedan den förra undersökningen. Förändringen är statistiskt säkerställd. Den för Skatteverket fördelaktiga utvecklingen mellan 2007 och 2013 har således inte fortsatt utan i stället gått tillbaka något men sammantaget är resultatet huvudsakligen fördelaktigt för Skatteverket jämfört med undersökningarna 2002 – 2007.

Om vi ser till olika branscher kan vi i årets undersökning notera en större ökning bland företag i byggbranschen respektive bland företag verksamma inom handel, än i övriga branscher. Bland företag inom restaurangbranschen har andelen fortsatt att minska något. I år instämde knappt 40 procent jämfört med nära 65 procent 2007. Transportbranschen ligger kvar på ungefär samma nivå som i förra undersökningen, nära 50 procent.

Andelen som instämmer i påståendet ”Svarta löner förekommer i vår bransch” har totalt sett ökat, från 14 till 20 procent, en oroväckande utveckling. Den största ökningen finns bland företag i byggbranschen, där instämde hela 53 procent i påståendet jämfört med 26 procent 2013.

När det gäller påståendet ”Jag känner personligen företagare som skattefuskar” skedde en kraftig minskning av andelen instämmer mellan 2007 och 2013, från 27 till 9 procent. Resultatet 2017 ligger kvar på ungefär samma nivå som 2013.

8 Utvecklingen i byggbranschen

Ett stort antal diagram i tidigare avsnitt har visat en tydlig utveckling mellan 2013 och 2017 i önskad riktning för byggbranschen. Så tydlig att vi valt att göra ett särskilt avsnitt om dessa resultat.

Skillnaden mellan 2013 och 2017 är statistiskt säkerställd för samtliga påståenden i tabell 38.

Tabell 38 **Statistiskt signifikanta skillnader mellan 2013 och 2017 för företag i byggbranschen**

Påstående	Andel instämmer		
	2013 (enbart företag med telefonnummer ingick i urvalet)	2017 (ordinarie analys – inklusive företag utan telefonnummer)	2017 (extra analys – exklusive företag utan telefonnummer)
Information om ändrade skatteregler kommer i tid	59%	49%	49%
Det är enkelt att redovisa anställdas löner och preliminärskatt till Skatteverket	78%	60%	61%
Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar	33%	50%	46%
Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning	19%	28%	27%
Svarta löner förekommer i vår bransch	26%	53%	48%
Risken för upptäckt gör att företagen i min bransch betalar rätt skatt	59%	45%	47%
Systemet med certifierade kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster	85%	74%	73%

Resultatet visar på en kraftigt förändrad och negativ utveckling för byggbranschen när det gäller möjlighet att fuska och förekomsten av svart arbetskraft. Till skillnad mot övriga branscher upplever också byggföretagen att det har blivit svårare att redovisa löner för sina anställda, detta trots att det inte skedde några förändringar i redovisningen till myndigheter mellan 2013 och 2017. En förändring av redovisningen av arbetsgivaravgifter kommer att införas successivt från 1 juli 2018, men den ändringen kan inte ha legat till grund för byggföretagens svar. Byggbranschen anser även att Skatteverket har blivit sämre på att informera om nya skatteregler, till skillnad mot exempelvis företag inom restaurang och transport som snarare anser att informationen har blivit bättre.

Men allvarligast är att byggföretagen upplever att konkurrensen med svartarbete och förekomsten av fusk har ökat, samtidigt som upptäcktsrisken har minskat. Detta kräver för Skatteverkets del ett ännu större fokus på en bransch som redan hör till dem som utreds mest, samtidigt som diskussionen med branschen måste intensifieras. Branschen är het just nu med många både små och mycket stora byggprojekt. Projekt där den inhemska arbetskraften inte räcker till, vilket i sig är en utmaning då utländska företag är svårare att bedöma vid upphandling än svenska. Löneläget i andra länder påverkar konkurrensen och det är lättare att få referenser och hämta in uppgifter om svenska företag från myndigheter. Skatteverket har i dagsläget begränsade möjligheter för kontroll av utländska företag, men

lämnade under 2017 in en hemställan om lagändring kring registrering av utländska företag/arbetstagare.

Personalliggare infördes för byggbranschen 1 januari 2016. Det är osäkert i vilken mån detta har betydelse för resultaten, men det kan såväl ha orsakat irritation över ett ökat uppgiftslämnande som en ökad medvetandegrad kring skattefusk. Dessutom sänktes subventionsgraden i ROT-avdraget från 50 till 30 procent av arbetskostnaden vid 2016 års ingång, vilket kan ha medfört att byggföretagen upplever att fler kan tänka sig att köpa svart arbetskraft igen.

Trots att byggföretagen upplever att konkurrensen med svartarbete och förekomsten av fusk har ökat, samt att upptäcktsrisken har minskat, är deras förtroende för Skatteverket fortsatt högt. I 2017 års undersökning var det 78 procent av byggföretagen som instämde i påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att arbeta”, vilket inte avviker från totalen (77 procent). Se även diagram 7 och 8.

När det gäller påståendet ”Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen” minskade andelen instämmande byggföretag från 51 till 40 procent mellan 2013 och 2017. Denna förändring är dock inte statistiskt säkerställd.

9 Samvariation mellan frågor

Två av frågorna i företagsundersökningen kan sägas vara centrala som mått på hur Skatteverket lyckas med sin verksamhet. Den ena frågan gäller utsattheten för konkurrens från företag som skattefuskare och den andra frågan förtroendet för Skatteverket. Liksom i rapporten av 2013 års undersökning har vi noggrannare undersökt hur svaren på dessa båda frågor samvarierar med svaren på bakgrundsfrågorna och de andra undersökningsfrågorna. Sambandsmättet (korrelationen) kan anta värden mellan -1 och 1, där 0 anger inget (linjärt) samband. Värdena -1 och 1 anger maximalt negativa och positiva samband. I ett diagram med de två undersökta variablerna på varsin axel skulle då alla värden ligga efter en rät linje med negativ respektive positiv lutning.

Det är viktigt att ha i minnet att frågesvaren återspeglar de referensramar som företagen haft när undersökningen genomfördes – ett läge med god institutionell kvalitet och begränsat skattefusk. Hur företagen skulle ha svarat på dessa båda frågor om situationen varit annorlunda vet vi inte. De båda frågornas samvariation med andra frågor i undersökningen skulle också kunna se annorlunda ut än vad de gör idag.

9.1 Samvariation mellan utsatthet för konkurrens från skattefusk och förtroende för Skatteverket

Inledningsvis tittar vi på hur utsattheten för konkurrens från företag som skattefuskare och förtroendet för Skatteverket samvarierar med varandra. Svaren visar en låg negativ korrelation med varandra (-0,08, vilket är en ännu svagare korrelation än i 2013 års undersökning (-0,14)).

En närmare granskning av hur svarsmönstren i de båda frågorna förhåller sig till varandra kan ge en illustration av de svaga sambanden. En majoritet har förtroende för Skatteverket både bland de som svarat att de inte är utsatta för konkurrens från företag som skattefuskare (79 procent har förtroende) och bland dem som svarat att de är utsatta för konkurrens från skattefusande företag (70 procent har förtroende). Omvänt så finns det dem som svarat att de är utsatta för konkurrens från skattefusande företag både bland dem som har lågt och högt förtroende för Skatteverket (27 respektive 19 procent).

9.2 Utsatthet för konkurrens från skattefusk – samvariation med andra variabler

För att försöka hitta förklaringar till var fuskets finns har vi tagit fram en motsvarande lista över samband med påståendet om *företaget i stor utsträckning är utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskare*.

Enligt resultaten i tabell 39 är det variabler som beskriver fuskmiljö och felutrymme som faller ut med starkast korrelationer. Att det finns ett mycket starkt samband med att svarta löner förekommer i branschen är logiskt då det är ytterligare ett påstående som beskriver en fuskmiljö.

Sambandet med möjligheterna att undanhålla inkomster från beskattning är också mycket starkt, och det finns även en stark korrelation med frågan om möjligheterna att göra större avdrag än lagen tillåter. Bland de som upplevde möjligheterna att undanhålla inkomster som små var det endast 8 procent som upplevde en utsatthet för konkurrens från företag som

skattefuskar. Bland de som ansåg att möjligheterna att undanhålla inkomster är stora var det däremot hela 66 procent som upplevde konkurrens från fuskande företag.

Sambandet med övriga variabler är svagare. Jämfört med 2013 ser vi ett ökat samband för byggbranschen. Se även avsnitt 7.1.1 där vi skrivit om ökningen av andelen företag inom byggbranschen som upplever att de är utsatta för konkurrens från skattefusk.

Tabell 39 Påståenden och bakgrundsfrågor som korrelerar med påståendet "Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar"

Korrelation 2017	Korrelation 2013	Påstående eller bakgrundsfråga
0,70	0,72	"Svarta löner förekommer i vår bransch"
0,65	0,67	"Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att undanhålla inkomster från beskattning"
0,44	0,45	"Det finns stora möjligheter för företag i min bransch och storlek att göra större avdrag än lagen tillåter"
-0,28	-0,31	"Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt" (negativt samband)
0,27	0,19	Företag i byggbranschen
-0,27	-0,23	Företag inom kommunikation, finans, fastighet och ekonomi (negativt samband)
0,25	0,35	"Jag känner personligen företagare som skattefuskar"
0,23	0,27	Företaget har certifierat kassaregister

9.3 Förtroendet för Skatteverket – samvariation med andra variabler

Begreppet förtroende är tämligen abstrakt och de svarande ger det innehållsligt sin egen tolkning. Genom att se hur svaren på förtroendefrågan samvarierar med svaren på andra frågor i undersökningen kan vi få en mer konkret bild av vad som karaktäriserar åsiktsmönstret i förtroendefrågan.

Rättvisefrågorna har ett starkt samband med förtroendet för Skatteverket. Den allra starkaste korrelationen finns med åsikten att Skatteverket ger företagen en likformig behandling. Synen på om Skatteverket behandlat det egna företaget korrekt visar också hög samvariation med förtroendet. Det finns även en stark korrelation mellan att ha förtroende för Skatteverket och att ha förtroende för myndigheter i allmänhet.

Som tabell 40 visar är sambandet med förtroendefrågan ganska starkt även för flera andra påståenden i undersökningen, till exempel synen på Skatteverkets förmåga att motarbeta skattefusk, synen på skattesystemet och hur man uppfattar uppgiftslämnandet.

I vare sig 2013 eller 2017 års undersökningar har företagsstorlek, bransch eller någon annan bakgrundsvariabel haft något starkare samband med förtroendet för Skatteverket.

Tabell 40 Påståenden och bakgrundsfrågor som korrelerar med påståendet ”Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift”

Korrelation 2017	Korrelation 2013	Påstående
0,64	0,60	Skatteverket behandlar företag som vårt (inom samma bransch och storlek) på ett likartat sätt
0,55	0,54	Jag har förtroende för myndigheter i allmänhet
0,46	0,41	Skatteverket är bra på att motarbeta skattefusket bland företagen
0,44	0,46	Vårt företag har för egen del blivit korrekt behandlat av Skatteverket
0,39	0,39	De kostnader och den tid det tar för ett företag att göra rätt för sig med skatterna är rimlig
0,38	0,35	Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning?
0,37	0,39	Vi har ett enkelt skattesystem för företag
0,36	0,31	Skatteverket är bra på att tillhandahålla elektroniska tjänster för företag
0,32	0,33	Det är enkelt för företag att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter
0,32	0,39	Information om ändrade skatteregler för företag kommer i tid
0,31	0,32	Det är enkelt att redovisa de anställdas löner och preliminärskatt till Skatteverket
0,30	0,33	Det är OK att Skatteverket använder allmän tillgänglig information, t.ex. på webben, för att upptäcka skattefusk bland företagen
0,26	0,34	Systemet med kassaregister gör det svårare för berörda företag att undanhålla inkomster

9.4 Jämförelse av svarsmönstren i de båda frågorna

Variablerna med starkast samband är olika för frågan om utsatthet för konkurrens från fusk och förtroendefrågan. När det gäller utsatthet för konkurrens från företag i branschen som fuskar är det frågorna om möjlighet och kännedom om fusk som har starkast samband, frågor som kan karaktäriseras som ”miljö-/omgivningsvariabler”. De variabler som har starkt samband med förtroendefrågan kan karaktäriseras som variabler som speglar subjektiva omdömen om hur man upplever att det står till med rättvisa, skattesystem, uppgiftslämnande, samt Skatteverkets förmåga att motarbeta skattefusk.

En av frågorna visar dock samvariation med båda de undersökta variablerna. Det är inställningen till påståendet om Skatteverket behandlar företag i samma bransch och storlek på ett likartat sätt. Förtroendefrågan korrelerar mycket starkt med en positiv bedömning av Skatteverkets likabehandling. När det gäller utsattheten för konkurrens från fusk samvarierar det med att företagen anser att Skatteverket inte behandlar företagen lika. I fallet med förtroendefrågan har den positiva korrelationen med likabehandlingsfrågan sannolikt att göra med dimensionen att känna sig rättvist behandlad. I fallet med utsattheten för konkurrens från skattefusk är den negativa korrelationen med likabehandlingsfrågan kanske mer ett tecken på att företagen känner sig trängda av fuskande företag.

Förutom sambandet med undersökta variabler så utmärker sig påståendet ”Skatteverket behandlar företag i samma bransch och storlek på ett likartat sätt” även som det påstående i enkäten som var allra svårast för de svarande att ta ställning till. Hela 58 procent saknade uppfattning, se även diagram 15 i avsnitt 5.4.4.

De relativt få företag som inte upplever att Skatteverket behandlar företag inom samma bransch och storlek på ett likartat sätt avviker markant med ett lågt förtroende och en hög upplevd utsatthet för konkurrens. I denna lilla grupp på 85 svarande var det 47 procent som saknade förtroende och 41 procent som upplevde konkurrens från skattefusande företag, att jämföras med 2 respektive 14 procent bland de företag som instämde i påståendet ”Skatteverket behandlar företag i samma bransch och storlek på ett likartat sätt” (tabell 41).

Tabell 41 Förtroende och upplevd utsatthet för konkurrens av skattefusande företag, uppdelat på upplevelse av likartad behandling av Skatteverket

	Företag som upplever att Skatteverket behandlar företag inom samma bransch och storlek på ett likartat sätt	Företag som <u>inte</u> upplever att Skatteverket behandlar företag inom samma bransch och storlek på ett likartat sätt
Andel som saknar förtroende	2%	47%
Andel som instämmer i att de upplever konkurrens från företag som skattefuskar	14%	41%

Denna analys pekar på att det är viktigt att bilden av att företagen får en likartad behandling upprätthålls. Om Skatteverket skulle agera på ett sätt som gör att fler företag upplever att företagen behandlas olikartat skulle det kunna få starkt negativa konsekvenser, med sjunkande förtroende och ökad upplevelse av konkurrens från skattefusande företag, vilket i förlängningen kan leda till ett ökat eget fusande.

Det är dock viktigt att tänka på att det som åskådliggjorts här är samvariation mellan olika variabler (att åsiktsmönster följs åt). Att det finns samvariation för dessa variabler säger inget om eventuell kausalitet (riktning på sambanden). Om vi tar samvariationen mellan förtroende och upplevelse av likartad behandling som exempel, kan det vara så att en ökad upplevelse av olikartad behandling leder till ett minskat förtroende, men riktningen på sambandet kan också vara det omvända. Det kan också vara ett åsiktsmönster som helt enkelt följs åt under påverkan av andra faktorer. Även andra faktorer än de variabler som finns i undersökningen kan ha inverkan på vilket förhållningssätt man intar.